

Redegørelse

Landskab, natur og jordbrug

KOMMUNEPLANTILLÆG

Indholdsfortegnelse

Hvad er en kommuneplan	4
Høringsperiode	5
Borgmesterens forord	7
1.0 Indledning og afgrænsning af området	8
2.0 Kystnærhedszonen og strandbeskyttelseslinjen	11
2.1 Kystnærhedszonen	12
2.2 Strandbeskyttelseslinjen	13
3.0 Geologi, landskab og Geopark	15
3.1 Ærøes dannelse	17
3.2 Geopark det sydfynske øhav	18
3.3 Geologiske interesseområder og kystnære værdier	19
3.3.1 Det Sydfynske Øhav	19
3.3.2 Voderup Klint	20
3.3.3 Sjoen og Vejsnæs Nakke	21
3.4 Landskab	22
3.5 Grundvand	26
3.6 Råstofindvinding	30
4.0 Kulturarv i det åbne land	33
4.1 Kulturbeskyttelsesområder	35
4.2 Fredede fortidsminder	36
4.3 Sten- og jorddiger	37
4.4 Fredninger	38
4.5 Kirkelandskaber - Kirkeomgivelser	38
4.6 Kystkulturmiljøer i det åbne land	40
5.0 Natur	41
5.1 Grønt Danmarkskort	45
5.1.1 Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser	46
5.1.1.1 Internationale beskyttelsesområder og særligt beskyttede arter (bilag IV-arter)	46
5.1.1.2 Beskyttede naturområder (§3-områder) og diger	48
5.1.2 Særligt værdifulde naturområder (udvalgte naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser)	49
5.1.3 Potentielle naturområder	49
5.1.4 Naturområder som bidrager til andre formål	49

Indholdsfortegnelse

5.1.5 Økologiske forbindelser	50
5.1.6 Potentielle økologiske forbindelser	50
5.2 Naturkvalitetsplan	51
5.2.1 Målsætning for naturarealer	51
5.3 Lavbundsarealer og potentielle vådområder	53
6.0 Jordbrug	57
6.1 Særligt værdifulde landbrugsområder	59
6.2 Arealer til lokalisering af driftsbygninger til store husdyrbrug	60
6.3 Planlægning, byggeri og anlæg i landzone	63
6.4 Skovrejsning	64
7.0 Turisme og friluftsliv	69
7.1 Ruter og stier	71
7.2 Friluftsliv og naturoplevelser	72

Hvad er en kommuneplan?

Lov om planlægning (Planloven) fastlægger, at alle kommuner skal have en kommuneplan. Kommuneplanen er grundlaget for al fysisk planlægning og overordnet koordinering af arealanvendelsen i hver enkelt kommune.

Kommuneplanen har fokus på den langsigtede planlægning og arbejder med en tidsramme på 12 år. For at sikre Kommuneplanens relevans beslutter Kommunalbestyrelsen hvert fjerde år, hvor meget af kommuneplanen, der skal revideres.

Planstrategi

Inden en kommuneplan kan revideres, skal Kommunalbestyrelsen vedtage en planstrategi. Planstrategien skal vedtages inden udgangen af den første halvdel af den kommunale valgperiode. Det betyder, at der udarbejdes en ny planstrategi ca. hvert 4. år.

Planstrategien skal indeholde oplysninger om den planlægning, der er gennemført efter den seneste revision af kommuneplanen, samt Kommunalbestyrelsens vurdering af og strategi for den fysiske udvikling af kommunen. Ud fra det beslutter Kommunalbestyrelsen, om der kun er brug for mindre ændringer i den eksisterende Kommuneplan, eller om der skal laves en fuldstændig revision.

Planstrategi 2020 for Ærø Kommune

Kommunalbestyrelsen vedtog Planstrategi 2020 for Ærø Kommune d. 19. februar 2020. Her blev det besluttet, at der skal laves en fuldstændig revision af Kommuneplanen for Ærø Kommune.

I Planstrategi 2020 blev det besluttet at dele kommuneplanarbejdet op i tre forskellige emner:

- Byer og landsbyer
- Natur, landskab og jordbrug
- Tekniske anlæg, klimatilpasning mv.

Dette debatoplæg handler om Natur, landskab og jordbrug. Formålet med debatten, er at skaffe input til arbejdet med kommuneplantillægget.

LÆS MERE

Hvis du vil vide mere om kommuneplanlægning eller fysisk planlægning i almindelighed kan du finde oplysninger på Erhvervsstyrelsens hjemmeside www.plandata.dk.

HØRINGSPERIODE

Forslag til Kommuneplantillægget Landskab, natur og jordbrug var i høring fra 11. november 2020 til 1. februar 2021.

Kommunalbestyrelsen besluttede på deres møde den 7. oktober 2020 at høringen skulle vare i 9 uger. For at give mulighed for et digitalt borgermøde blev høringsperioden efterfølgende forlænget til den 1. februar 2021.

MILJØVURDERING

I henhold til "Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter—LBK nr. 973 af 25/06/2020 " er der foretaget en screening af forslag til Kommuneplantillæg for Landskab, natur og jordbrug. I screeningen vurderes det, at planforslaget ikke giver mulighed for tiltag, som har væsentlig indvirkning på miljøet, og der er derfor ikke udarbejdet miljøvurdering.

Borgmesterens forord

Ærø er inde i en god udvikling – og den skal vi værne om, og gøre endnu bedre. At borgerne både kan se de gode ting, og mulighederne for forbedring, blev tydeligt da vi i foråret og forsommeren indkaldte ideer og forslag til arbejdet med kommuneplanens afsnit om det åbne land. Der kom mange bud på hvordan vi kan få et mere aktivt fritidsliv, mere aktivitet i hverdagen, støtte erhvervslivet uden at det sker på bekostning af naturen eller udviklingsmulighederne for de eksisterende erhverv.

En del af forslagene er indarbejdet i dette kommuneplantillæg. Nogen kan indarbejdes i kommuneplanens afsnit om Byer og landsbyer og Tekniske anlæg. Andre forslag er videregivet til de relevante politiske udvalg.

Kommunalbestyrelsen håber, at interesse for at deltage i og skabe den gode debat fortsætter, både i høringen af dette kommuneplantillæg om Landskab, natur og jordbrug og i de næste kommuneplantillæg.

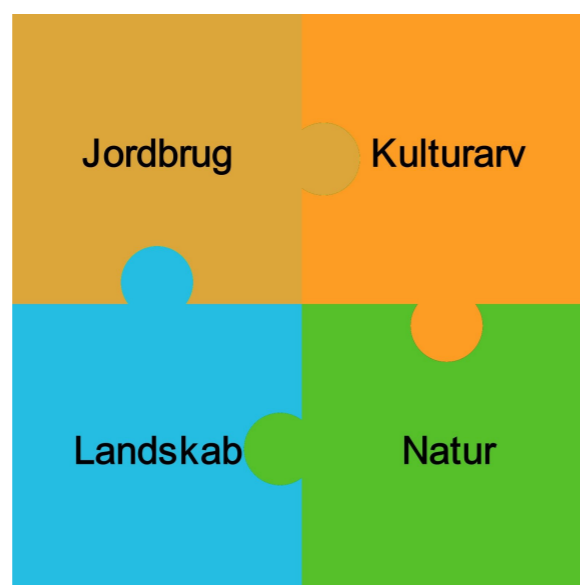
Ole Wej Petersen

1.0 Indledning og afgrænsning

Den 19. februar 2020 vedtog Kommunalbestyrelsen Planstrategi 2020. I planstrategien blev det besluttet, at dele arbejdet med Kommuneplanen op i tre temaer. Dette debatoplæg har fokus på det åbne land i form af landskab, natur og jordbrug. Byerne, landsbyerne, tekniske anlæg, infrastruktur og klimatilpasning, bliver behandlet i andre kommuneplantillæg.

DET ÅBNE LAND

På Ærø er det åbne land skabt af terrænet, naturen, kulturarven og landbruget. Et element kan høre til i flere kategorier. Et dige er f.eks. et stykke kulturarv, der blev lavet for at vise grænsen mellem to matrikler, det kan fungere som en spredningskorridor for dyr, og det kan være med til at understrege landskabets form. På den måde, kan det både ses som jordbrug, kulturarv, natur og landskab. Figuren med de fire puslespilsbrikker viser hvordan de 4 kategorier er en del af en helhed, og dermed forbundne med hinanden.

BYZONE, LANDZONE OG SOMMERHUSOMRÅDER

Danmark er efter Planloven inddelt i 3 zoner: Byzone, sommerhusområde og landzone. Hovedformålet med zoneinddelingen er at hindre spredt og uplanlagt bebyggelse og anlæg i det åbne land samt sikre, at egentlig byudvikling sker, hvor der er åbnet mulighed for det gennem kommune- og lokalplanlægningen. Landzoner er de områder, der ikke er defineret som byzone eller sommerhusområde.

KOMMUNEPLAN

For hver kommune skal der foreligge en kommuneplan, der omfatter en periode på 12 år. På baggrund af en samlet vurdering af udviklingen i kommunen fastlægger kommuneplanen:

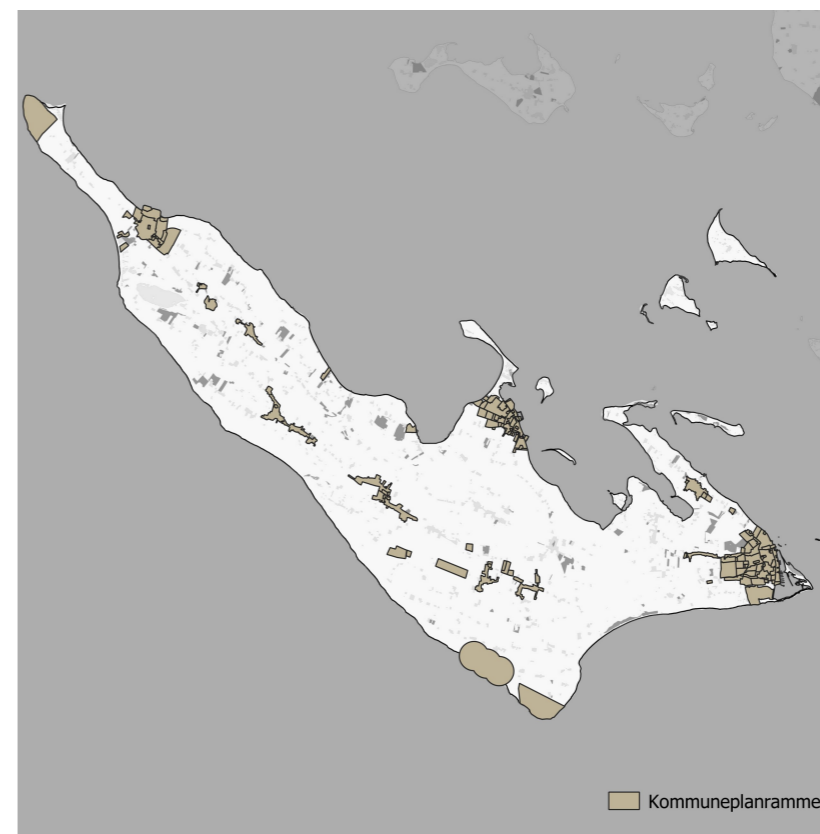
- En hovedstruktur, som angiver de overordnede mål for udviklingen og arealanvendelsen i kommunen.
- Retningslinjer for arealanvendelsen.
- Rammer for lokalplanernes indhold for de enkelte dele af kommunen.

AFGRÆNSNING AF KOMMUNEPLANTILLÆG FOR LANDSKAB, NATUR OG JORDBRUG

Kommuneplantillægget Landskab, natur og jordbrug er et af tre temaer, der reviderer Ærø Kommunes kommuneplan. Kommuneplantillægget reviderer kommuneplanens afsnit om det åbne land. Ud fra definitionen er det åbne land, alt det, der ikke er byzone. I det åbne land i Ærø Kommune, er der en del kommuneplanrammer.

På kortet øverst på næste side ses alle 149 kommuneplanrammer i Ærø Kommune. På kortet nederst på næste side ses de kommuneplanrammer, der ikke ligger i direkte tilknytning til en landsby med landsbyafgrænsning. Der er tale om 20 kommuneplanrammer. De fordeler sig på emnerne erhverv, rekreativ anvendelse, offentlige formål og tekniske anlæg.

Da det er vigtigt, at planlægningen ser på et emne som helhed, revideres områderne udlagt til erhverv sammen med de øvrige erhvervsområder i

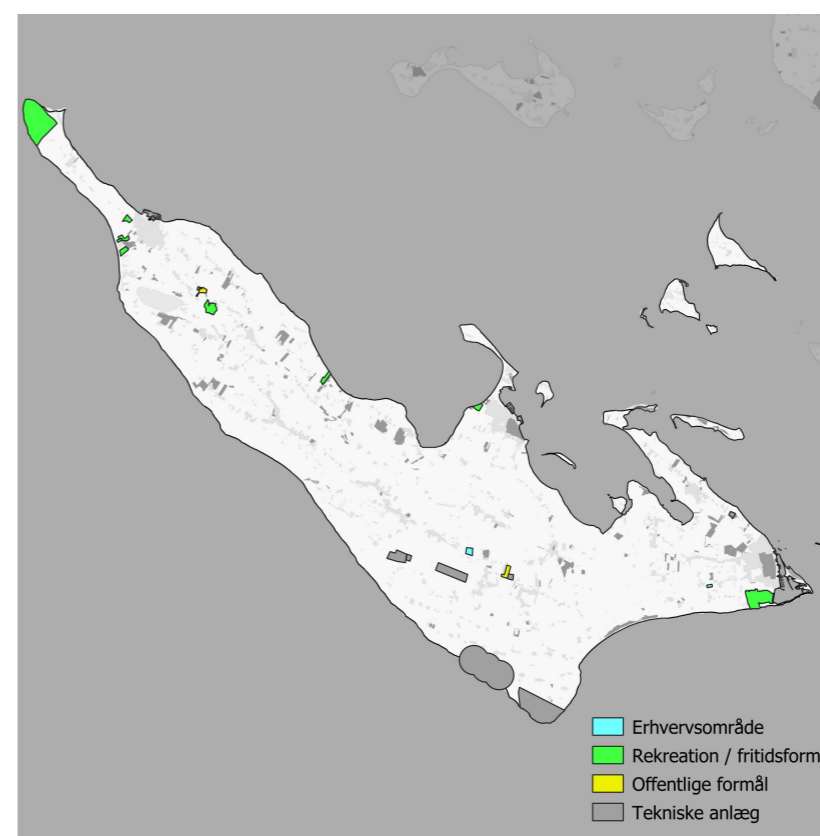
temaet byer og landsbyer. Områderne udlagt til tekniske anlæg kan enten blive revideret i forbindelse med byer og landsbyer eller temaet om tekniske anlæg mv.

Når de områder er taget ud er der 6 kommuneplanrammer tilbage.

- Golfbanen ved Skjoldnæs.
- Skoven ved Præstemosen.
- Søbygaard.
- Højskolen på Vester Møllegaard.
- Skydebanen ved Ulveholm.
- Rekreativt område ved Vestre Strand.

Da der kun er 6 kommuneplanrammer, og det vurderes, at der ikke er behov for revision af kommuneplanrammerne for de områder, gennemgås de sammen med de øvrige kommuneplanrammer i de to andre kommuneplantillæg.

Kommuneplantillægget Landskab, natur og jordbrug reviderer derfor alene hovedstrukturen og retningslinjerne for det åbne land.

Redegørelse for
**Kystnærhedszonen
og
strandbeskyttelses-
linjen**

KOMMUNALBESTYRELSEN VIL:

- Sikre at kommunens ubebyggede kyster fortsat udgør en væsentlig natur- og landskabsressource af national værdi.
- Udvikle kommunen under hensyntagen til kystlandskabet, natur- og landskabsværdierne.
- Arbejde for at kystlinjen som udgangspunkt fremstår som et dynamisk og uberørt landskab, der er underlagt vejr og vind.
- Inddrage landskabskarakterkortlægningen ved arealudlæg.

LOVGIVNING

Kystnærhedszonen: Planlovens (LBK nr 1157 af 01/07/2020) kapitel 2a: Planlægning i kystområderne, § 11a stk. 1. : Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for at ...

21) arealanvendelsen i kystnærhedszonen i overensstemmelse med bestemmelserne i § 5 a, stk. 1, og § 5 b, nr.

§ 11e stk. 1 Kommuneplanen skal ledsages af en redegørelse for planens forudsætninger, herunder om ...

11) den fremtidige udvikling i kystnærhedszonen, herunder udviklingsområder og større sammenhængende naturområder (Grønt Danmarkskort), og de tilgrænsende vandområder,

Strandbeskyttelseslinjen: Naturbeskyttelseslovens (LBK nr 240 af 13/03/2019) § 15, § 15a og § 15b. Hovedreglen: Der må ikke foretages ændring i tilstanden af strandbredder eller af andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen

NATIONALE INTERESSER I PLANLÆGNINGEN

De nationale interesser i kommuneplanlægningen er samlet i: *Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen - 2017*. Her fremgår det, at det er en national interesse, at de åbne danske kyster bevares. I kystnærhedszonen skal offentlighedens adgang til kysten sikres og udbygges

HISTORIK

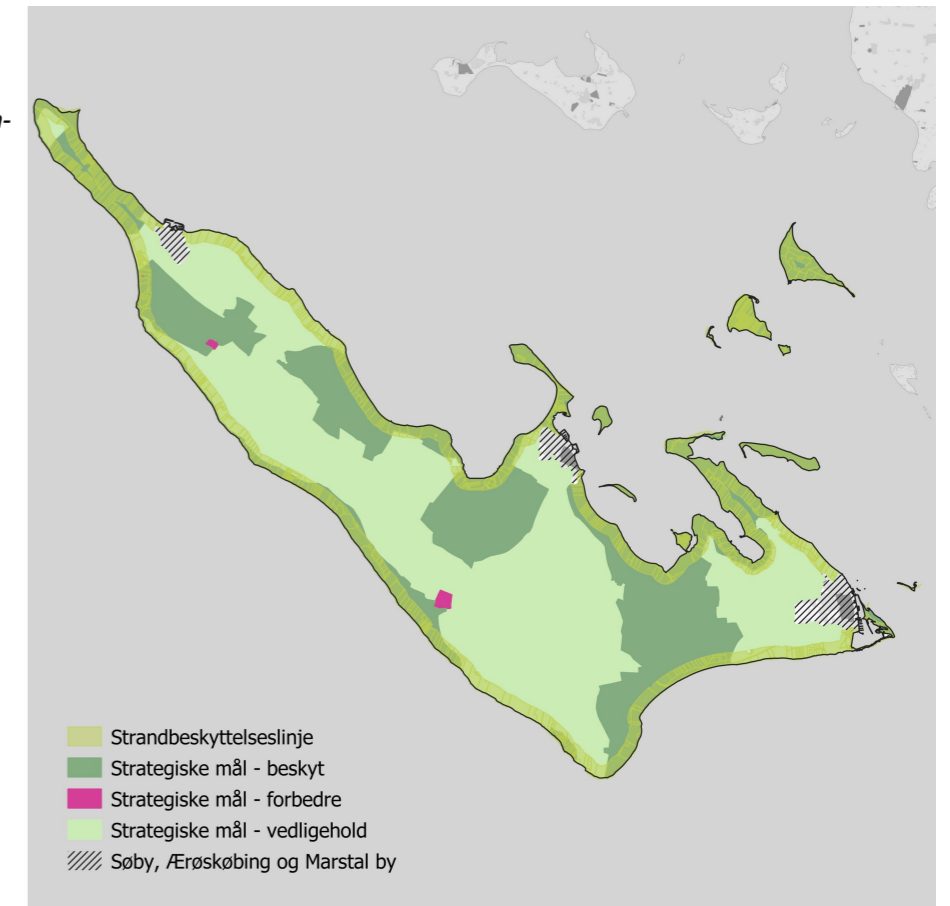
I vinteren 2019-2020 har Ærø Kommune fået udarbejdet en landskabskarakterkortlægning. Kortlægningen understreger, at de mest interessante landskaber eller udsigtspunkter ikke nødvendigvis ligger tættest på kysten, og at en placering inde i land ikke nødvendigvis er den placering, der påvirker kysten mindst. Placeringen inde i land eller bag eksisterende byggeri, kan f.eks. ligge højt i landskabet, og dermed påvirke oplevelsen af kysten mere end en placering langs med kysten.

2.1 Kystnærhedszonen

Kystnærhedszonen er fastlagt i Planloven og dækker som udgangspunkt kyststrækningen fra strandkanten og ca. 3 km ind i landet. Hele Ærø Kommune er omfattet af kystnærhedszonen. I Kommuneplan 2009 blev de eksisterende byzonearealer på Ærø derfor alle udlagt som kystnær byzone.

Det er en national interesse, at kystnærhedszonen uden for udviklingsområder skal søges friholdt for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængige af nærhed til kysten. Hovedsigtet er, at de åbne kyster fortsat kan udgøre

Kortet viser landskabskarakterkortlægningens målsætning for områderne på Ærø. Læs mere om landskabskarakterkortlægningen på s. 22.

en væsentlig naturværdi og landskabelig værdi. Derfor skal byudvikling og lignende i kystnærhedszonen ske i tilknytning til byerne og først og fremmest bag ved eksisterende bebyggelse. Da hele Ærø Kommune er omfattet af kystnærhedszonen, er det ikke muligt at placere nyt byggeri mv. uden for kystnærhedszonen. Det forhold anses af kommunen for at være både en planlægningsmæssig og en funktionel begrundelse for, at kommunen tolker Planlovens bestemmelser for kystnærhedszonen lempeligt.

REDEGØRELSE FOR AREALUDLÆG INDEN FOR KYSTNÆRHEDSZONEN

Planlovens § 5 b siger, at der kun må inddrages nye arealer i byzone og planlægges for anlæg i landzone, såfremt der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering. Kommuneplantillægget behandler det åbne land. Derfor fastlægges kun retningslinjer for den del af kystnærhedszonen, der er en del af det åbne land. Redegørelse for boligudlæg og den kystnære byzone, udarbejdes sammen med et kommuneplantillæg om byer og landsbyer.

2.2 Strandbeskyttelseslinjen

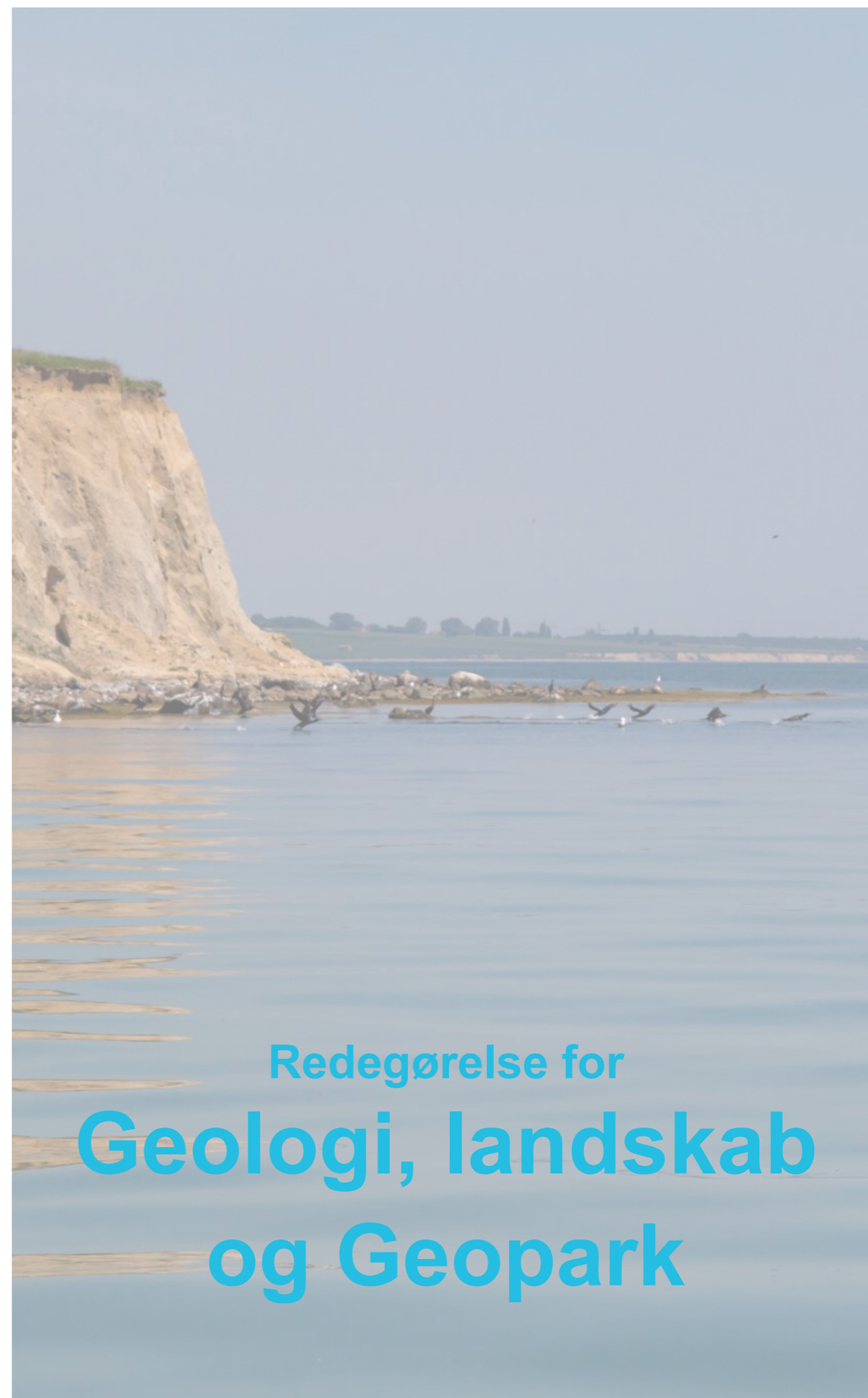
Cirka en fjerdedel af Ærø Kommunes areal er omfattet af Strandbeskyttelseslinjen. I områder der er omfattet af strandbeskyttelseslinjen, må der ifølge naturbeskyttelsesloven ikke finde tilstandsændringer sted. Der er således tale om en forbudszone, der skal friholdes for bebyggelse og anlæg, ny beplantning, hegning, terrænændring m.v. og hvor der er forbud mod udstykning og fastlæggelse af nye skel. Strandbeskyttelseslinjen administreres af Kystdirektoratet.

Indtil 1999 var strandbeskyttelseslinjen fra stranden og 100 meter ind i land.

I 1999 blev strandbeskyttelseslinjen udvidet, således at den gælder fra stranden og 300 meter ind i land.

Som det kan ses på kortet, ligger de områder, der i Landskabskarakterkortlægningen er udpeget med målsætningen beskyt, ikke nødvendigvis inden for strandbeskyttelseslinjen. Ærø's dannelse under sidste istid har betinget, at øen har en central højderyg. Det betyder, at der er bevaringsværdige landskaber, udsigtspunkter mm., der ligger uden for strandbeskyttelseslinjen. I planlægningen skal der være fokus på, at anlæg ikke placeres uden for strandbeskyttelseslinjen, for at blive placeret i et landskab, der er mere følsomt, end hvis det bliver placeret inden for den udvidede del af strandbeskyttelseslinjen.

Dette gælder kun, hvor en placering langs kysten ikke påvirker offentlighedens adgang til kysten, og hvor placeringen ud fra en landskabsmæssig vurdering vil påvirke oplevelsen af kysten og kystprofilet i mindre grad end en placering inde i land.

KOMMUNALBESTYRELSEN VIL:

- Bevare Ærø Kommunes værdifulde geologiske landskab med de overgange og sammenhænge, der er øernes særegne karaktertræk, her under:
 - Sikre at landskabstrækkene så vidt muligt ikke sløres eller ødelægges af gravning, opfyldning, bebyggelse, tekniske anlæg, skovbeplantning eller kystsikring.
 - Sikre at den frie dynamik langs kysterne med erosion og pålejring så vidt muligt kan forløbe uhindret. Der kan dog gives tilladelse til anlægsarbejder, i det omfang disse er væsentlige for Ærø Kommunes ø-samfund.
- Arbejde for at hele Sydfyn bliver udpeget som UNESCO Global Geopark, hvor Geoparken skaber rammen for en lokalforankret udvikling af Sydfyn. Geoparken skal desuden være løftestang til at forbedre befolkningens og turisternes adgangsmuligheder til information om øens geologi.
- Arbejde for at Geopark Det Sydfynske Øhav bliver en fælles historie der er med til at skabe lokal identitet og stolthed på tværs hos heltidsborgere, fritidsborgere, turister, virksomheder, institutioner og kommunerne i Det Sydfynske Øhav.
- Arbejde for Geopark Det Sydfynske Øhav udvikles til et brand, der er med til at markedsføre Ærø og Ærøske produkter nationalt og internationalt.
- Samarbejde med Geopark Det Sydfynske Øhav om partnerskabsrelationer til lokale, nationale og internationale organisationer m.fl.
- Arbejde for at vores geologiske arv, værdifulde landskabstræk og kyster er tilgængelige for offentligheden og at formidlingen af landskabet sker på tværs af sektorer og interesser. De værdifulde geologiske profiler skal så vidt muligt være tilgængelige for undervisning og forskning.

LOVGIVNING

Planlovens (LBK nr 1157 af 01/07/2020) § 11a stk. 1 : Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for ...

16) sikring af landskabelige bevaringsværdier og beliggenheden af områder med landskabelig værdi, herunder større, sammenhængende landskaber,

17) sikring af geologiske bevaringsværdier, herunder beliggenheden af områder med særlig geologisk værdi.

NATIONALE INTERESSER I PLANLÆGNINGEN

De nationale interesser i kommuneplanlægningen er samlet i: *Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen - 2017*. Her fremgår det, at det er en statslig interesse, at vores værdifulde landskaber og kulturarv bevares, så disse også i fremtiden vil kunne benyttes og nydes.

3.1 Ærøs dannelse

Ærø er overvejende opbygget af opskubbede flager af lag fra sidste mellemistid, Eem, og sidste istid, Weichsel. Dog er der fundet lag fra før istidene, det vil sige den Palæogene periode (Tertiærtiden) i en enkelt kystklint på Skjoldnæs, samt moræneler fra næstsistid, Saale, i klinten syd for Vitsø Nor.

Ældre lag fra tidligere istider og lag fra den Palæogene periode, er ellers kun fundet i borer. Den Palæogene overflade formodes at udgøre den prækvartæroverflade, som er den flade, hvorpå istidernes lag hviler. Imidlertid er alle beskrivelserne af lagene i borerne meget usikre, så det må konkluderes at dybden til og sammensætning af den prækvartæroverflade under Ærø ikke kendes.

Det ældste lag, der er normalt forekommende på Ærø, er fra mellemistiden Eem og udgøres af gråbrunt ler, der kaldes 'Det Blanke Ler'. Det blev aflejret på bunden af en eller flere ferskvandssøer i starten af mellemistiden. Ca. 300 år efter mellemistidens begyndelse trængte der saltvand ind i området. Havstigningen ses af, at det Blanke ler først bliver dækket af ferskvandssand, som efterfølgende overlejres af en marin ler, der kaldes 'Cyprina Ler'. Cyprina Leren er blågrøn og har et stort indhold af snegle- og muslingeskaller. Det nye hav var op til 30 meter dybt, og havtemperaturen var 3-4° højere end i dag.

Da Cyprina Ler er aflejret i havet betyder det, at det kan afgive klorid, fosfor, fluor og organisk materiale (NVOC) til grundvandet på Ærø.

I midten af Weichsel Istiden dækkedes havaflejringerne af Det hvide Sand, der er aflejret på bunden af floder og som klitter af vinden. Derefter blev området dækket af en baltisk gletsjer (Ristinge Fremstødet), der aflejrede et lag moræneler. Gletsjeren aflejrede muligvis også lag af smeltevandssand i floder foran gletsjerfronten.

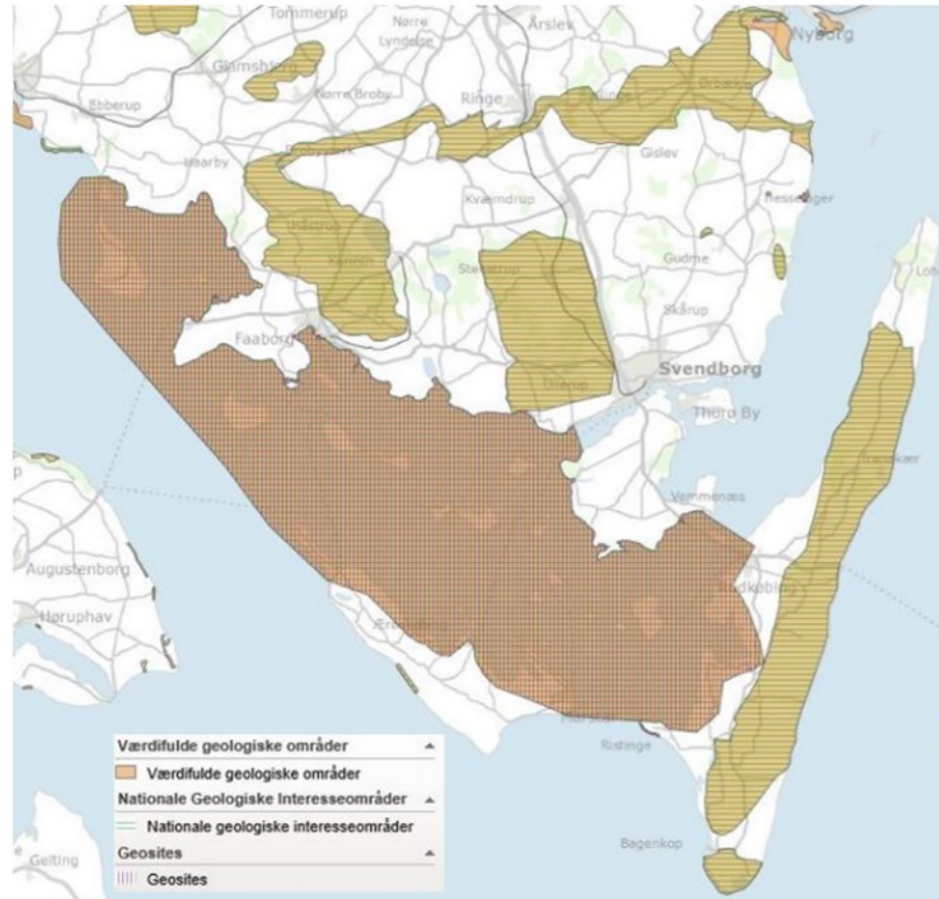
Dernæst blev området dækket af en gletsjer fra nordøst (Hovedfremstødet), der aflejrede et lag moræneler. Laget er meget kompakt og kan være opsprækket. Den øvre del af laget ser ud til at være udvasket for en del af kalken. Der er ikke fundet smeltevandssand, som direkte kan relateres til dette fremstød.

Endnu en gang blev området dækket af en gletsjer fra sydøst (Den Østjyske Isstrøm/Det Ungbaltiske Fremstød), der aflejrede moræneler og smeltevandssand. Efter en kortvarig tilbagesmeltning skød gletsjeren frem igen (Bælthav Isstrømmen), og aflejrede et tyndt morænelersdække. Det var de 2 yngste gletsjere der formede Ærøs NØ-SV gående form og langstrakte bakker. Efter endnu en tilbagesmeltning skød isranden muligvis frem, så den lå langs Ærøs sydkyst og videre over til Ristinge Klint på Langeland. Det kan ikke afvises, at trykket fra denne gletsjer var ophavet til dannelsen af den trappetrinsformede Voderup Klint.

De 3 gletsjerfremstød fra sydøst og nordvest har alle deformeret de lag, som hver gletsjer mødte. Det ses både af folder og flager i klinerne, samt af at Det Blanke Ler og Cyprina Ler optræder som flager i borer. Det Blanke Ler, Cyprina Ler og Det Hvide Sand er deformeret med folder, flager og erosionsflader i retningen SØ-NV. Det gælder også for smeltevandssand og moræneler fra Ristinge Fremstødet, lagene fra Hovedfremstødet og fra Den Østjyske Isstrøm. Hvor dybt ned underlaget blev deformeret afhang af gletsjerens vægt, porevandttrykket i underlaget og dybden af permafrost. Disse parametre kender man ikke fra Ærø, men generelt i Danmark var det op til 50-100 meter under terrænoverfladen.

Den komplekse dannelse af Ærø har betydet, at de vandførende smeltevandslag på Ærø er fordelt meget kaotisk, og det er derfor svært at bestemme hvor grundvandsmagasinerne ligger, hvor store de er og om de har forbindelse til hinanden. Da ingen af gletsjerne har haft deres gletsjerfronter liggende i Ærøområdet i længere tid, er der kun dannet tynde, finkornede lag af smeltevandssand i floderne foran gletsjerfronterne. Magasinerne er derfor svære at pumpe de samme mængder vand op af, som man kender fra f.eks. Fyn.

3.2 Geopark Det Sydfynske Øhav

Hele Sydfyn rummer en lang række af steder og områder, der er udpeget til at være af både national og international geologisk interesse. Indenfor området er den arealmæssige største udpegning det Sydfynske Øhav, og da det desuden binder alle kommunerne sammen, er det blevet navnet på Geoparken. Ærø Kommune er gået sammen med Faaborg-Midtfyn, Langeland og Svendborg kommune om at søge om udnævnelse af Det Sydfynske Øhav til UNESCO Global Geopark. Formålet med udnævnelsen er at synliggøre den geologiske arv og aktivt bruge den i samspil med området natur- og kulturhistoriske værdier til at skabe en ramme for udviklingen af området. I samarbejde med lokalsamfundet skal Geoparken være med til at udforske, udvikle og hylde de bånd, der er mellem områdernes geologiske arv og de natur- og kulturhistoriske aspekter, der er i området.

UNESCO Global Geopark Sydfyn giver mulighed for at arbejde med en helhedsorienteret tilgang til benyttelse/beskyttelse, uddannelse og bæredygtig udvikling (jf. UNESCO's verdensmål). At en Geopark skal etableres ud fra en bottom-up-tilgang, ses som en mulighed for at styrke lokalsamfundet og åbne muligheder for udvikling af partnerskaber. Det fælles mål er at fremme området signifikante værdier, særlige kendetegn,

historiske temaer m.v., som knytter sig til geologien.

Det er Kommunalbestyrelsens vision, at udpegningen til UNESCO Global Geopark skal være med til at skabe et brand, der kan styrke markedsføring af Ærø og ærøske produkter nationalt såvel som internationalt.

3.3 Geologiske interesseområder og kystnære værdier i Ærø Kommune

Kommuneplanen udpeger de internationale og nationale interesser, samt to nye regionale geologiske interesser.

3.3.1 Det Sydfynske Øhav

Det Sydfynske Øhav er udpeget som:

- National geologisk interesse
- Geosites
- Nationalt kystlandskab
- Nationalt geologisk interesseområde.

GEOSITES

En del af de Nationale Geologiske Interesseområder er videnskabeligt så betydningsfulde, at de indgår i en international liste over såkaldte GeoSites. Der er 38 GeoSites i Danmark.

GEOLOGI I KOMMUNEPLANLÆGNINGEN FOR DET ÅBNE LAND

Læs mere her:
https://mst.dk/media/150561/apropos3_geologi.pdf

Området er et bakket istidslandskab, der blev oversvømmet i Stenalderen. Langs kysterne er der udviklet en enestående formrigdom af strandvolde i bugterne, krum- og retodder ved øer og fremspringende punkter, vinkelforland hvor to strømme mødes, og tilgroede strandenge.

Det Sydfynske Øhav har international værdi (GeoSite) på grund af sin enestående samling af kystformer (GeoSite GS-5.2 ("Holocæn kystudvikling")). De geologiske interesser danner også basis for de meget store arkæologiske, biologiske og kulturhistoriske interesser. Det Sydfynske Øhav har stor betydning for både turisme, undervisning og forskning.

BIRKHOLM

Birkholm er en meget lav, helt inddæmmet moræneø i den lavvandede østlige del af Øhavet. Størstedelen af kysten udgøres af et holocænt marint forland. Et marint forland er en betegnelse for et landområde, der er dannet af marine kræfter foran den oprindelige kystlinje.

På den nordlige del af Birkholm er der en større strandeng med strandsøer og oddedannelsen Revet. Den sydøstlige del af Birkholm er en længere retodde, som kaldes Sandhoved.

ERIKS HALE

Eriks Hale er et marint forland, der består af en større krumodde-kompleks med strandvolde, strandenge og mindre strandsøer.

Krumodderne består materialer fra klinerne langs Ærøs sydøst-kyst som er ført til Eriks Hale af østgående, kystparallelle havstrømme.

Eriks Hale er dannet i det lave vand henover den vestligste del af en buet formet, undersøisk tærskel, der repræsenterer en ca. 17-18.000 år gammel israndslinje fra Bælthav fremstødet i Weichsel. Linjen fortsætter mod Langeland, hvor den møder Ristinge Hale-området.

OMMELSHOVED OG HALMØ

Ommelshoved en lang, smal morænehalvø og Halmø er en mindre langstrakt moræneø. Både Ommelshoved og Halmø har lave kysklinter med

Weichsel-aflejringer. Den overvejende sydøst-nordvestlige orientering af de glacielle landskabselementer afspejler bevægelsesmønstret af de yngste isstrømme, 17-19.000 år før nu. Der er stor diversitet i de holocæne kystformer på Ommelhoved og Halmø. Der er bl.a. dobbelt-tombolo-dannelser og strandvolde. Desuden er der marine forlande med strandenge, strandsøer og oddedannelser.

UREHOVED OG DEJRØ

Urehoved er en lang, smal halvø bestående af tidligere små moræneøer forbundet af holocæne marine-dannelser. Der ses en stor diversitet mellem de holocæne kystformer, bl.a. dobbelt-tombolo-dannelser, strandvolde, strandenge, strandsøer og krumodde-dannelser. Mod Nordvest har Urehoved en markant aktiv kystklint med Weichsel-aflejringer.

Dejrø er opstået omkring to små morænekerner (tidligere småøer i Stenalderhavet), som er bundet sammen af holocæne marine forlandsdannelser. Mod nord har Dejrø en lav men aktiv kystklint. Den sydlige del af øen udgøres af et veludviklet vinkelforland der ender i en lang, smal retodde. Områdets udprægede sydøst-nordvestlige orientering af de glacielle landskabselementer, afspejler bevægelsesmønstret af de sidste isstrømme i området for 17-19.000 år siden.

SKJOLDNÆS OG NÆBBET

Skjoldnæs er en 4,5 km lang landtange af glacial oprindelse med en tilsyneladende kompleks udviklingshistorie. Den udprægede sydøst-nordvestlige orientering af landskabet synes at afspejle bevægelsesmønstret af de yngste isstrømme over Ærø (17-19.000 år før nu), som har dannet Ærøs mange karakteristiske drumliniserede landskabselementer. En drumlin er en langstrakt bakke, der afspejler isens strømningsretning. Overfladen af Skjoldnæs-halvøen præges af småkuperet dødis-topografi, og udgør måske tillige en del af et israndsstrøg dannet hen imod slutningen af sidste istid. Store dele af kysterne (især sydkysten) udgøres af klinte med aflejringer fra Eem og Weichsel. Næbbet er et veludviklet holocænt vinkelforland med strandenge og flere rækker markante strandvolde, hvis stenmateriale tidligere blev udnyttet som råstoffer. Disse ralgrave ligger nu hen som "strandsøer".

3.3.2 Voderup Klint

Voderup Klint er udpeget som:

- Nationalt kystlandskab
- Geologisk interesseområde.

Klinten består af op til 3 store landskabsblokke, der er skredet ned, så de ligger som trappetrin mellem de dyrkede marker og Østersøen. Jordlagene ligger ovenpå et gråbrunt lerlag, der kaldes 'Det Blanke Ler.' Det ses nederst i klinten ved stranden. Når regnvandet siver ned gennem jorden bliver det standset af lerlaget, og er der tilstrækkelig med vand, bliver leret så fedtet, at det kan virke som et glideplan for jordlagene ovenover. Da landskabsblokkene skred ned skete der samtidig en svag rotation omkring blokkenes længderetning, således at den tidligere overflade nu hælder lidt ind mod øen. Denne type skred kaldes for et rotationssskred.

Lerlaget er fyldt med snegle og muslingeskaller, som vidner om, at det blev aflejret i sidste mellemistid, Eem for mellem 115.000 - 130.000 år siden.

TOMBOLO

En tombolo er en odde, der forbinder en ø med en anden ø eller et fastland. En dobbelt-tombolo er når, der er dannet to parallelle odder.

Klimaet i Eem var varmere end nu. I klinten kan man også se partier med fint sand. Det kaldes det 'Hvide Sand', og består af finslebet sand, som blev aflejret ved smeltevandfloder eller ved dannelsen af klitter under sidste istid. Lokale kilder fortæller, at et af de store skred i klinten skete i 1834. Det seneste skred, der var meget lille, skete i 1980'erne. Voderup Klint er blevet tildelt Det Brune Johanneskors og er dermed med i den eksklusive gruppe af nationale seværdigheder.

Da klinten vender mod syd, og ligger i et af landets sydligste områder, er klimaet mildt, og der lever flere sjældne insekter og plantearter på klintens overdrev.

3.3.3 Sjoen og Vejsnæs Nakke

Udover de nationale interesser og internationale geologiske interesser, så har Ærø Kommune udpeget kystprofilen ved Vejsnæs Nakke og klitlandskabet vest for klinten Sjoen, som regionale geologiske interesseområder. Disse lokaliteter er fundet væsentlige at beskytte og fremhæve i forbindelse med arbejdet med ansøgningen til UNESCO om udpegning af Geoparken.

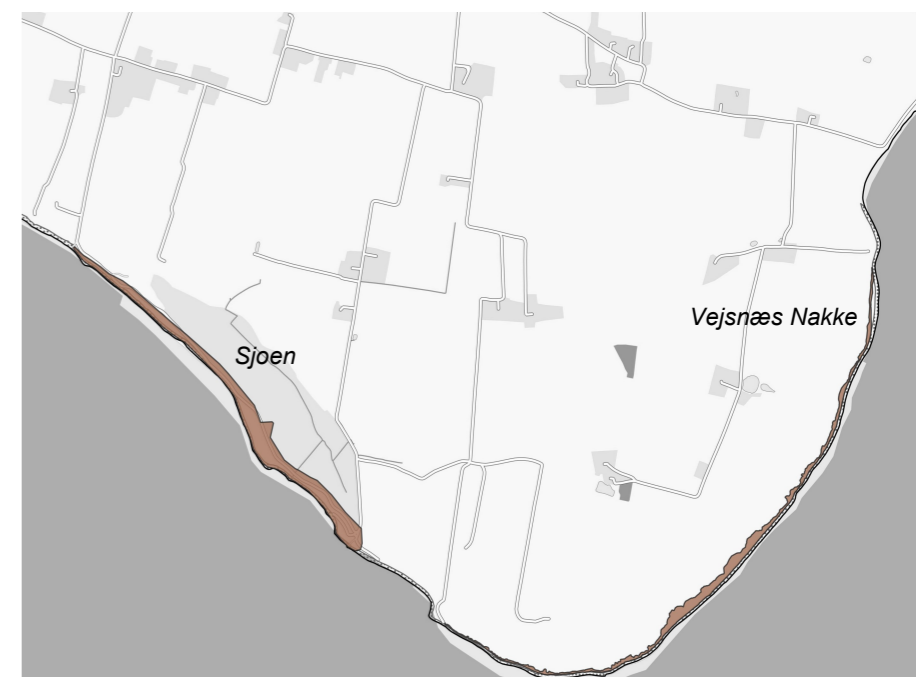
VEJSNÆS NAKKE (KYSTPROFILER)

Det sydligste hjørne af Ærø, Vejsnæs Nakke består af en knold med en kystklint som er næsten 2 km lang, og der er op til 20 m høj.

I kystkrinten kan der ses lag fra varmeperioden Eem og sidste istid Weichel. Disse lag er flere steder blevet stærkt påvirket af isens virke. Der kan i klintens foldede lag, ses lag der er skubbet op over hinanden ved hjælp af forkastninger, samt lag der er blevet tippet 180 grader rundt.

SJOEN (KYSTLANDSKAB MED KLITTER)

På Ærø falder terrænet fra Vejsnæs Nakke mod sydvest. Her er der et indhak i topografien, som er blevet fyldt med sømaterialer efter istiden (Holocæn). På det lille plateau af sømaterialer, har vinden formået at skabe et lavt klitlandskab langs kysten, som står i stor kontrast til Vejsnæs Nakkens Kystklint. Ikke desto mindre er stranden og klitlandskabet skabt af materialer, er stammer fra nedbrydning af Vejsnæs Nakke samt kysten vest for.

Kortet viser udpegningen af Sjoen og Vejsnæs Nakke.

3.4 Landskab

Det er fastsat i Planloven at kommunens planlægning skal sikre beskyttelse af værdifulde landskaber og landskabselementer. Forandringer i det åbne land skal ske i respekt for landskabernes karakter og oplevelsesmuligheder.

Det danske landskab er et produkt af en geologisk og samfundsmæssig udvikling igennem mange årtusinder. Landskabet karakteriseres af samspillet mellem naturgrundlaget, de kulturgeografiske mønstre og de rumlige, visuelle forhold, som man oplever, når man bevæger sig igennem landskabet.

Det er komplekst at beskrive landskabet, derfor fik Ærø Kommune i vinteren 2019-2020 foretaget en landskabskarakterkortlægning af kommunens landskab. En landskabskarakterkortlægning er en systematisk beskrivelse og vurdering af landskabets karakter og værdier. Med metoden inddrages landskabet i karakterområder, som beskrives et for et. Til hvert karakterområde knyttes der argumenter for, hvordan landskabskarakteren kan styrkes eller beskyttes, og hvordan der kan tilføres nyt eller ske ændringer ude i landskabet. Formålet er ikke, at landskabet skal forblive uforandret, men at nyt indpasses i landskabet, så landskabets karakter beskyttes og styrkes.

Landskabskarakterkortlægningen skal være med til at sikre, at hensynet til de landskabelige interesser indgår som en del af grundlaget for sagsbehandlingen i det åbne land f.eks. i forbindelse med byudvikling, lokalplaner, landzonetilladelser, husdyrgodkendelser, forvaltningsplaner, VVM mm.

Landskabskarakterkortlægningen inddeler det Ærøske landskab i 9 karakterområder. Områderne ses på kortet nedenfor.

Ud over de individuelle beskrivelser ser analysen på landskabets tilstand, dets karakterstyrker og strategier for landskabets udvikling.

Kortet viser de 9 karakterområder fra landskabskarakterkortlægningen.

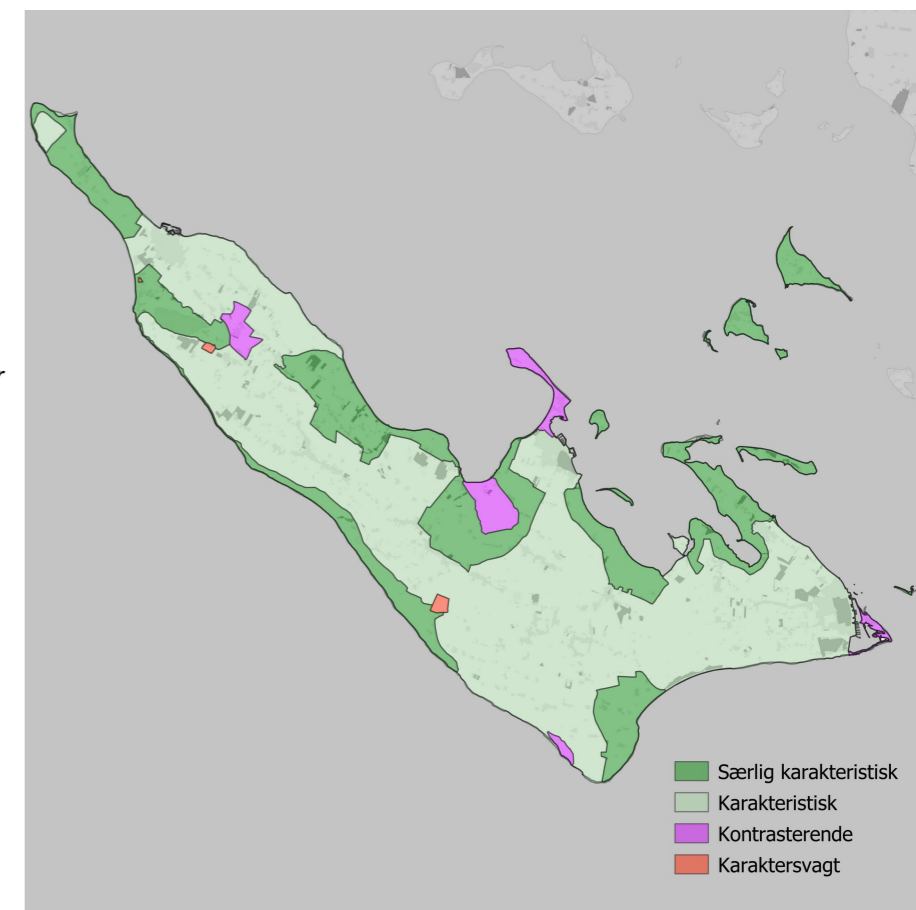
KARAKTERSTYRKE

'Karakterstyrke' er et udtryk for, hvor tydeligt landskabskarakteren og samspillet mellem arealanvendelsen og naturgrundlaget er.

Særligt karakteristisk: Landskaber, hvor enten den geologiske eller kulturhistoriske fortælling fremstår særligt tydeligt i landskabet. De fleste landskaber er vurderet karakteristisk i forhold til den definerede landskabskarakter.

Karaktersvagt: steder, hvor landskabskarakteren er udviklet.

Kontrasterende: når en mindre del af et karakterområde fremstår med en landskabskarakter, der adskiller sig væsentligt fra det øvrige karakterområde.

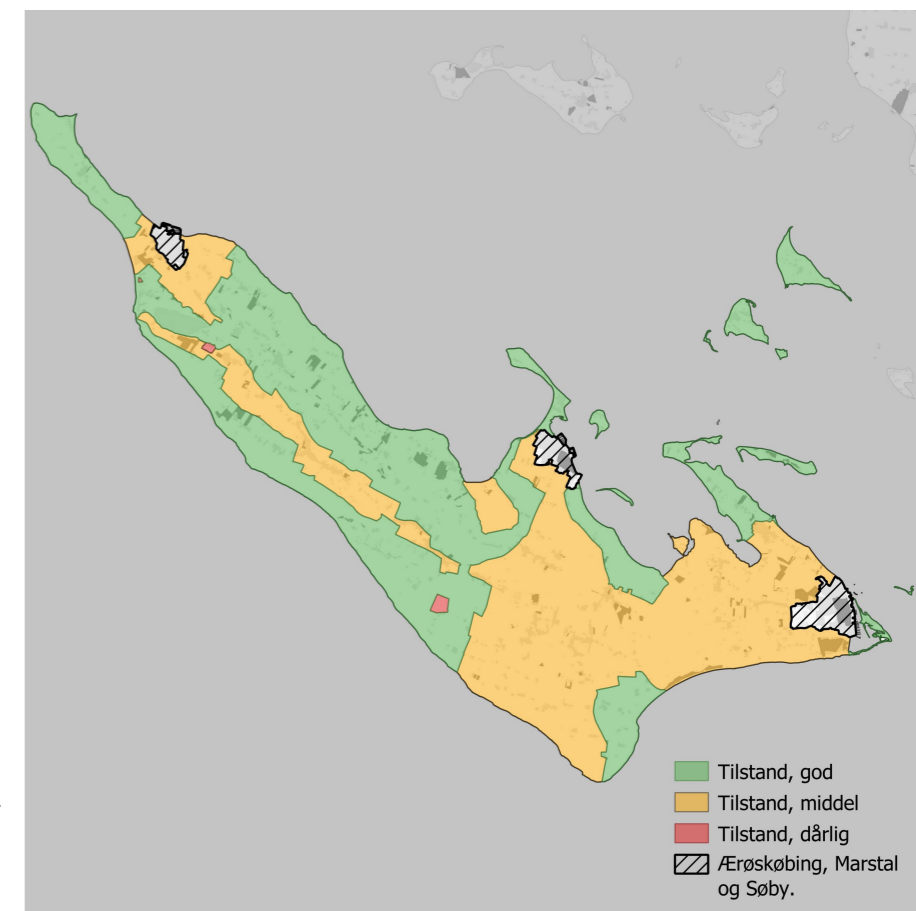
LANDSKABETS TILSTAND

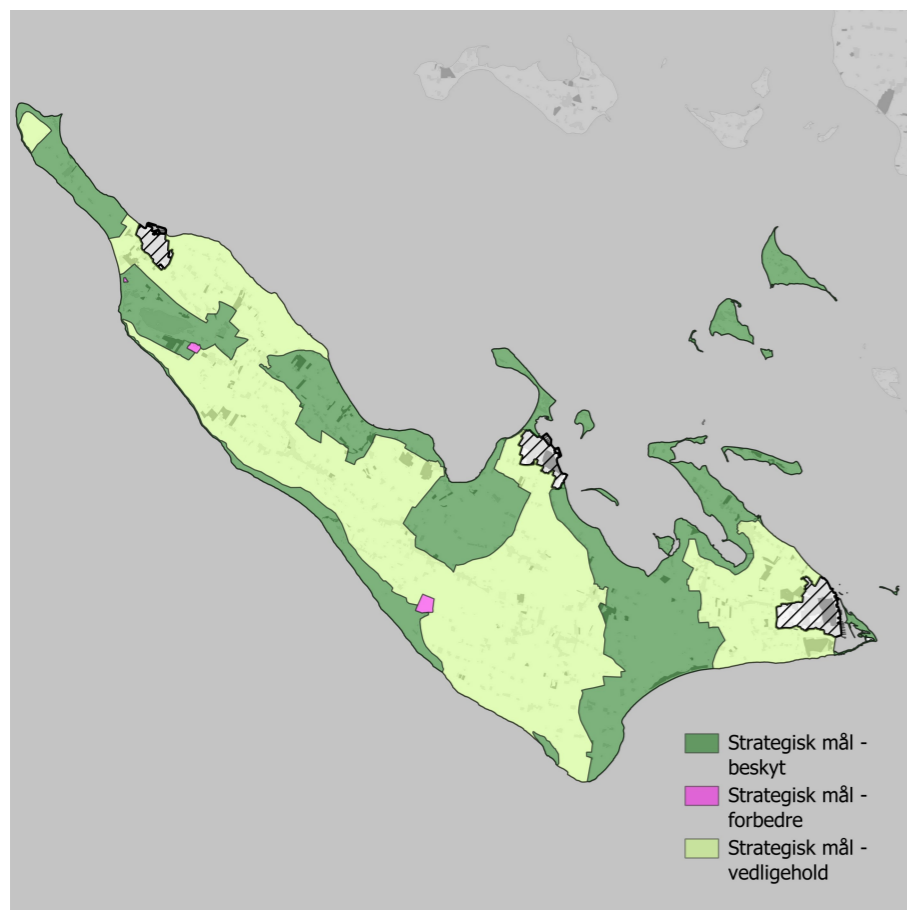
'Tilstand' er et udtryk for, hvor intakt landskabskarakteren og tilstanden af landskabselementerne er, samt hvor forstyrret området er af tekniske anlæg. Landskabskarakterområderne underinddeles i god, middel og dårlig tilstand.

God: Landskaber, der opleves uforstyrrede af tekniske anlæg, og som indeholder intakte strukturer og elementer, der har betydning for landskabskarakteren.

Middel tilstand: Landskaber, hvor den almindelige samfundsudvikling kan aflæses i landskabet.

Dårlig: Landskaber, der opleves væsentligt forstyrret af tekniske anlæg, nærhed til bykanter eller områder, hvor landskabet er forandret, f.eks. af råstofindvinding.

STRATEGISKE MÅL.

På baggrund af landskabsvurderingerne er der opstillet 'strategiske mål' for landskaberne.

Beskytte: Gælder landskaber der er vurderet særligt karakteristiske og/eller som oplevelsesrigt landskab.

Vedligeholde: Gælder landskaber der er vurderet karakteristiske.

Forbedre: Gælder landskaber der er vurderet karaktersvage, og som i dag ikke har en bærende landskabskarakter. Målsætningen betyder ikke, at den karakter, områderne har i dag, skal ændres. Den betyder, at der ud fra et landskabeligt synspunkt kan ske forbedringer i området.

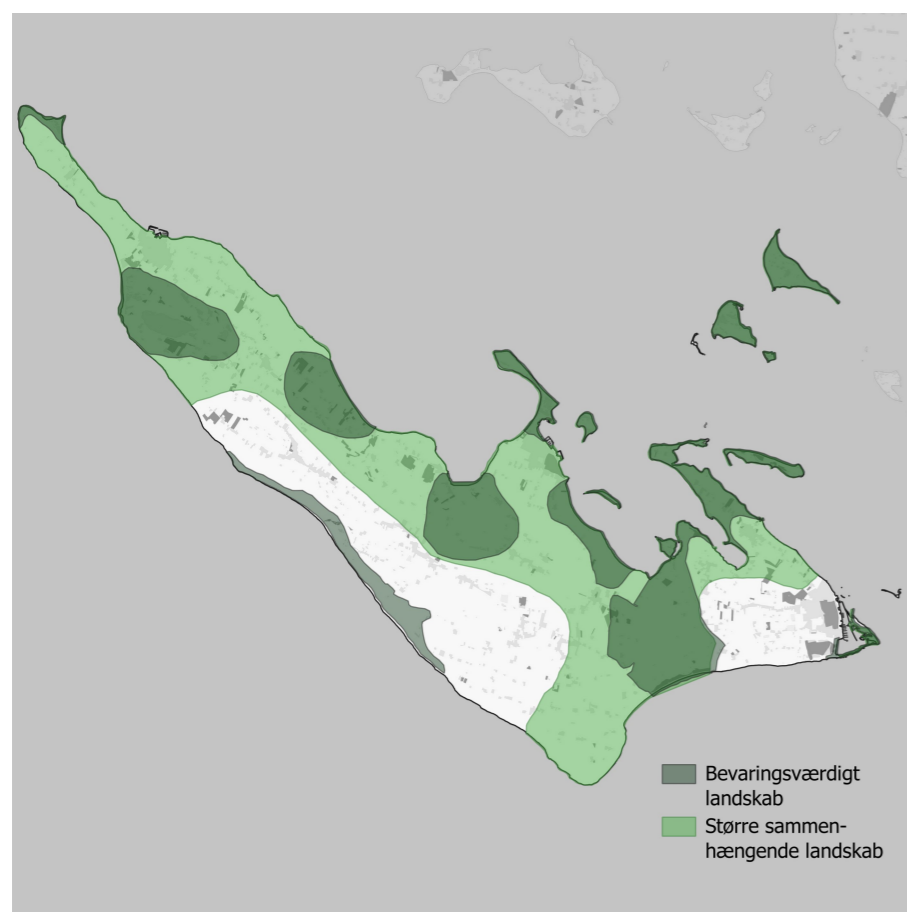
Som det er gennemgået ved kortene er den største afvigelse mellem landskabskarakterkortlægningen og udpegningen af bevaringsværdige landskaber i Kommuneplan 2009, at landskabet på tangen Skjoldnæs ikke er udpeget som bevaringsværdigt landskab. I landskabskarakterkortlægningen beskrives den rumlige oplevelse på Skjoldnæs som:

Landskabet er karakteriseret ved en lille skala, der afspejles i områdets struktur af små marker tæt ind delt af diger og stedvist også af levende hegn. De lave og ofte transparente hegn betyder, at der er åbne og vide udsigter over landskabet og farvandet omkring næsset. Det tilfører området en stor skala. Landskabet har generelt en enkel karakter, der er kendetegnet ved det gentagne mønster af diger og den sparsomme bebyggelses tydelige placering langs landevejen og i Søby samt Haven.

Skjoldnæs Fyr og Søby Mølle ligger som orienteringspunkter i det åbne landskab.

Landskabet opleves uforstyrret. Dog er der i landskabet omkring Søby flere elementer med tilknytning til byen, ligesom bykanten påvirker landskabet. Der er også synlige anlæg omkring Søby Havn, der kan ses fra nordvest i landskabet.

Da landskabet opleves uforstyrret, er præget af en lille skala, og der ikke er modstridende planinteresse i området, er Skjoldnæs landtange taget med som bevaringsværdigt landskab i Kommuneplan 2020. Udpegningen af større sammenhængende landskabsområder er uændret.

KOMMUNEPLAN 2009

Planloven fastsætter at der i kommuneplanen skal udpeges og fastsættes retningslinjer for bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskabsområder.

Udpegningen fra Kommuneplan 2009 ses på kortet til venstre.

Som det ses er udpegningen af bevaringsværdige landskaber stort set sammenfaldende med udpegningerne for særligt karakteristiske landskaber i god tilstand, med det strategiske mål beskyt.

Den største afvigelse er at landskabet på tangen Skjoldnæs ikke er udpeget som bevaringsværdigt landskab.

3.5 Grundvand

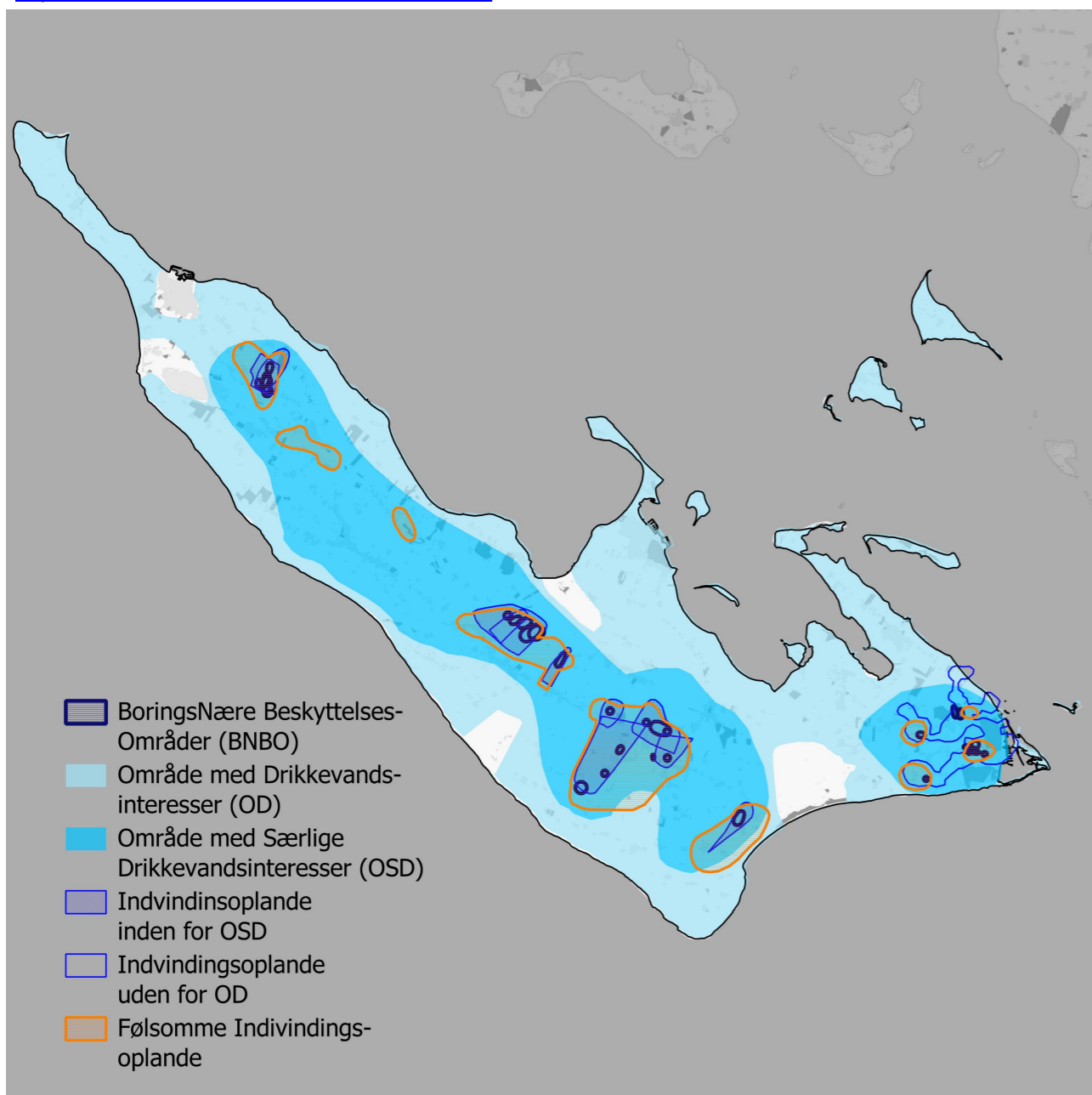
KOMMUNALBESTYRELSEN VIL:

- Arbejde for at det nuværende og fremtidige behov for en tilstrækkelig og kvalitetsmæssig tilfredsstillende vandforsyning til borgerne og erhvervslivet (jordbrug, industri m.v.) sikres med respekt for natur, overfladevandområderne og grundvand.
- Arbejde for at drikkevandsforsyningen som udgangspunkt baseres på rent grundvand uden behov for videregående vandbehandling.

LOVGIVNING

Administrationsgrundlaget for nationale interesser for drikkevand i den kommunale planlægning findes i bek. nr. 1697 af 21. december 2016 om krav til kommuneplanlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse med tilhørende vejledning nr. 9320 af 31. marts 2017.

<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2016/1697>

NATIONALE INTERESSER I PLANLÆGNINGEN

De nationale interesser i kommuneplanlægningen er samlet i: Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen - 2017. Her fremgår det, at sikre rent og rigeligt drikkevand, og at den danske drikkevandsforsyning i dag og fremover er baseret på rent grundvand, der som udgangspunkt alene kræver en simpel vandbehandling.

INDLEDNING

Rent drikkevand er en selvfølge for de fleste borgere i Danmark. Det er det også på Ærø, men udfordringerne med at levere rent drikkevand er lidt større her end mange andre steder i Danmark.

Det skyldes flere uheldige forhold, som er betinget af Ærøs dannelseshistorie under sidste istid, Weichel. Ærø antages at bestå af opskubbede lagpakker, der kan dateres til tidsperioden fra sidste mellemistid, Eem, til et stykke ind i Weichel istiden.

Dermed har grundvandsmagasinerne umiddelbart en begrænset udbredelse og ingen eller kun en lille forbindelse til hinanden. Derudover består grundvandsmagasinerne ofte af tynde lag af relativt finkornet sand.

Det betyder, at de fleste af magasinerne både indeholder en begrænset vandmængde, og at vandet strømmer langsomt frem til borerne. Sidst men ikke mindst, er vandet i mange af magasinerne påvirket af rester af sprøjtemidler og har et forhøjet indhold af nitrat. Det formodes, at grunden hertil bl.a. hænger sammen med, at lagene står mere eller mindre skråt, så der er områder, hvor grundvandsmagasinerne ligger meget tæt på overfladen, og der dermed ikke er et tilstrækkeligt tykt dæklag til at beskytte grundvandet mod pesticidrester og nitrat.

Kommunerne er myndighed på vandforsyningsområdet, og kommuneplanen sætter de overordnede målsætning for udnyttelsen og beskyttelsen af grundvandsforekomsterne. Kommunes administration af vandforsyningsområdet fremgår af vandforsyningsplanen. Derudover udarbejder kommunen indsatsplan for grundvandsbeskyttelse på baggrund af statens grundvandskortlægning. Som følge af lov om forpligtende kommunale samarbejder, udfører Svendborg Kommune en del af myndighedsopgaverne for Ærø Kommune.

Det kræver en tilladelse efter vandforsyningsloven at indvinde vand, og der må som udgangspunkt ikke indvindes så store vandmængder, at det medfører en tilstandsændring i beskyttede naturområder. Desuden må vandindvinding ikke medføre, at overfladevandområder og grundvandsforekomster ikke kan overholde eller opnå de miljømål, som Vandområdeplanen sætter.

På Ærø er der i dag et velfungerende net af almene vandværker, som leverer rent drikkevand ud fra grundvand, der som udgangspunkt kun bliver iltet og filtreret. Det er kun på Marstal Vandværk, at der anvendes kulfilter og UV-anlæg for at kvalitetskravet mht. pesticidrester i drikkevand, kan overholdes.

Det er kun en mindre del af borgerne, der får drikkevand fra en privat brønd eller boring. Her bliver vandet typisk ikke behandlet før det bruges, og der er ikke krav om analyse for pesticidrester.

Vandforsyning og grundvandsbeskyttelse

En stor del af Ærø Kommune er udlagt som Områder med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD). Det er indenfor disse områder, at størstedelen af grundvandet til Ærøs nuværende og fremtidige vandforsyning dannes. OSD

udpeges af staten i forbindelse med grundvandskortlægningerne. For at beskytte fremtidens drikkevand er der bl.a. skærpede krav til planudlægninger indenfor OSD og indvindingsoplande udenfor OSD, samt indenfor de BoringsNære BeskyttelsesOmråder (BNBO).

INDVINDING AF GRUNDEVAND OG OVERFLADEVAND

Al vandindvinding kræver en tilladelse efter vandforsyningsloven, og i forbindelse med behandlingen af ansøgninger om tilladelse til vandindvinding, skal kommunen vurdere indvindingens påvirkning af omgivelserne jf. Lov om miljøvurderinger.

Der må som udgangspunkt ikke indvindes mere vand end at grundvandsressourcen og overfladevandområder kan opfylde - eller opnå deres miljømål. Basisanalysen 2021-2017 viser, at grundvandsforekomsterne både har en god kvantitativ - og kemisk tilstand på Ærø. Det forventes derfor, at målsætningen for grundvand i den kommende Vandområdeplan 2021-2027 vil være opfyldt på Ærø.

Derudover må en vandindvinding hverken direkte eller akkumuleret med andre vandindvindinger medfører, at der sker en tilstandsændring i beskyttede overfladevandområder.

Ærø Kommune kan stille krav til ansøger om, at en relevant rådgiver foretager en vurdering af den ønskede vandindvindings påvirkning af omgivelser, før kommunen kan træffe en afgørelse. Derudover kan kommunen stille krav om monitorering af overfladevandområder i forbindelse med større vandindvindingstilladelser, og at indvindingen reduceres, hvis monitoreringen tyder på, at påvirkningen er for stor.

BORINGSNÆRE BESKYTTELSESOMRÅDER, BNBO.

Indenfor BNBO'erne må der ikke planlægges for aktiviteter, der øger faren for, at grundvandet kan blive forurenede.

På baggrund af en ændret beregningsmetode for størrelserne af BNBO'erne, forventes alle BNBO'erne at blive genberegnet af Miljøstyrelsen indenfor planperioden.

En af ændringerne er, at der ikke længere skal bestemmes et 2 årsopland for boringerne med en lille årlig indvinding. Det betyder for boringerne på Ærø, at ca. 30 boringers BNBO'er størrelser reduceret til omkring det halve. Der var kun to boringer på Ærø, der har en så stor årlig indvinding, at der for nuværende er udlagt et 1 årsopland.

På grund af de mange fund af pesticidrester og viden om den komplekse geologi på Ærø, er den umiddelbare vurdering, at så godt som alle BNBO'er må antages at være sårbare i større eller mindre grad. Der forestår derfor et større arbejde med at forsøge indgåelse af frivillige aftale med jord-ejerne om, at områderne friholdes for pesticider og/eller gødning. En rådighedsindskrænkning vil blive med fuld kompensation til ejerne. Det vurderes, at et jordvarmeanlæg er en teknisk installation, der medfører en øget fare for en forurening i BNBO'et.

STATENS ROLLE

Staten er den overordnede planmyndighed på vandområdet. Staten udarbejder vandområdeplanen og sætter via bekendtgørelser miljømålene for overfladevandområderne og grundvandsforekomsterne samt udarbejder en

*Kortlægning af grundvand, Ærø
Indsatsområde 2007:*
[http://jupiter.geus.dk/Rapportdb/
Grundvandsrapport.seam?
grundvandsrapportRapport-
tid=89990](http://jupiter.geus.dk/Rapportdb/Grundvandsrapport.seam?grundvandsrapportRapportid=89990)

*Indsatsplan for grundvandsbe-
skyttelse Ærø 2013:*
[https://www.aeroekommune.dk/
Files/Files/Drikkevand/
Indsatsplan.pdf](https://www.aeroekommune.dk/Files/Files/Drikkevand/Indsatsplan.pdf)

*OSD - Områder med Særlige
Drikkevandsinteresser.*

*BNBO - BoringsNære Beskyttel-
sesOmråder*

*Ærø Kommunes Vandforsynings-
plan 2017 - 2029*
[https://www.aeroekommune.dk/
Admin/Public/Download.aspx?
file=Files%2FFiles%
2FDrikkevand%
2FVandforsyningsplan+2017-
2029.pdf](https://www.aeroekommune.dk/Admin/Public/Download.aspx?file=Files%2FFiles%2FDrikkevand%2FVandforsyningsplan+2017-2029.pdf)

oversigt over væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver.

Staten er også myndighed for kortlægning af grundvandsforekomsterne indenfor OSD samt vandværkernes indvindingsoplande udenfor OSD.

På Ærø har Miljøministeriet foretaget en kortlægning af grundvandet, og resultaterne er fremlagt i: 'Kortlægning af grundvand, Ærø Indsatsområde 2007'. Den største del af arbejdet med kortlægning blev udført af Fyns Amt fra 2002 til amterne blev nedlagt i 2007. I forbindelse med kortlægningerne af grundvandet beregner og udlægger staten OSD, OD, vandværkernes indvindingsoplande IVO, nitratfølsomme - og sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder (NFI og SFI). Derudover udlægges BNBO'erne.

Det skal bemærkes, at vandværkernes IVO og boringernes BNBO'ernes størrelser bl.a. afhænger af vandindvindings størrelse. Det kan derfor være nødvendigt, at genberegne disse, hvis der sker en væsentlig ændring i indvindingen. Det betyder også, at indvindingsoplande og BNBO'erne kan bortfalde, hvis indvindingen ophører. Staten udarbejder desuden Natura 2000-planer, der skal sikre, at naturen i Danmark bevares og udvikles. Da mange naturtyper er afhængige af vand, vil disse planer også have indflydelse på, hvor og hvor meget grundvand der kan indvindes til vandforsyningsformål.

KOMMUNERNES ROLLE

På baggrund af statens grundvandskortlægning har kommunen til opgave at udarbejde en indsatsplan for grundvandsbeskyttelse. Denne plan skal indeholde en detaljeret opgørelse af behovet for beskyttelse af grundvandet, og der skal endvidere være retningslinjer og tidsplan for myndighedernes indsats.

Ærø's indsatsplan for grundvandsbeskyttelsen blev udarbejdet i 2013 af Svendborg Kommune.

Den generelle beskyttelse af grundvandet fastlægger kommunen i kommuneplanen, ligesom der i forbindelse med planlægningen sørges for, at der så vidt muligt ikke foretages planmæssige udlæg, som er i strid med de statslige interesser indenfor OSD og indvindingsoplande til de almene vandforsyninger udenfor OSD. Hvis kommunen ikke har et alternativt sted udenfor OSD til at planlægge for en potentiel forurenede aktivitet, skal kommunen sikre grundvandet via skærpede krav, for at staten kan acceptere placeringen.

Vandforsyningsplanen fastlægger via mål og retningslinjer kommunens administration på vandforsyningsområdet. Det er desuden i vandforsyningsplanen, at kommunen udpeger de områder, som de enkelte vandværker skal forsyne med drikkevand.

Det er bestemt i lov om forpligtende kommunale samarbejder, at Svendborg Kommune skal bistå Ærø Kommune på flere områder herunder vandforsyningsområdet. Ud over indsatsplanen skal Svendborg Kommune udarbejde tilladelser til vandværkerne, bistå med arbejdet mht. grundvandsbeskyttelse og BNBO'erne på Ærø. Det er også Svendborg Kommune, der har udarbejdet den gældende vandforsynings- og beredskabsplan for Ærø Kommune.

Ærø Kommune udfører fysiske tilsyn, indberetning og kontrol med vandkvalitet, samt udarbejder kontrolprogrammerne. Sidstnævnte gælder både for de almene og ikke-almene vandforsyninger. Det er også Ærø, der er tovholder på vandrådsmøderne, og giver vandindvindingstilladelserne på mindre end 6000 m³.

3.6 Råstofindvinding

KOMMUNALBESTYRELSEN VIL:

- Arbejde for at råstofgrave efter endt råstofudvinding udvikles til artsrige næringsfattige naturtyper med rekreative muligheder eller formidlingspunkter for Geopark Det Sydfynske Øhav.

LOVGIVNING

Planlovens § 11 e stk. 1 Kommuneplanen skal ledsages af en redegørelse for planens forudsætninger, herunder ...

10) de i råstofplanen, jf. § 5 a i lov om råstoffer, fastsatte bestemmelser, der er relevante for planlægningen af arealanvendelsen inden for kommunens geografiske område,

Råstofloven (LBK nr. 124 af 26/01/2017).

INDLEDNING

Regionerne er myndighed på indvinding af råstoffer på landjorden, og forvaltningen styres gennem regionernes råstofplan. Gældende råstofplan, Råstofplan 2016 er vedtaget den 27. marts 2017, og der forventes at en ny plan vil blive udarbejdet i 2020. Kommuneplanen er underlagt den regionale råstofplan, og bestemmelserne i kommuneplanen må dermed ikke være i strid med råstofplanens bestemmelser.

Råstofplanen skal sikre, at der til stadighed er en stabil forsyning med råstoffer til byggeriet, og at råstofindvindingen sker med respekt for den omgivne natur og miljøet. Derudover tages der meget hensyn til befolkningen i området.

Forsyningen af råstofferne sand, grus og sten styres ved, at der i planen er udpeget de arealer, hvor der på nuværende tidspunkt kan gives tilladelse til at grave råstoffer. De kaldes graveområder. Derudover er der udpeget områder, som er reserveret til den fremtidige råstofgravning. De kaldes interesseområder.

På Ærø er der kun udpeget et graveområde for sten, grus og sand og ingen interesseområder. Ærøes dannelse har ikke begunstiget øen med særlige værdifulde eller udbredte forekomster af sten, grus og sand. Derfor må hovedparten af de nødvendige råstoffer sejles til øen. Råstofferne kommer fra Sønderjylland og Fyn eller er indvundet fra havbunden. Sidstnævnte kaldes sømaterialer.

Graveområdet på Ærø ligger lige vest for Leby mellem vejen Blæshøjbakken og den vestlige del af Vitsø lavningen. Der er ikke planer om, at der vil komme andre områder i spil til råstofgravningen.

Kommuneplanen for Ærø respekterer det udpegede graveområde, og der forventes ingen ændringer for Ærø i den næste råstofplan.

Tilladelse til råstofgravning gives efter Råstofloven og i henhold til de retningslinjer, der er angivet i regionens råstofplan. I forbindelse med en ansøgning om råstofindvinding hører kommunen i forhold til de myndighedsområder, som varetages af kommunen. Det er bl.a. naturinteresser, vejadgang og grundvandsinteresser, som kommunen skal bidrage med informationer om, når regionen behandler en ansøgning om råstofgravning i kommunen. Desuden inddrages kommunen ofte i forbindelse med tilsynet, når en råstofgrav skal efterbehandles til natur.

Råstofplan:

<https://www.regionsyddanmark.dk/dwn637698>

RÅSTOFGRAVE KAN ØGE BIODIVERSITETEN

Naturen og biodiversiteten i landskaberne er trængt. De største trusler mod naturværdierne er bl.a. eutrofiering og fragmentering. Råstofgravene har et stort potentiale for at bidrage til en øget biodiversitet, hvis de efterbehandles til næringsfattige områder med f.eks. mulighed for stedvis erosion, der blotlægger åbne og sandede levesteder med sparsom vegetation. Råstofgravene rummer også gode muligheder for rekreative aktiviteter.

Om råstofindvinding og regler herfor

Råstofloven har til formål at sikre, at forsyning og indvinding af råstoffer som sand, grus og sten sker på en natur- og miljømæssig forsvarlig måde. Som en vigtig del heraf skal regionsrådene lave en råstofplan, hvor der udpeges graveområder for råstoffer og råstofinteresseområder under hensyn til en lang række andre interessenter i det åbne land.

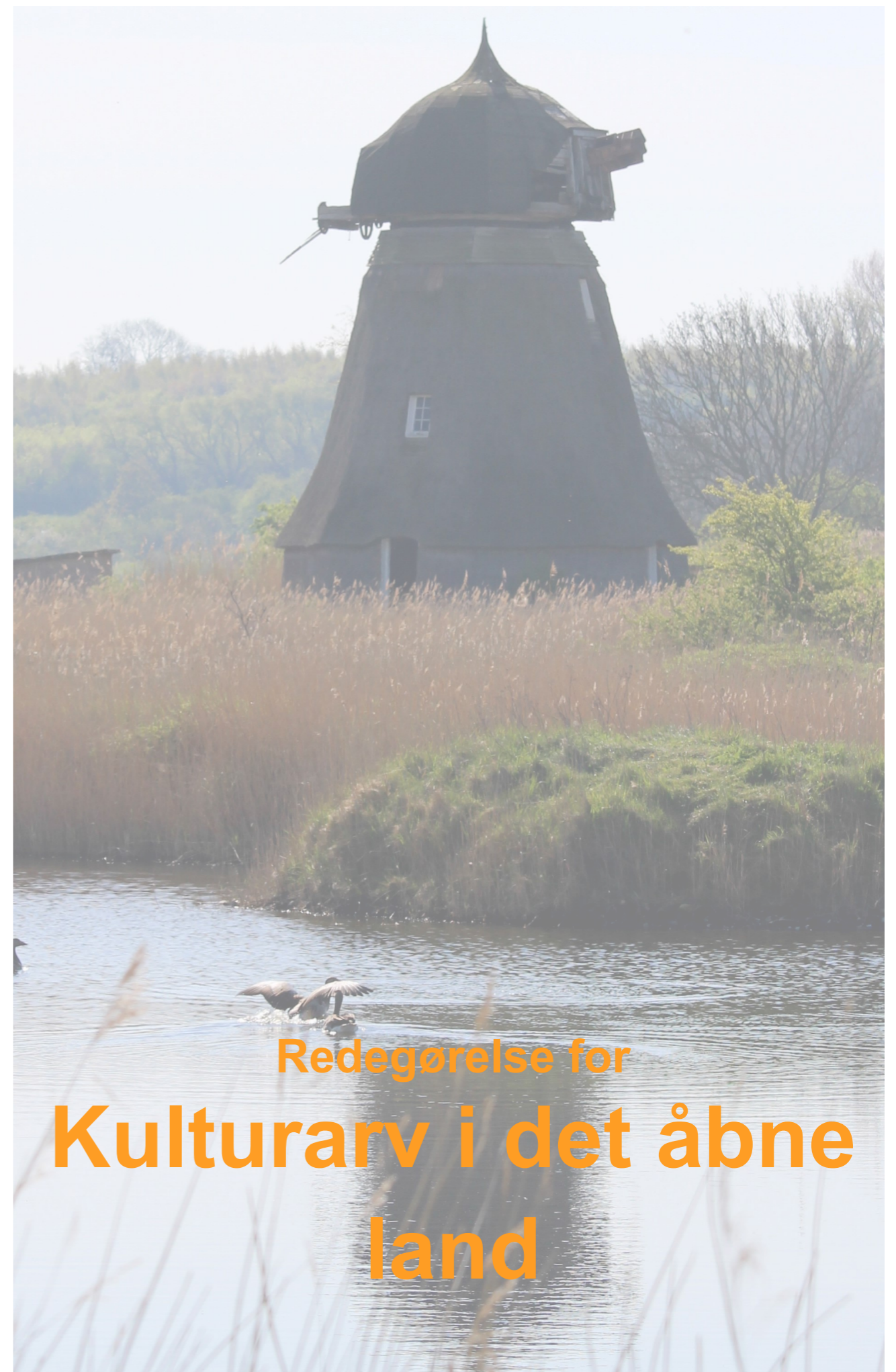
Kommunalbestyrelsen er bundet af regionens råstofplan, og kommuneplanen skal tage hensyn til den, når der udpeges nye arealer til byudvikling eller skovrejsning mv. Regionen foretager høring af kommunerne i forbindelse med den overordnede kortlægning og udpegnings af råstofgraveområder. Det samme gør sig gældende i forbindelse med, at regionen behandler de konkrete ansøgninger om råstofindvinding. Kommunerne er bl.a. myndighed på naturinteresser, vejadgang og grundvandsinteresser. Kommunernes bidrag medtages i tilladelserne som baggrund eller deciderede vilkår. Desuden inddrages kommunen ofte i forbindelse med tilsynet, når en råstofgrav skal efterbehandles til natur.

Råstofplanens arealudlæg samt retningslinjer gengives i dette afsnit af kommuneplanen for at sikre at erhvervsliv, foreninger og borgere kan få kendskab til råstofplanen og den udpegnings af råstofområder, og dermed også konsekvenser for andre arealudpegninger i kommuneplanen.

I medfør af lov om det forpligtende kommunale samarbejde, er det Svendborg Kommune, der behandler sagen mht. natur - og grundvandsinteresser for Ærø Kommune.

Region Syddanmark har udarbejdet Råstofplan 2008-2020, som er endeligt vedtaget den 23. februar 2009 og som skal revideres hvert 4. år.

Det udlagte graveområde ved Blæshøjbakken kan findes i tilknytning til regionens råstofplan eller på Miljøportalen. Der henvises til den til en hver tid gældende råstofplan, for de retningslinjer, der gælder for indvinding og beskyttelse af råstoffer.

Redegørelse for
**Kulturarv i det åbne
land**

KOMMUNALBESTYRELSEN VIL:

- Sikre, at kommunens fortsatte udvikling sker under hensyntagen til beskyttelse af kulturarven i form af kulturmiljøer, sten- og jorddiger, kirkeomgivelser og fredede fortidsminder.
- Gennem naturpleje og administration af lovgivningen sikre at fredede fortidsminder på kommunal og privat ejendom vedligeholdes, så de kan opleves og bevares for fremtiden.
- Arbejde for at kulturarven formidles i samarbejde med museer, borgere, organisationer og andre.
- Beskytte kulturarven, så fortælleverdier og oplevelsesverdier bevares.
- Bruge kulturarven som en unik, stedbunden ressource, der kan medvirke positivt til at fremme bosætning, erhvervsudvikling og turisme.

LOVGIVNING

Planlovens (LBK nr 1157 af 01/07/2020) § 11a stk. 1 : Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for ...

15) sikring af kulturhistoriske bevaringsværdier, herunder beliggenheden af værdifulde kulturmiljøer og andre væsentlige kulturhistoriske bevaringsværdier.

NATIONALE INTERESSER I PLANLÆGNINGEN

De nationale interesser i kommuneplanlægningen er samlet i: Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen - 2017. Her fremgår det, at det er en nationalt interesse, at kommuneplan indeholder retningslinjer for sikring af kulturhistoriske bevaringsværdier.

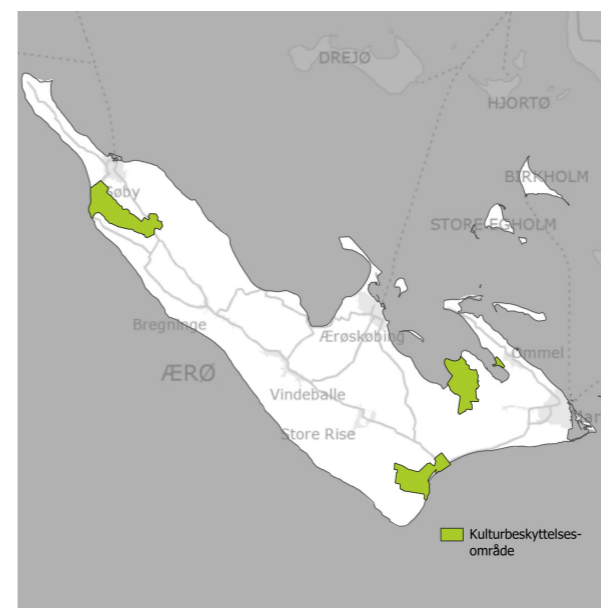
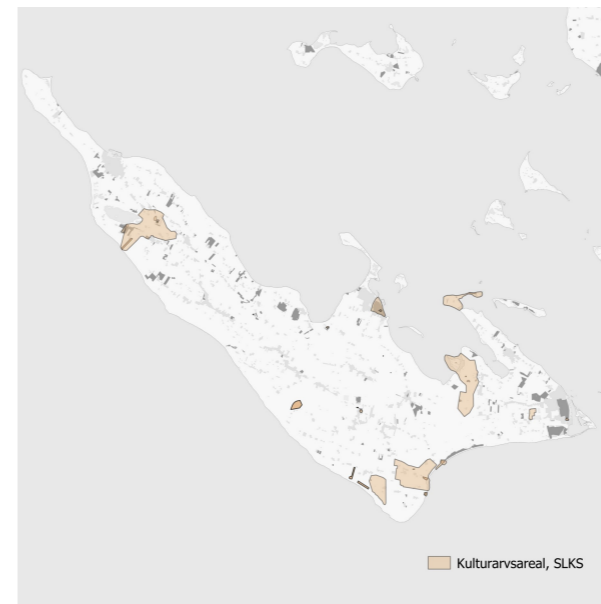
INDLEDNING

Kulturarven knytter sig til sporene efter menneskers virksomhed på landet og i byerne. Det omfatter bl.a. fortidsminder, bygninger og kulturmiljøer, som f.eks. bevarede bymiljøer, havnemiljøer samt kirkerne og deres omgivelser. Kulturarven er med til at give både landskab og bebyggelse karakter. Den er en ressource, der medvirker positivt til at fremme bosætning, erhvervsudvikling og turisme. I henhold til Planloven skal kommunerne i deres planlægning og administration af en række love tage vare på kulturarven og beskytte den.

Kommuneplantillægget handler om det åbne land. Derfor behandles emnerne:

- Kulturarvsarealer / Kulturbeskyttelsesområder
- Kystkulturmiljøer i det åbne land
- Kirkebeskyttelsesområder
- Fredede områder
- Fredede fortidsminder
- Sten- og jorddiger

Bevaringsværdige bygninger i byer og det åbne land, samt kystkulturmiljøer i byerne behandles i et kommuneplantillæg hvor kommuneplanens afsnit om Byer og Landsbyer revideres.

4.1 Kulturbeskyttelsesområder

De særlige kulturhistoriske beskyttelsesområder omfatter vigtige kendte offermoser, bopladser, gravpladser, agersystemer og landsbytomter fra landsbyer som senere er nedlagt igen, inddæmninger etc., i alle tilfælde områder som rummer en stor koncentration af betydningsfulde kulturspor fra såvel forhistorisk som historisk tid.

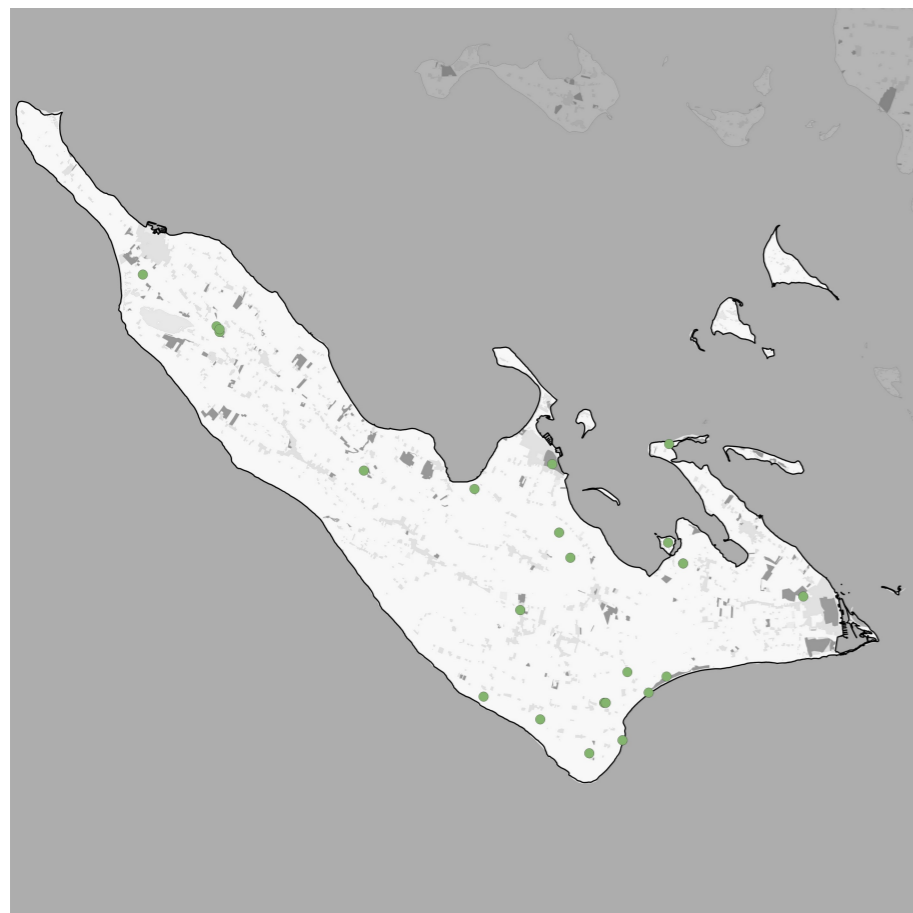
At et område er udpeget som særligt kulturhistorisk beskyttelsesområde fortæller, at det er et område med høj koncentration af fund eller med særligt betydningsfulde fund. Udpegningen kan være med til at pege på hvor der er grundlag for et øget fokus på formidling, udvikling af turisme mv.

Udpegningen af de kulturhistoriske beskyttelsesområder har ikke betydning for den eksisterende drift af området. Udpegningen har først betydning, hvis der sker en ændring i anvendelsen af området, der kræver en tilladelse fra kommunen. For eksempel kan områderne ikke inddrages til byvækstformål eller til nye større tekniske anlæg. Der kan heller ikke gives tilladelse til vandindvinding, der medfører sænkning af vandstanden i søer, moser og kilder med særligt kulturhistoriske/arkæologiske interesser. Dræning mv. der er en del af den almindelige drift, kræver ikke tilladelse af kommunen, og kan fortsætte som hidtil.

Hvis man sammenligner kommuneplanens udpegning af kulturbeskyttelsesområder med Slots- og Kulturstyrelsens kort over kulturarvsarealer, er det tydeligt, at der flere steder ikke er overlap mellem de to udpegninger. Når de to udpegninger ikke nødvendigvis matcher hinanden, kan det skyldes andre planlægningsmæssige hensyn, tilskæringer pga. veje - udpegninger, der går ud over kystområder mv.

UDVIDELSE AF KULTURBESKYTTELSESONRÅDERNE I KOMMUNEPLANEN

På kortet til øverst til venstre ses udpegningen af kulturbeskyttelsesområder i Kommuneplan 2009. Udpegningen blev i store træk overtaget fra Fyns Amts Regionplan 2005-. Ud over de arealer, der blev udpeget i Regionplan 2005-, blev der tilføjet et område ved Havsmarken. Tilføjjelsen var baseret på aktuelle fund af romerske mønter. I 2019 har Langelands Museum registreret et nyt kulturarvsareal ved Havsmarken. Udpegningen af kulturbeskyttelsesområder er i Kommuneplan 2020 udvidet med det areal.

4.2 Fredede fortidsminder

Synlige fortidsminder som f.eks. gravhøje, dysser, ruiner, voldsteder mv. ses mange steder i landskabet. Andre fortidsminder som f.eks. bopladser, gravfund mv. ligger i jorden.

MUSEUMSLOVEN

Alle fortidsminder er beskyttet mod ødelæggelse via Museumsloven. En del af fortidsminderne er varigt fredet, og deres tilstand må ikke ændres. De fredede fortidsminder i Ærø Kommune kan ses på kortet ovenfor.

Fortidsminder der ikke er fredet, må ikke ødelægges eller fjernes før, der har været gennemført en arkæologisk undersøgelse.

Slots- og Kulturstyrelsen er ansvarlig myndighed for registrering mv. af fortidsminderne.

Kommunen varetager dog administration i henhold til visse bestemmelser i Naturbeskyttelsesloven og Museumsloven. Det gælder blandt andet pleje, information og beskyttelseslinjer omkring fortidsminderne.

FORTIDSMINDERNES BESKYTTELSESLINJE

Inden for 100 meter af fredede fortidsminder gælder der en streng beskyttelse, hvor byggeri, beplantning og gravearbejder bør undgås og kræver dispensation fra Naturbeskyttelsesloven.

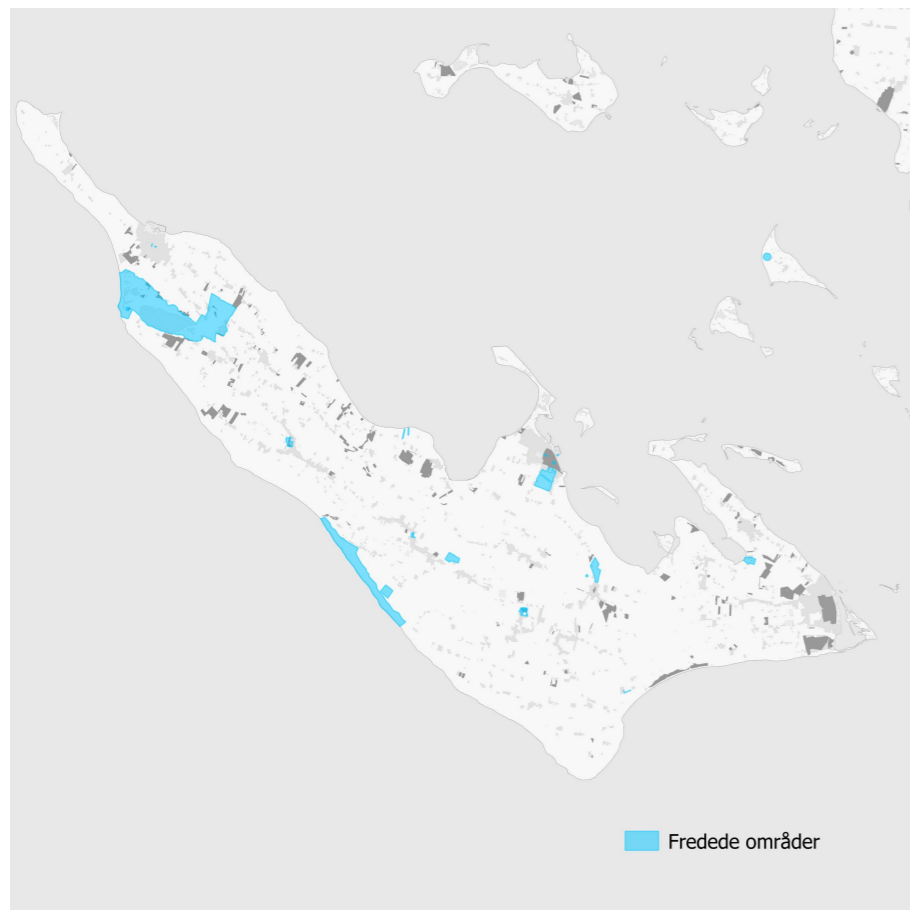
4.3 Sten- og jorddiger

Sten- og jorddiger fortæller en del af Danmarks historie gennem 2000 år. De er desuden vigtige levesteder og spredningsveje for dyr og planter og bidrager til et afvekslende landskab.

I henhold til Museumsloven må der ikke foretages ændringer i tilstanden af sten- og jorddiger. Ud over at være omfattet Museumsloven kan digere være omfattet af bestemmelser i kirkelovgivningen eller fredet i henhold til Naturbeskyttelsesloven.

Digitaliserede kort over beskyttede sten- og jorddiger kan blandt andet ses på <http://arealinformation.miljoportal.dk>. De digitaliserede kort er blot vejledende, og kan derfor ikke bruges til at afgøre, om der er beskyttede diger i et område. Det er i stedet de diger, der fremgår af Kort- og Matrikelstyrelsens kortværk Danmark 1:25.000 i den senest reviderede udgave forud for 1. juli 1992, der er beskyttede. Alle stendiger er beskyttede uanset om de fremgår af kortet eller ej.

I 2019 og 2020 er der i Ærø Kommune foretaget en nyregistrering af de beskyttede diger. Registreringen er ved vedtagelsen af kommuneplanen, stadig i høring ved lodsejerne. Når registreringen og høringen er afsluttet, vil registreringen af digerne blive gjort tilgængelig som digitale kort på <http://arealinformation.miljoportal.dk>. Til den tid, vil de digitale kort kunne bruges til at afgøre, om et dige er beskyttet.

- FREDNINGER PÅ ÆRØ**
1. Birkholm klokkefrøer
 2. Borgnæs Krat
 3. Bregninge Kirke
 4. Drejød Klokkefrøer
 5. Gravendal træer
 6. Ll. Rise, Stokkeby udsigt
 7. Møllebakken, Ærøskøbing Markjorder
 8. Olde Mølle - Udsigt
 9. Ommel Kirke
 10. Rise Kirke
 11. Rise Præstegård
 12. Svogers Træ
 13. Søby Kirke
 14. Tranderup kirke
 15. Tranderup vandhul klokkefrøer
 16. Vitsø Nor og Søbygård
 17. Vitsø Pumpemølle
 18. Voderup Klint
 19. Ærøhus træer
 20. Ærøskøbing Havn - canadisk poppel
 21. Ærøskøbing kirke.

4.4 Fredninger

Der er 21 fredninger registreret på Ærø. Baggrunden for fredninger kan være meget forskellig. Nogle fredninger handler om at bevare en udsigt, en anden om en beplantning og en tredje om en bygning. Nogle fredninger kombinerer flere hensyn som for eksempel fredningen af Vitsø, der både har fokus på natur og kulturarv.

Der fastsættes ikke en retningslinje for de fredede områder, men fredningen inddrages i de emner, hvor den enkelte fredning er relevant. En fredning af en udsigt, kan f.eks. udelukke muligheden for skovrejsning. Ligesom et område, der er fredet på grund af naturen, kan være beskrevet i kommunens planens afsnit om natur.

4.5 Kirkelandskaber (Kirkerne i det åbne land)

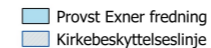
Kirkernes placering i landskabet betyder, at de ud over deres kulturhistoriske betydning, ofte fungerer som markante kendingsmærker i landskabet. For at beskytte kirkerne mod at der opføres bebyggelse, som virker skæmmende på kirkerne eller hindrer, at kirkerne er synlige i landskabet, foreskriver Naturbeskyttelsesloven at der ikke må opføres bebyggelse med en højde på over 8,5 m inden for en afstand af 300 m fra en kirke, med mindre kirken er omfattet af bymæssig bebyggelse i hele beskyttelseszonen.

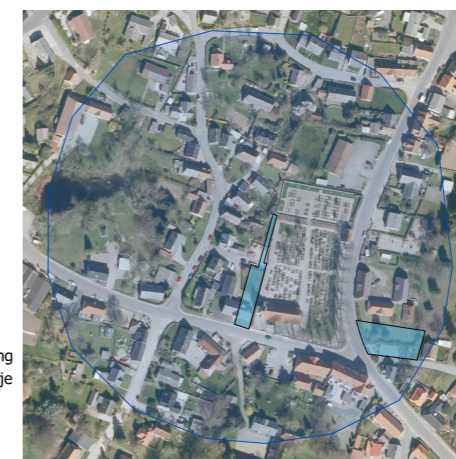
Denne beskyttelse omfatter alene højden af byggeri i kirkeomgivelserne, men forhindrer ikke bebyggelse i udsigtskilerne som sådan. Dette indebærer en risiko for, at udsigtskilerne efterhånden bebygges og dermed mister en stor del af deres værdi. Med henblik på en mere udstrakt beskyttelse af de åbne udsigter, blev der i regionplanen udpeget beskyttelseszoner for kirkerne i Søby, Bregninge, Tranderup, Rise og Ommel.

Kirkebeskyttelseslinjen betyder, at de udpegede beskyttelseszoner bør friholdes for byggeri og anlæg m.v. der forhindrer det frie udsyn til og fra de pågældende kirker.

Skovrejsning vil påvirke udsynet til og fra kirkerne. Ved skovrejsning inden for kirkebeskyttelseslinjerne men uden for beskyttelseslinjen beskrevet i Naturbeskyttelsesloven, kan der gives tilladelse til skovrejsning. Her skal der ske en afvejning af interesserne bag skovrejsningen som f.eks. beskyttelse af grundvandet, skabelse af økologiske forbindelser m.v. Det skal også vurderes om skovrejsningen kan bruges landskabeligt ved f.eks. at understrege en udsigt ved at indramme den.

Derudover er der i forbindelse med en lang række kirker såkaldte Provst Exner fredninger, dvs. fredninger af kirkernes nærområder.

Tegnforklaring

Søby Kirke

Bregninge Kirke

Tranderup Kirke

Rise Kirke

Ommel Kirke

Ærøskøbing Kirke

4.6 Kystkulturmiljøer i det åbne land

Der er på Ærø udpeget 6 særligt bevaringsværdige kystkulturmiljøer, der vurderes at være af regional, og for enkeltes vedkommende national, interesse. Det drejer sig om Skjoldnæs Fyr, Vestre Strand, Ærøskøbing, Kleven, Ommel og Marstal.

Kystkulturmiljøerne Ærøskøbing inkl. Vestre Strand og Marstal behandles i et senere kommuneplantillæg hvor kommuneplanens afsnit om Byer og Landsbyer revideres. Kystkulturmiljøet ved Ommel og Kleven rummer både kontakten til det åbne land og tilknytningen til landsbyen Ommel. Den medtages derfor i begge kommuneplantillæg.

Udpegningen af kystkulturmiljøerne og retningslinjerne er overført fra Kommuneplan 2009.

For de udpegede særlige bevaringsværdige kystkulturmiljøer i det åbne land gælder, at områder i landzone ikke kan inddrages til byvækstformål eller til nye større tekniske anlæg, og at de kulturhistoriske interesser i øvrigt skal tillægges afgørende vægt ved sagsbehandling, inden for de pågældende områder.

Redegørelse for Natur

KOMMUNALBESTYRELSEN VIL:

- Arbejde for at kommunens vilde plante- og dyreliv og naturtyper beskyttes, bevares, plejes og levevilkårene forbedres, således at den positive udvikling i Ærøs Natur fortsætter.
- Sikre et rent vandmiljø for de kommende generationer.
- Sikre opfyldelse af målene for de internationale naturbeskyttelsesområder og arter.
- Bruge udpegningen af Grønt Danmarkskort til at prioritere Kommunalbestyrelsens naturindsats inden for Grønt Danmarkskort.
- Arbejde for at Ærøs natur bevares, gennem en målrettet indsats for at arealbenyttelsen bliver så skånsom som muligt.
- Arbejde for at Geopark Det Sydfynske Øhav bliver certificeret UNESCO Global Geopark.
- Arbejde for at naturoplevelser også er en del af profileringen af Geopark Det Sydfynske Øhav.
- Arbejde for at lavbundsarealer og etablering af vådområder medvirker til at forøge naturværdierne i det åbne land, begrænser udvaskningen af næringsstoffer til vandløb, søer og havet samt afbøder virkningerne af ændrede klimaforhold.
- Sikre at udvikling og udbygning af større naturområder bliver til gavn for natur, borgere og turister.
- Arbejde for at borgerne får gode adgangsmuligheder til forskellige naturområder, hvor det kan ske på en bæredygtig måde, så naturværdierne ikke forringes.

LOVGIVNING

Planlovens (LBK nr 1157 af 01/07/2020) § 11a stk. 1 : Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for ...

14) varetage af naturbeskyttelsesinteresserne, som udgøres af naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, herunder eksisterende Natura 2000-områder på land og andre beskyttede naturområder samt økologiske forbindelser, potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser, og for prioritering af Kommunalbestyrelsens naturindsats inden for Grønt Danmarkskort,

13) lavbundsarealer, herunder beliggenheden af lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder.

ANDEN LOVGIVNING

En del af planlægningen for natur- og miljøområder sker gennem statslige vandområdeplaner og Natura 2000-planer. Kommuneplanen skal være i overensstemmelse med de statslige planer.

NATIONALE INTERESSER I PLANLÆGNINGEN

De nationale interesser i kommuneplanlægningen er samlet i: Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen - 2017. Her fremgår det, at det er en national interesse, at kommuneplanen indeholder kort over og retningslinjer for varetage af naturbeskyttelsesinteresserne, hvor de samlede udpegninger udgør Grønt Danmarkskort.

HISTORIK

Kommuneplanens naturafsnit er i forhold til den tidligere kommuneplan om-

struktureret i overensstemmelse med den nye planlov. Grønt Danmarkskort er nyt tema i kommuneplanen. Det erstatter for en stor del de tidligere 'særlige biologiske interesseområder'.

IGANGVÆRENDE PROJEKTER

Der er igangsat en proces for udarbejdelse af en Naturpolitik for Ærø Kommune. Processen er endnu ikke afsluttet. Der arbejdes for at kommuneplanens afsnit om natur og naturpolitikken støtter op om og supplerer hinanden.

INDLEDNING

På Ærø findes en række værdifulde naturområder. De har både værdi som levested for sjældne arter og naturtyper og for deres oplevelsesværdi. Voderup Klint udgør sammen med de tre inddæmmede nor Gråsten, Stokkeby og Vitsø kernen af naturområderne på Ærø. De suppleres af kysterne med strandegne og overdrev samt øerne i Det Sydfynske Øhav.

Grønt Danmarkskort

Kommuneplanen skal varetage naturbeskyttelsesinteresserne og sikre en balance mellem benyttelse og beskyttelse af naturen og landskabet. Det sker blandt andet ved at udpege Grønt Danmarkskort. Grønt Danmarkskort omfatter de 4 naturbeskyttelsesinteresser:

- Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser.
- Økologiske forbindelser.
- Potentielle naturområder og naturområder, der bidrager til andre formål.
- Potentielle økologiske forbindelser.

Grønt Danmarkskort er nyt tema i kommuneplanen. Det erstatter for en stor del de tidligere 'særlige biologiske interesseområder'.

Statens Natura 2000-planer og kommunens Natura 2000-handleplaner

Natura 2000-områder er en samlet betegnelse for EF-fuglebeskyttelsesområder og Habitatområder. Der er udpeget Natura 2000-områder i hele EU, og de indeholder særlig værdifuld natur set i et europæisk perspektiv. Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte levesteder og rasteområder for fugle og for at beskytte naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede, sårbare eller sjældne i EU.

Danmark har udpeget 257 Natura 2000-områder, der samlet set omfatter 8 % af landets areal. Der er et Natura 2000-område i Ærø Kommune: Sydfynske Øhav (N127). Området fremgår af kort på s. 30 i Retningslinjer.

EU-landene skal virke aktivt for at sikre og genoprette en god naturtilstand (gunstig bevaringsstatus) inden for de udpegede Natura 2000-områder og skal sikre robuste bestande af de særlige arter.

Miljøstyrelsen udarbejder det faglige grundlag for indsatsen (basisanalysen) og udarbejder hvert 6. år overordnede Natura 2000-planer for hvert område med mål og indsatskrav. Første planperiode var 2010-2015. Anden planperiodes Natura 2000-planer (2016-2021) kan ses på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Kommunerne skal på baggrund heraf og for hvert Natura 2000-område udarbejde en Natura 2000-handleplan, der beskriver, hvordan den statslige plan vil blive realiseret. Natura 2000-handleplanen for Sydfynske Øhav kan ses på Ærø Kommunes hjemmeside.

Statens Natura 2000-planer og de efterfølgende Natura 2000-handleplaner er bindende for den øvrige kommunale planlægning.

I kommuneplanen fastsættes retningslinjer for hver af naturbeskyttelsesinteresserne og for prioritering af kommunens naturforvaltningsindsats inden for Grønt Danmarkskort. Målet er, at Grønt Danmarkskort bruges som grundlag for en forstærket indsats for større og bedre sammenhængende naturområder.

Naturkvalitetsplan

Ikke alle naturområder indeholder lige store værdier eller potentialer for naturudvikling. Kommuneplanen indeholder en naturkvalitetsplan, som beskriver målet for kvaliteten af arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Lavbundsarealer og vådområder

Lavbundsarealer er typisk tidligere enge, moser, søer og nor, der er blevet afvandet og opdyrket. De udgør et vigtigt potentiale for udvikling af områder med stor naturværdi og for at skabe sammenhænge mellem naturområder. Nogle lavbundsarealer vil kunne udnyttes til at fjerne kvælstof fra drænvand

Statens vandområdeplaner og kommunens indsats

Vandområdeplanerne er en samlet plan for at forbedre det danske vandmiljø.

Danmark og de øvrige EU-medlemslande vedtog i 2000 det såkaldte vandrammedirektiv. Direktivet har som sit overordnede mål, at alle kystvande, søer og vandløb samt grundvand skal have "god økologisk tilstand" senest i år 2027. Tilstanden må desuden ikke forringes i forhold til i dag.

Danmark og de øvrige EU-lande skal derfor gennemføre en målrettet planlægning for at sikre og forbedre grundvand, vandløb, søer og den kystnære del af havet samt gennemføre de nødvendige indsatser. Rammerne for planlægningen er fastlagt i Bekendtgørelse af lov om vandplanlægning (LBK nr. 126 af 26. januar 2017).

Arbejdet med at nå målet er delt op i tre planperioder på hver seks år. Det er staten, som udarbejder vandområdeplanerne. Staten offentliggjorde i juni 2016 vandområdeplaner gældende for anden planperiode (2015-2021). Ærø Kommune er omfattet af Vandområdeplan 2015-2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Planerne for anden planperiode er baseret på en opdatering og videreførelse af vandplanerne for første planperiode (2010-2015). Den konkrete vandplanlægning omfatter alle de målsatte vandområder, der er fastsat i bekendtgørelse om miljømål og de indsatser, som er beskrevet i bekendtgørelse om indsatsprogrammer. De målsatte vandområder og de enkelte indsatser kan ses på kort på Miljø- og Fødevarerministeriets hjemmeside, MiljøGIS.

Kommunerne og lokale interesseorganisationer har gennem vandråd været inddraget i planprocessen tre gange i hhv. 2014, 2017 og senest i 2019/2020. Vandrådene er sammensat af medlemmer fra relevante erhvervsorganisationer samt grønne foreninger samt organisationer. I 2014 kom vandrådet med forslag til indsatser på vandløbsområdet, i 2017 rådgav vandrådet kommunerne og staten i forhold til kvalificering af afgrænsning af vandområdeplanens mindre vandløb og udpegede de vandløb, der indgår i vandområdeplanerne i 2015-2021.

I forbindelse med forberedelsen af vandområdeplaner for tredje planperiode (2021-2027) har vandrådene igen været nedsat i 2019/2020. Vandrådene har medvirket til at prioritere indsatserne for at forbedre vandmiljøet i forhold til forbedring af de fysiske forhold i vandløb. Sammen med kommunerne skal rådernes viden om de lokale forhold medvirke til at udvælge de mest omkostningseffektive tiltag på de mest egnede vandløbsstrækninger. De statslige vandområdeplaner offentliggøres i december 2021. Efter vedtagelsen af vandområdeplanen og tilhørende indsatsprogram, der beskriver de indsatser, som kommunerne skal realisere for at sikre målopfyldelse i grundvand, vandløb, søer og kystvande, vil planen kunne ses på Miljø- og Fødevarerministeriets hjemmeside.

og vandløbsvand og derved være med til at forbedre vandmiljøet i søer og havet. Disse områder betegnes potentielle vådområder og udpeges særskilt.

5.1 Grønt Danmarkskort

Naturen i Danmark er under pres. For at bevare en biologisk mangfoldighed er det nødvendigt at sikre og forbedre kvaliteten i de eksisterende naturområder og at skabe større og mere sammenhængende naturområder.

Kommunerne skal samarbejde om at udpege et landsdækkende Grønt Danmarkskort, som skal danne grundlag for en forstærket indsats for at bevare og udvikle naturværdierne og sikre større og mere sammenhængende naturområder. Grønt Danmarkskort skal også sikre synergi med indsatser for klima, miljø samt rekreative interesser.

Rygraden i Grønt Danmarkskort består af de særligt værdifulde naturområder herunder internationalt beskyttede Natura2000-områder. Samlet set udgør kommunens fire naturudpegninger Ærø Kommunes bidrag til Grønt Danmarkskort. Udpegningerne er:

- Særligt værdifuld natur - herunder alle Natura2000-områder på land.
- Økologiske forbindelser (også kaldet spredningskorridorer).
- Potentiell natur og nye naturområder, som bidrager til andre formål.
- Potentielle økologiske forbindelser.

Grønt Danmarkskort kan anvendes af både kommuner, staten, foreninger og fonde, som grundlag for en prioritering af kommende naturindsatser.

UDPEGNINGEN AF GRØNT DANMARKSKORT

Grønt Danmarkskort viser det samlede naturnetværk i Danmark, og er en masterplan for de fynske kommuners sammenhængende naturudpegninger. Kommuneplanen vedrører alene arealanvendelsen på land. Sammenhængen mellem naturen på Ærø og de øvrige fynske kommuner, er i høj grad bundet op på de internationale beskyttelsesområder, der reguleres gennem anden lovgivning. Grønt Danmarkskort viser, hvor kommunerne i fremtiden vil målrette deres naturpleje og planlægge for ny sammenhængende natur. Kriterierne for udpegningen er beskrevet under de enkelte naturbeskyttelsesinteresser.

Udpegningerne er koordineret med kommuneplanens landbrugsplanlægning og udlæg til byudvikling samt ferie/fritidsanlæg og udviklingsområder, så der sikres et godt og afbalanceret samspil mellem vækst og udvikling samt natur og miljø.

Udpegningerne er ikke til hinder for almindelig landbrugsmæssig drift eller for andre eksisterende aktiviteter såsom jagt eller færdsel.

NATURRÅD

I januar 2018 blev det fynske Naturråd nedsat til at bistå kommunerne med udpegning af Grønt Danmarkskort. Rådet bestod af repræsentanter fra erhvervsorganisationer og grønne foreninger og organisationer. Rådets arbejde mundede i juli 2018 ud i en række anbefalinger til kommunernes videre arbejde med Grønt Danmarkskort, herunder udpegningskriterier for de fire

naturkategorier. Anbefalingerne kan ses på Ærø Kommunes hjemmeside. Planlægningen for Grønt Danmarkskort er sket med afsæt i og i stor overensstemmelse med Naturrådets anbefalinger.

REALISERING:

Realisering af Grønt Danmarkskort fokuserer i første omgang på at sikre de eksisterende særlige værdifulde naturarealer og Natura 2000-områder gennem optimal pleje. Udbygningen af Grønt Danmarkskort sker dernæst ved pleje af tilstødende eller nærliggende naturarealer, som har potentiale til at udvikle sig til værdifuld natur, samt ved at sammenbinde disse arealer, således at større sammenhængende og stabile værdifulde naturområder opstår. Denne indsats skal, hvor det er muligt, ses i sammenhæng med indsatser for friluftslivet, klimatiltag, vådområder, skovrejsning, samt pleje af vildt- og småbiotoper som vandhuller, diger og levende hegn, krat, mv.

Med undtagelse af områder, hvor pleje af eksisterende natur eller tilvejebringelse af ny natur tager afsæt i lovgivning, skal Grønt Danmarkskort overvejende udbygges ved frivillige aftaler med lodsejerne.

5.1.1 Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser

Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser omfatter internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000-områder og Ramsarområder), beskyttede naturtyper (§3), natur- og vildtreservater og fredede arealer.

Disse områder er registrerede eller afgrænsede og omfattet af generelle beskyttelsesbestemmelser efter lovgivningen. Områderne kan ses på Miljøportalen.

Kommunen har udpeget en del af naturområderne med særlige naturbeskyttelsesinteresser til at indgå i Grønt Danmarkskort. De benævnes særligt værdifulde naturområder.

5.1.1.1 Internationale beskyttelsesområder og særligt beskyttede arter (bilag IV-arter)

Naturen i Europa er under pres. EU har derfor vedtaget Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet, der beskytter truede, sjældne og karakteristiske dyre- og plantearter samt naturtyper. Danmark har endvidere tiltrådt Ramsarkonventionen om beskyttelse af vandområder af international betydning, især som levesteder for vandfugle.

Som opfølgning på direktiverne har EU-landene udpeget habitatområder og fuglebeskyttelsesområder, der rummer væsentlige bestande eller forekomster af de særlige arter og naturtyper. Områderne kaldes tilsammen Natura 2000-områder og udgør et økologisk netværk i hele EU.

Natura 2000-områderne og udpegningsgrundlaget fremgår af Bekendtgørelse om udpegnings- og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (Bekendtgørelse nr. 1240 af 24. oktober 2018). Heraf fremgår også de danske bilag IV-arter.

Inden for Natura 2000-områderne skal kommunen og andre myndigheder sikre, at der i forbindelse med planlægningen og administration af love og regler ikke sker en negativ påvirkning af områdernes naturtyper og arter (udpegningsgrundlaget).

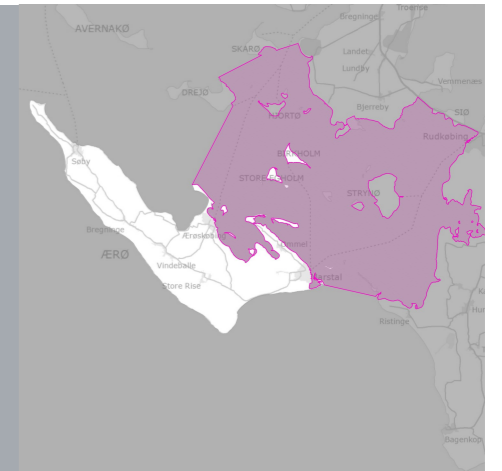
EU-landene skal også virke aktivt for at sikre og genoprette en god naturtil-

*Sårbare Fugleområder
Redegørelse og retningslinjer for
aktiviteter i sårbare fugleområder
findes i afsnittet om turisme og
friluftsliv.*

Natur- og vildtreservater

En del af Ærø Kommune ligger indenfor Sydfynske Øhav Vildtreservat.

Sydfynske Øhav Vildtreservat indebærer jagtforbud og regulering af øvrig færdsel på steder, hvor fuglene søger føde eller yngler. Vildtreservatet er vist på kortet. Kommuneplanen indeholder ikke særskilte retningslinjer for reservatområdet, da beskyttelsen er fastlagt i en bekendtgørelse. Vildtreservaterne kan blive ændret i planperioden.

Bilag IV-arter i Ærø Kommune

I Ærø Kommune er registreret følgende bilag IV-dyrearter:

Marsvin (havet), markfirben (overdrev/skråninger med sand), klokkefrø (vandhuller, enge/overdrev), stor vandsalamander (vandhuller), strandtudse (vandhuller, strandenge), grønbroget tudse (vandhuller, strandenge), springfrø (vandhuller, skove), sydflagermus og dværgflagermus.

Der er ikke registreret bilag IV-plantearter i Ærø Kommune.

Særlige regler i Natura 2000-områder og for bilag IV-arter

Inden for Natura 2000-områderne må der ikke:

- Udlægges nye arealer til byzone eller sommerhusområder.
- Planlægges nye større veje eller sideanlæg i form af servicestationer, materialepladser og lignende.
- Planlægges nye eller væsentlige udvidelser af andre trafik anlæg og tekniske anlæg og lignende, f.eks. lufthavne, flyvepladser, jernbaner, havne, opfyldninger på søterritoriet, luftledningsanlæg, vindmølleklynger og -parker, lossepladser og anlæg for deponering.
- Udlægges nye områder til råstofindvinding på land.

Hvis det ikke kan udelukkes, at et planforslag enten i sig selv eller i forbindelse med andre planer kan skade et internationalt beskyttelsesområdes økologiske funktion og struktur, kan planen ikke vedtages.

Der kan planlægges for foranstaltninger, som vil medføre forbedringer af naturforholdene i det berørte område.

Der kan ikke meddeles tilladelse, dispensation eller godkendelse til et projekt (f.eks. byggeri, anlæg og aktiviteter), som kan forringe forholdene for de naturtyper og arter, der danner grundlag for udpegningsgrundlaget af Natura 2000-områderne. Det samme gælder, hvis et projekt kan beskadige eller ødelægge naturlige yngle- eller rasteområder for bilag IV dyrearter, eller kan ødelægge bilag IV plantearter. Hvis der kan være tvivl om et projekt kan påvirke Natura 2000-områderne eller IV-arter negativt, skal der gennemføres en omfattende konsekvensvurdering af alle projektets aspekter forinden, der kan meddeles tilladelse mv.

Inden for Ramsarområder skal planlægning og administration fremme beskyttelsen af områderne.

Som ejer af arealer inden for Natura 2000-områder skal man være opmærksom på, at bestemte former for driftsændringer eller aktiviteter kræver en forudgående anmeldelse til enten kommunen eller Miljøstyrelsen (ved fredskovpligtige arealer), også selvom de ikke normalt kræver tilladelse eller lignende. Kommunen og Miljøstyrelsen skal gribe ind over for ændringer, der kan skade muligheden for at nå målet for området.

Naturbeskyttelsesloven indeholder et generelt forbud mod at forstyrre bilag IV-arter og at beskadige/ødelægge deres yngle- og rasteområder. Denne beskyttelse gælder i alle situationer og dermed også i forbindelse med aktiviteter, der ikke kræver tilladelser, dispensation mv. Det indebærer, at land- og skovbrug skal tilrettelægges deres aktiviteter, så levevilkårene for bilag IV-arterne ikke forringes.

Kommunerne skal sikre, at de kommunale Natura 2000-handleplaner gennemføres. En stor del af indsatsen forventes dog udmøntet ved, at lodsejerne søger om tilskud til den drift eller de foranstaltninger, som er nødvendige for at opfylde bevaringsmålene for områderne. Kommunerne skal om nødvendigt pålægge ejeren af en ejendom at acceptere en given drift m.m. mod økonomisk kompensation.

stand (gunstig bevaringsstatus) inden for de udpegede Natura 2000-områder og sikre robuste bestande af de udpegede arter. Det sker gennem realisering af de kommunale Natura 2000-handleplaner.

En stor del af Ærø Kommune ligger i Natura 2000-området Sydfynske Øhav (H111) og EF-fuglebeskyttelsesområde (nr. F71). Natura 2000-området dækker 1.992 ha plus store dele af Det Sydfynske Øhav. Natura 2000-området Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (Habitatområde 173) grænser op til sydsiden af Skjoldnæs.

Habitatdirektivet indeholder også krav om særlig beskyttelse af en række dyre- og plantearter. Arterne fremgår af direktivets bilag IV. Arterne er beskyttede overalt, hvor de findes både i og uden for Natura 2000-områderne.

5.1.1.2 Beskyttede naturområder (§3-områder) og diger

BESKYTTEDE NATURTYPER (§3)

Der er registreret beskyttede naturtyper (§3) på 1.184 ha dvs. 13,4 % af kommunens areal. Dette er højt sammenlignet med resten af Fyn (6,6 %) og i forhold til landet som helhed (10,3 %).

De generelt beskyttede naturområder efter naturbeskyttelseslovens §3 omfatter de fleste ferske enge, moser, strandenge, overdrev, vandhuller, søer og vandløb. Disse naturområder er blevet beskyttet, fordi de har været i stærk tilbagegang i det danske landskab. Områderne er vigtige levesteder for mange planter og dyr. Mange vandløb er også beskyttede efter Naturbeskyttelseslovens §3 efter en særlig udpegning fra Miljøministeren. De beskyttede naturtypers tilstand må som udgangspunkt ikke ændres. Naturbeskyttelseslovens § 3 administreres af kommunerne.

Byggeri og anlæg uden for naturområderne kan også have en negativ effekt på naturområderne. F.eks. kan et byggeri ændre på de hydrologiske forhold i et nærliggende moseområde. Et sådant tilfælde er også omfattet af loven.

Under særlige omstændigheder, f.eks. i forbindelse med projekter af større samfundsmæssig interesse som anlæg af større veje, må eksisterende naturområder tåle indgreb, der medfører opgivelse eller indskrænkning. I disse tilfælde skal der udlægges erstatningsarealer, der sikrer en naturtilstand af minimum samme kvalitet som før indgrebet. Der skal stilles krav om udlæg af faunapassager eller erstatningsbiotoper af større arealomfang eller med større eller tilsvarende naturindhold som før indgrebet.

Søer og vandløb kan også være omfattet af vandplanlægningen (LBK 448 af 11. april 2019) med fastsatte miljømål, som skal opfyldes.

BESKYTTEDE STEN- OG JORDDIGER

Sten- og jorddiger er vigtige levesteder og spredningsveje for vilde dyr og planter. De fleste diger er beskyttede efter museumsloven, hvor hensynet til de biologiske værdier også indgår. Beskyttelsen af digerne er beskrevet under Kulturarv, afsnit 4.3 Sten- og Jorddiger.

Beskyttet natur i

Eng	475 ha
Overdrev	111 ha
Mose	61 ha
Strandeng	435 ha
Hede	1 ha
Sø	101 ha
I alt	1184 ha

5.1.2 Særligt værdifulde naturområder (udvalgte naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser)

De særligt værdifulde naturområder er en delmængde af det samlede antal naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser. De særligt værdifulde naturområder er udvalgt, fordi de rummer særlige naturværdier som sjældne, truede eller sårbare arter eller naturtyper. Følgende kriterier er indgået i udpegningen af de særligt værdifulde naturområder:

1. Naturområder af national eller regional betydning (A og B målsat natur, jf. kommuneplanens naturkvalitetsplan) samt relevante fredninger.
2. De Digitale Naturkorts artsscore, bioscore på 7 og derover samt plantetal (beskriver hvor de sjældne og truede arter findes).
3. Arealer med en HNV-score (High Nature Value) på 5 og derover, hvor der ydes særligt plejetilskud til ekstensiv drift.

Natura 2000-områdernes afgrænsning

Staten har ansøgt EU om mindre ændringer i udpegningen af habitatområderne, der indgår som del af Natura 2000-områderne. Der kan derfor komme mindre ændringer i afgrænsningen af Natura 2000-områderne i planperioden. Ændringerne vil blive indarbejdet i Grønt Danmarkskort ved næste revision af kommuneplanen.

5.1.3 Potentielle naturområder

Som potentiel ny natur er udpeget 'potentielle naturområder' og 'naturområder', som bidrager til andre formål.

Udpegningen af potentielle naturområder består af specifikke områder, som har et stort potentiale for at kunne udvikle sig til værdifuld natur inden for en kortere tidshorisont, eller som kan skabe større sammenhængende naturområder eller bedre økologiske forbindelser.

Følgende kriterier er indgået ved udpegningen af de potentielle naturområder:

1. Omdriftsarealer i tilknytning til eksisterende værdifuld natur ved kommunens naturkerneområder.

Da alle arealer inden for Natura 2000-områderne på land indgår i udpegningen af særligt værdifulde naturområder indgår omdriftsarealer inden for Natura 2000-områderne ikke i udpegningen af potentielle naturområder, selvom de kan have et stort potentiale for at udvikle værdifuld natur.

5.1.4 Naturområder som bidrager til andre formål

Følgende kriterier er indgået ved udpegning af 'naturområder, som bidrager til andre formål':

1. Potentielle vådområder.
2. Bufferområder i forbindelse med sårbar natur.
3. Områder af rekreativ interesse, herunder arealer som understøtter Geopark Sydfynske Øhav.
4. Grusgravsområder.

5.1.5 Økologiske forbindelser

Større sammenhængende naturområder rummer flere arter og større bestande af planter og dyr end flere mindre naturområder med samme areal. De giver bedre muligheder for etablering og spredning af arter med begrænset mobilitet som f.eks. markfirben, padder og sommerfugle, og muligheder for at store pladskrævende arter som ørne og traner etablerer sig. Der gives også bedre plads til naturens frie dynamik, og at økologiske processer kan fungere ureguleret og dermed give plads til en stor variation af levesteder og arter og udviklingsstadier i naturtyperne.

Mindre naturområder påvirkes i større grad negativt fra naboarealerne, og små isolerede bestande er sårbare over for udslettelse og genetisk svækkelse.

Større sammenhængende naturområder øger således naturens variation og robusthed, hvilket også er vigtigt i en tid med store påvirkninger og forandringer, herunder klimatiske.

Økologiske forbindelser

Økologiske forbindelser er eksisterende naturområder eller naturlignende arealer, som skaber sammenhæng og giver mulighed for, at plante- og dyrearter kan spredes eller vandre. Økologiske forbindelser benævnes også spredningskorridorer.

De økologiske forbindelser omfatter udvalgte eksisterende naturområder, der danner en sammenhæng, og som har en særlig værdi i forhold til dyr og planters spredning.

Følgende kriterier er indgået ved udpegning af økologiske forbindelser:

1. Naturarealer inden for Natura 2000-områder.
2. Naturpolitikens kerneområder.
3. Kommunens vigtigste § 3-naturområder i øvrigt. Dvs. større sammenhængende naturområder og områder, hvor der i dag er en stor tæthed af højt målsatte naturområder som f.eks. kyststrækninger og vandløbsnære arealer

Udpegningen af økologiske forbindelser er koordineret med de Digitale Naturkorts biodiversitetskort. Biodiversitetskortet fokuserer på viden om, hvor de sjældne og truede arter findes. Endvidere inddrages lokal viden om bl.a. forekomster af klokkefrø i udpegningen.

5.1.6 Potentielle økologiske forbindelser

De potentielle økologiske forbindelser omfatter områder, der rummer mulighed for at udvikle sig til en naturtype eller andet naturareal, som kan skabe forbindelse mellem eksisterende naturbeskyttelsesområder. Det kan f.eks. ske gennem ekstensivering af driften eller etablering af levesteder som f.eks. vandhuller og levende hegn.

Udpegningen er forholdsvis bred og er ikke et udtryk for, at områderne over tid helt skal udgøres af naturarealer, men er i stedet et udtryk for, at de enkelte naturarealer har en fornuftig indbyrdes afstand og størrelse, der kan opretholde et naturligt dyre- og planteliv, eller fremstå som grønne kiler med natur og friluftsmål. Den nærmere afgrænsning af de enkelte økologiske forbindelser defineres, når den nærmere planlægning skal gennemføres - enten i forbindelse med vandmiljøindsatser, friluftsjakter, eller frivillige aftaler om naturpleje, skovrejsning, jordfordeling mv.

Følgende kriterier er indgået ved udpegning af potentielle økologiske forbindelser:

1. Skabe sammenhæng mellem de fire naturkerneområder på

- Ærø: Gråsten Nor, Stokkeby Nor, Vitsø og Voderup Klint.
2. De Digitale Naturkorts kort over arealer, der understøtter biodiversitet (proxyscore), herunder lavbund og skråninger.
3. Landskabets ledelinjer, herunder sten- og jorddiger samt levende hegn.
4. Særligt værdifulde landbrugsområder kan indgå som mindre dele af udpegningen, hvor der er tale om at etablere mindre levesteder af hensyn til bestemte arter som f.eks. sjældne padder.

Svendborg Kommune varetager naturforvaltningsopgaver for Ærø Kommune som led i det forpligtende samarbejde, som blev fastlagt i forbindelse med strukturreformen pr. 1. januar 2007.

5.2 Naturkvalitetsplan

Naturkvalitetsplanen er gennem de tidligere kommuneplaner videreført fra Regionplan 2005. Arealer, som ikke længere er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, er taget ud. Revision af naturkvalitetsplanen afventer et fælles projekt med de fynske kommuner, Ærø og Langeland kommuner.

Naturkvalitetsplanen omfatter moser, ferske enge, strandenge og overdrev, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Naturområderne er delt ind i fire målsætningskategorier: A, B, C, D, hvor A rummer de højest målsatte områder. Områdernes naturkvalitet er vurderet ud fra flere kriterier. Ud over det aktuelle naturindhold indgår områdets størrelse, struktur, kontinuitet, alder og historiske optegnelser samt en vurdering af potentialet for genopretning i og omkring de pågældende naturområder samt vurdering af områdets aktuelle og potentielle betydning for andre naturområder.

For Natura 2000-områderne skal statens Natura 2000-planer og de kommunale Natura 2000-handleplaner endvidere efterleves. De statslige Natura 2000-planer kan ses på Miljøstyrelsens hjemmeside og de kommunale Natura 2000-handleplaner kan ses på Ærø Kommunes hjemmeside.

Kvalitetsmål for søer, vandløb og kystvande er fastlagt i Bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster.

Naturkvalitetsplanen er et redskab til at tage hensyn til naturbeskyttelsen i den øvrige planlægning og til prioritering af kommunens aktive indsats med naturpleje og naturgenopretning. Naturkvalitetsplanen indgår også i administrationen af lovgivningen.

5.2.1 Målsætning for naturarealer

Målsætningskategorierne A-D fremgår af skemaet på næste side som også viser hvilke parametre, der lægges vægt på ved bedømmelse af, om målsætningerne er opfyldt eller ej.

De enkelte naturområders målsætning fremgår af kortet under retningslinjer. Det er primært de større naturområder, der er højt målsat, mens et stort antal mindre lokaliteter er lavere målsat. Strandengene er generelt højt målsat. De naturområder, der er registreret som omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 efter udarbejdelsen af Regionplan 2005-, er ikke målsat.

Målsætningskategorier for moser, ferske enge, strandenge og overdrev i Ærø Kommune

Målsætningsgruppe	Miljøer / drift / påvirkninger	Indsats
<p>A-MÅLSÆTNING: OMRÅDER AF INTERNATIONAL EL. NATIONAL BETYDNING</p> <p>Områderne skal være egnede som levested og spredningskilde for betydende bestande af naturtypernes karakteristiske dyre- og plantearter herunder for meget sjældne arter internationalt, nationalt eller regionalt set.</p>	<p>I områderne skal mulighed for de naturlige fysiske og kemiske processer og de derved skabte tilstande* fremmes med mindre, det vil skade de prioriterede naturværdier**. Kontinuitet i områdets tilstand enten som naturlig succession eller ekstensiv drift*** betinget af konkrete vurderinger af aktuelle og potentielle værdier.</p>	<p>Områderne har højeste prioritet inden for genopretning, udbygning og pleje herunder også forureningsbegrænsende tiltag og genskabelse af naturlig hydrologi til sikring af, at målsætningerne er opfyldt.</p>
<p>B-MÅLSÆTNING: OMRÅDER AF NATIONAL ELLER REGIONAL BETYDNING.</p> <p>Områderne skal være egnede som levested og spredningskilde for naturtypernes karakteristiske dyre- og plantearter, herunder sjældne arter i Danmark og på Fyn og øer.</p>	<p>I områderne skal mulighed for de naturlige fysiske og kemiske processer og de derved skabte tilstande* fremmes med mindre, det vil skade de prioriterede naturværdier**. Kontinuitet i områdets tilstand enten som naturlig succession eller ekstensiv drift*** betinget af konkrete vurderinger af aktuelle og potentielle værdier.</p>	<p>Områderne har meget høj prioritet inden for genopretning, udbygning og pleje herunder forureningsbegrænsende tiltag og genskabelse af naturlig hydrologi til sikring af, at målsætningerne er opfyldt.</p>
<p>C-MÅLSÆTNING: OMRÅDER AF REGIONAL BETYDNING.</p> <p>Områderne skal være egnede som levested og spredningskorridor for naturtypernes karakteristiske og mere almindelige dyre- og plantearter.</p>	<p>Fremme mulighed for naturlige fysiske og kemiske processer på i hvert fald centrale dele af lokaliteten. Opretholdelse af ekstensiv drift på lysåbne lokaliteter uden brug af gødning og sprøjtning.</p>	<p>Pleje, genopretning og udbygning søges gennemført, men normalt kun inden for rammerne af generelle tilskudsordninger hertil, eller såfremt det sker som led i større genopretningsprojekter inden for Natura 2000-netværket.</p>
<p>D-MÅLSÆTNING: OMRÅDER AF REGIONAL ELLER LOKAL BETYDNING.</p> <p>Områderne skal være egnede som spredningskorridor i landskabet eller blot være levested for visse af naturtypernes almindelige dyre- og plantearter.</p>	<p>Pleje/genopretning er normalt ikke prioriteret.</p>	<p>Opretholdelse af ekstensiv drift på lysåbne lokaliteter uden brug af gødning og sprøjtning.</p>

* Ved naturlige fysiske og kemiske processer menes bl.a. skabelse af en naturlig hydrologi og minimering af forureningspåvirkning fra gødningsstoffer og miljøfremmede stoffer.

** Visse steder forekommer truede naturtyper på gamle inddæmmede arealer, hvor genskabelse af naturlig hydrologi ikke er mulig.

*** Ved naturlig succession menes, at de biologiske processer foregår upåvirket. Ved ekstensiv drift forstås græsning, høslæt eller stævning mv. uden brug af gødning og pesticider.

5.3 Lavbundsarealer og potentielle vådområder

Lavbundsarealer er typisk enge og moser samt tidligere enge, moser og søer, der er blevet afvandet og opdyrket som f.eks. Vitsø, Stokkeby Nor, Gråsten Nor og Skovsøen. Lavbundsarealer udgør et vigtigt potentiale for udvikling af områder med stor naturværdi og for at skabe sammenhænge mellem naturområder.

Genopretning af lavbundsarealer til vådområder kan også være med til at nedbringe landbrugets udledning af kvælstof til vandmiljøet. For ikke at forhindre, at lavbundsarealer på et tidspunkt kan genoprettes til vådområder, er det derfor hensigtsmæssigt at friholde dem for byggeri, anlæg, byudvikling, større veje mv.

Dette afsnit indeholder en planlægning for:

- Lavbundsarealer, som kan forbedres eller genoprettes som værdifulde naturområder ved etablering af det naturlige vandstands-niveau.
- Lavbundsarealer, som kan genoprettes som vådområder til fjernelse af næringsstoffer, ved etablering af det naturlige vandstands-niveau. Disse lavbundsarealer kaldes potentielle vådområder og udpeges særskilt.

LAVBUNDSAREALER, SOM KAN FORBEDRES ELLER GENOPRETTES SOM VÆRDIFULDE NATUROMRÅDER.

Lavbundsarealer danner en overgang mellem vandområder og de tørre landområder og udgør vigtige levesteder for planter og dyr. Mange lavbundsarealer er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. For nogle af disse arealer kan naturværdien højnes ved at forbedre vandstandsforholdene.

Lavbundsarealer kan også være kunstigt afvandede områder, som tidligere har været enge, moser, lavvandede søer og havområder. Disse lavbundsarealer kan rumme gode muligheder for at blive til værdifulde naturområder, ved at genskabe de naturlige vandstandsforhold. Derfor bør disse arealer friholdes for byggeri og anlæg.

Lavbundsarealer vil kunne fungere som reservoirer for overfladevand i tilfælde af kraftige nedbørshændelser, der vil blive hyppigere fremover. Lavbundsarealerne vil således kunne bidrage til at forebygge konsekvenser af klimaforandringer. Det kan også af den grund være hensigtsmæssigt at friholde dem for byggeri og anlæg. Ligeledes bør terrænet ikke hæves på lavbundsarealerne.

Genskabelse af naturlige vandstandsforhold vil også kunne nedbringe udledningen af CO₂ til atmosfæren, ved at hæmme nedbrydningen af jordens organiske materiale.

Udpegningen af lavbundsarealer har taget udgangspunkt i Biodiversitetskortens lavbundsarealer. Der er primært medtaget arealer over 2 ha. Da biodiversitetskortets lavbundsarealer ikke omfatter intensivt dyrkede arealer, er udpegningen suppleret med arealer, der på historiske kort fra 1842 har engsignatur. Potentielle vådområder til kvælstoffjernelse er udpeget særskilt og indgår ikke i udpegningen af lavbundsarealer. Udpegningen vurderes at kunne sikre naturudvikling på lavbundsarealer.

POTENTIELLE VÅDOMRÅDER

Som led i at sikre en god miljøtilstand i vandområderne skal der etableres vådområder til fjernelse af næringsstoffer. Kommunerne har i samarbejde

med staten ansvaret for at planlægge og gennemføre projekterne.

Etablering af vådområder til næringsstoffjernelse har siden 1998 indgået i den nationale indsats for at sikre et godt vandmiljø primært i havet og opfyldte EU's vandrammedirektiv. Omfanget af den kommunale indsats for etablering af vådområder er beskrevet i de statslige vandplaner 2009-2015 og i de statslige vandområdeplaner for 2015-2021. Kommunerne fastsætter på baggrund heraf den nærmere indsats for kvælstoffjernende vådområder. Det sker i samarbejde med de øvrige kommuner inden for hvert hovedvandopland. Det arbejder for at, at der kan etableres i alt mellem 40 og 50 ha, kvælstoffjernende vådområder på Ærø.

Ved genopretning af vådområder genskabes den naturlige vandstand og vandstrømning igennem større, samlede områder. Det kan f.eks. være genslyngning af et vandløb kombineret med, at vandstanden generelt hæves. Herved skabes naturtyper som moser, sumpskove, lavvandede søer og våde bredarealer langs vandløbet. Ved at lade drænvand gennemløbe de vandmættede arealer og lade vandløb gå over sine bredder vil jordens bakterier fjerne nitrat fra vandet ved at omdanne det til luftformigt kvælstof, der udgør størstedelen af atmosfæren og som er uskadelig.

Inden for internationale naturbeskyttelsesområder kan vådområdeprojekter til kvælstoffjernelse kun gennemføres, såfremt projektet vurderes ikke at indebære forringelse, eller ikke hindrer genoprettelse af områdets naturtyper eller af levestederne for de arter, som området er udpeget for. Projekter må heller ikke indebære forstyrrelser med betydelige konsekvenser for de pågældende arter.

Ærø Kommune har gennemført en grundig screening for egnede arealer til etablering af kvælstoffjernende vådområder på hele øen. Ærø Kommune har herefter gennemført tekniske og ejendomsræssige forundersøgelser for samtlige de otte arealer, der blev fundet egnede. Undersøgelsen viste, at ét af projekterne, Midtmarksrenden, ikke kan realiseres af tekniske grunde. Der vurderes ikke at være flere egnede arealer til etablering af vådområder til kvælstoffjernelse under de nuværende statslige ordninger. Den tidligere udpegning af potentielle vådområder er reduceret og udgøres nu af de undersøgte områder med mulighed for realisering. Den tidligere udpegning, der var overført fra amtets regionplan 2005, bestod af de tre nor: Gråsten, Stokkeby og Vitsø Nor. De tre nor er taget ud af udpegningen. Etablering af kvælstoffjernende vådområder vil ikke være forenelig med de øvrige naturinteresser i Gråsten Nor og Stokkeby Nor, der begge ligger inden for Natura 2000-område. Der er i 2010 etableret et kvælstoffjernende vådområde på 112 ha på omdriftsarealer i Vitsø Nor. De tidligere udpegede potentielle vådområder indgår nu i udpegningen af lavbundsarealer.

De potentielle vådområder er udpeget der, hvor de forventes at kunne fjerne mest kvælstof, og hvor det ikke vil tilsidesætte naturværdierne. Udpegningen af potentielle vådområder er i overensstemmelse hermed ændret i forhold til sidste kommuneplan. Udpegningen vurderes at kunne danne

grundlag for etablering af vådområder i overensstemmelse med de statslige vandområdeplaner.

En stor del af lavbundsarealerne og de potentielle vådområder indgår i kommuneplanens Grønt Danmarkskort.

Vådområderne etableres som udgangspunkt gennem frivillige aftaler med lodsejerne og mod økonomisk kompensation.

Hvor lodsejerne er interesserede, vil Ærø Kommune arbejde for, at de genoprettede vådområder kan blive formidlet til borgere og turister gennem etablering af stier, udsigtssteder og information.

Lovgivning - potentielle vådområder og lavbundsarealer

Administration af potentielle vådområder skal ske i overensstemmelse med 'Cirkulære nr. 132. af 15. juli 1989 om regionplanlægning og landzoneadministration for lavbundsarealer, der er potentielt egnede som vådområder.'

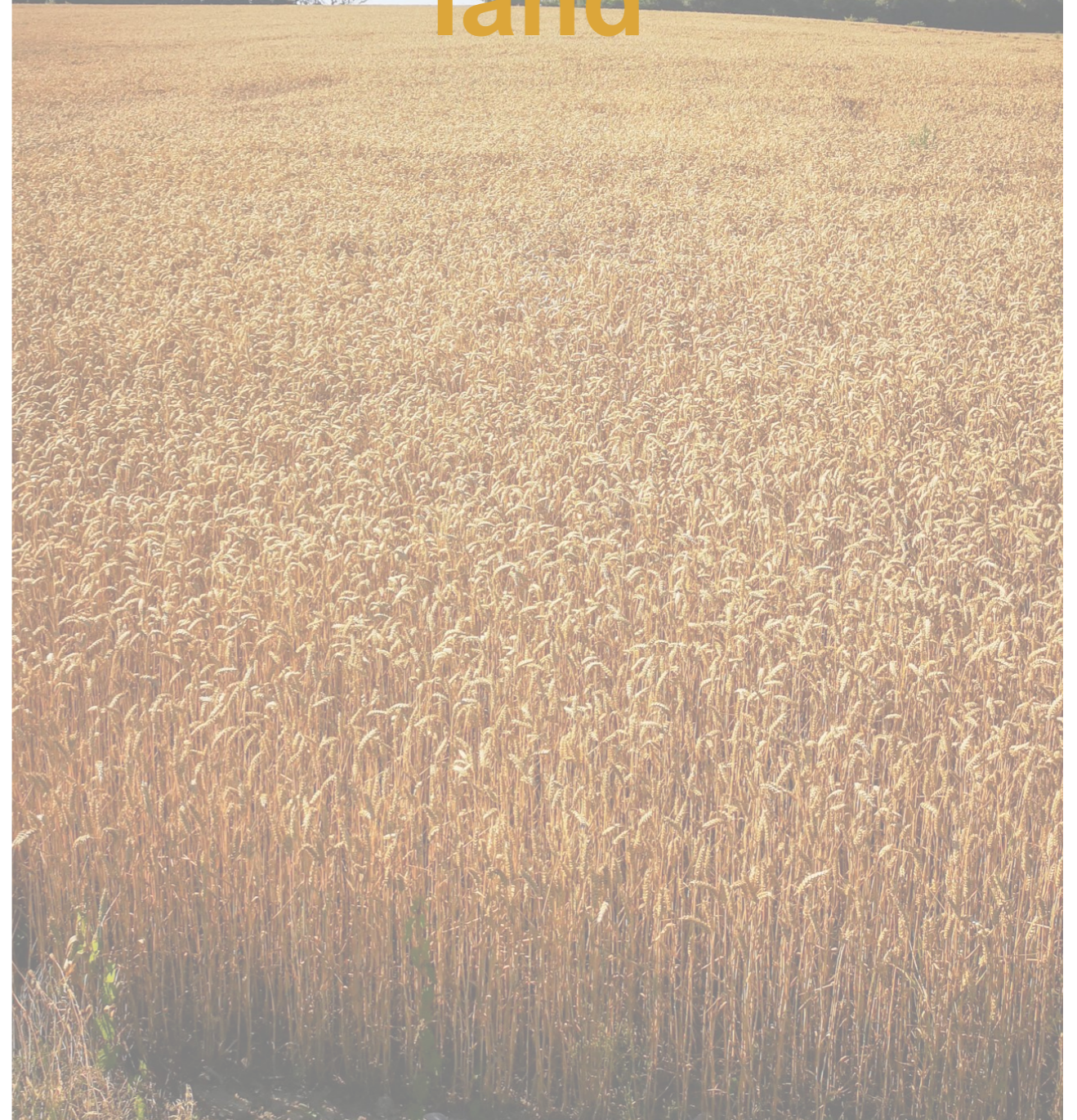
Øvrige lavbundsarealer, der udpeges efter Planloven, er ikke omfattet af cirkulæret.

Ifølge vandløbslovens § 46a må vandløbsmyndigheden ikke uden miljø- og fødevareministerens forudgående tilladelse godkende ændring eller omlægning af udpumpningsanlæg, der har til formål yderligere at sænke grundvandsstanden i lavbundsområder i landzone og sommerhusområder.

Genskabt vådområde ved Vitsø Nor

Ærø Kommune har sammen med staten og Aage V. Jensens Fond etableret et stort vådområde ved Vitsø Nor. På den tidligere landbrugsjord blev der i 2010 genskabt en sø på ca. 52 ha foruden 60 ha enge. Hele arealet har sparet havet syd for Ærø for ca. 15 tons kvælstof hvert år. Her ud over er vådområdet blevet et værdifuldt fugleområde og et velbesøgt rekreativt område.

Redegørelse for
**Jordbrug og
byggeri i det åbne
land**

KOMMUNALBESTYRELSEN VIL:

- Arbejde for at Ærø Kommune fortsat har et alsidigt jordbrug med en betydende primærproduktion.
- Arbejde for at der er plads til alle. Både de intensive produktioner og en bred vifte af nicheproduktioner store som små. Gerne med en høj grad af lokal forarbejdning.
- Bruge arbejdet med Geopark det Sydfynske Øhav til at skabe synergi mellem jordbruget og andre vækstpoterentialer.
- Bruge arbejdet med Geopark det Sydfynske Øhav til at skabe nye brands, og dermed bedre muligheder for at supplere jordbrugsmæssig drift med f.eks. gårdbutikker og andre oplevelsesmæssige muligheder.
- Jordbruget spiller en vigtig rolle i at sikre og udvikle kommunens unikke landskaber, natur og miljø og skabe gode rammer for friluftslivet.
- Arbejde for at jordbruget understøtter bosætning og udvikling i lokalområderne og at lokalområderne understøtter jordbruget.

LOVGIVNING

Planlovens (LBK nr 1157 af 01/07/2020) § 11a stk. 1 : Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for ...

- 10) varetagelsen af de jordbrugsmæssige interesser, herunder udpegningen og sikringen af særlig værdifulde landbrugsområder,
- 11) beliggenheden af arealer til lokalisering af driftsbygninger og driftsanlæg på store husdyrbrug,
- 12) beliggenheden af skovrejsningsområder og områder, hvor skovtilplantning er uønsket.

NATIONALE INTERESSER I PLANLÆGNINGEN

De nationale interesser i kommuneplanlægningen er samlet i: Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen - 2017. Her fremgår det, at det er en nationalt interesse, at der er tilstrækkelige arealer til at sikre grundlag for en betydelig og lønsom fødevarerproduktion og at eksisterende husdyrbrug der drives som produktionslandbrug, sikres vækst- og udviklingsmuligheder.

HISTORIK

Der er allerede i den gældende kommuneplan udpeget jordbrugsområder indenfor skov og landbrug. Disse har dog karakter af at være områder, som ikke direkte er udpeget til andre formål eller interesser.

INDLEDNING

Jordbrug dækker de erhverv, der bruger jorden til at fremstille fødevarer og andre produkter. Det vil sige landbrug, skovbrug og gartneri. Det gælder både konventionel og økologisk drift, de store enheder så vel som mindre specialiserede produktioner. De ærøske landbrug er som helhed en af Ærø's største arbejdsgivere. Det er vigtigt at fastholde de arbejdspladser. Derfor er det overordnede mål for jordbrugsinteresser, at der skal være plads til alle. Både de intensive konventionelle produktioner og en bred vifte af nicheproduktioner store som små. Gerne med en høj grad af lokal forarbejdning.

Planlægningen for jordbrugserhvervene er en afvejning af jordbrugsinteres-

serne og de øvrige interesser i det åbne land - herunder natur-, miljø-, kultur-, landskabsmæssige- og rekreative interesser.

Særligt Værdifulde Landbrugsområder (SVL)

Udpegningen af Særligt Værdifulde Landbrugsområder er en positiv planlægning, som ikke begrænser jordbruget uden for udpegningen, men sikrer, at de Særligt Værdifulde Landbrugsområder så vidt muligt friholdes for andre aktiviteter, der kan give begrænsninger for jordbruget. Udpegningen kan vægte forskellige interesser, for eksempel større sammenhængende marker eller arealer til specialiserede produktioner.

Store husdyrbrug

Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for beliggenheden af arealer til lokalisering af driftsbygninger og driftsanlæg på store husdyrbrug.

Udgangspunktet er, at der skal planlægges for fremtidens store driftsbygninger. Dvs. at der skal ske en positiv udpegning af de områder, hvor vi som kommune ville kunne se et stort potentiale i at placere store husdyrbrug. Store husdyrbrug er som udgangspunkt driftsbygninger med plads til mere end 500 DE.

Udpegningen af hensigtsmæssige områder vil især ske med baggrund i gode transportmuligheder og områdets robusthed i forhold til de øvrige interesse i det åbne land.

Skovrejsning

Planloven fastsætter at der i Kommuneplanen skal udpeges, hvor skovrejsning er ønsket og hvor det er uønsket.

6.1 Særligt Værdifulde Landbrugsområder

Formålet med planlægningen for Særligt Værdifulde Landbrugsområder er at sikre jordbrugets udviklingsmuligheder (investeringssikkerhed og forudsigelighed) og samtidig forebygge konflikter til naboer. Den miljømæssige regulering af landbruget er den samme inden for som uden for de Særligt Værdifulde Landbrugsområder.

UDPEGNINGEN

Udpegningen har taget udgangspunkt i markblokkortene, Statens Jordbrugsanalyser, placering af husdyrbrug og fordeling af afgrøder. Som udgangspunkt viste det, at jorden på Ærø, med undtagelse af de tre nor, har samme værdi for landbruget. Udvælgelsen af arealer til at indgå i udpegningen af særlig værdifulde landbrugsarealer er derfor baseret på fremtidige udviklingsmuligheder.

Arealer hvor intensiv landbrugsdrift hindres eller begrænses af lovgivning eller planlægning er ikke medtaget efter følgende kriterier:

- a. Arealer, hvorpå der er lovgivningsmæssige og overordnede planmæssige bindinger, som er uforenelige med intensiv landbrugsdrift.
- b. Arealer, hvorpå der er lovgivningsmæssige eller planmæssige begrænsninger, som kræver en kommunal vurdering i forhold til en intensivisering af landbrugsdriften, herunder udpegninger i den

gældende kommuneplan.

- c. Arealer, hvor andre arealinteresser med stor sandsynlighed i fremtiden vil kunne komme i konflikt med landbrugsinteresser på arealet.

Ud fra ovenstående kriterier er således udvalgt de landbrugsarealer, der også i fremtiden vil kunne være værdifulde for landbruget. Udpegningen har et omfang, der muliggør, at de tilknyttede retningslinjer for de udpegede områder her kan give jordbrugserhvervet en prioriteret rolle frem for andre typer af anvendelser, som byudvikling, rekreative anlæg og beskyttelsesinteresserne. Samtidigt sikres også fleksibilitet i kommunens fremtidige planlægning – idet ikke alle arealer bliver båndlagte.

Landtangen Skjoldnæs er et eksempel på et område, der ikke er medtaget som særlig værdifuld landbrugsareal på grund af andre bindinger. Skjoldnæs er udpeget som bevaringsværdigt landskab. Markmønsteret med mange diger, levende hegn og de små marker er udgangspunktet for udpegningen til bevaringsværdigt landskab, og de små marker vurderes ikke at være særligt værdifulde i forbindelse med fremtidig landbrugsdrift. Den eksisterende drift på Skjoldnæs kan fortsætte.

6.2 Arealer til lokalisering af driftsbygninger til store husdyrbrug

Landbrugserhvervet er under udvikling mod større brug. Med denne udvikling følger øgede investeringer, større behov for sikkerhed for fremtidige udvidelser samt øgede påvirkninger af omgivelserne. For at støtte udviklingen er der med de seneste revisioner af Planloven og landbrugsloven åbnet mulighed for etablering af større og potentielt industrilignende husdyrproduktioner. For at imødekomme denne udvikling skal kommunerne udpege positivområder, som er særligt egnede til lokalisering af driftsbygninger og driftsanlæg tilknyttet store husdyrproduktioner.

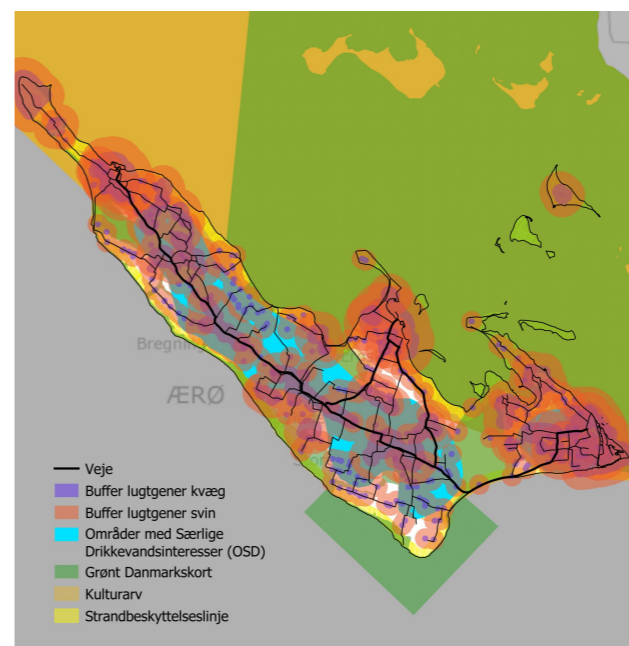
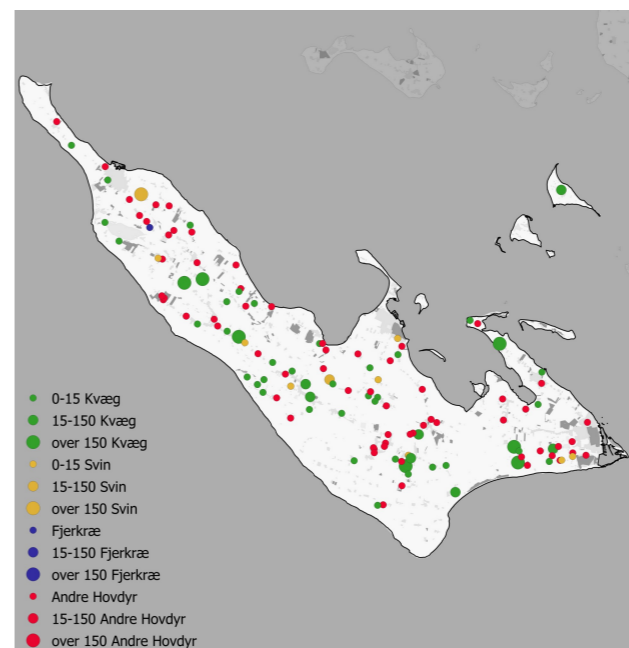
FORMÅLET MED UDPEGNINGEN

Planlægningen for store husdyrbrug skal indgå i en helhedsorienteret planlægning for de mange interesser, som knytter sig til det åbne land.

Der er tale om en positiv planlægning, som ikke begrænser jordbruget uden for udpegningen, men sikrer, at arealer til lokalisering af store husdyrbrug i størst muligt omfang friholdes for andre aktiviteter, der kan give begrænsninger for husdyrbrug. Formålet med planlægningen er at sikre landbrugets udviklingsmuligheder (investeringssikkerhed og forudsigelighed) og samtidigt forebygge konflikter i forhold til naboer samt tage hensyn til landskabs-, natur- og miljøinteresser. Det er også et formål at sikre en hensigtsmæssig placering af de store husdyrbrug i forhold til infrastrukturen.

UDPEGNINGENS RETSVIRKNING

Reguleringen af husdyrbrug er den samme, uanset om husdyrbruget ligger inden for eller uden for de udpegede områder. Alle konkrete hensyn varetages fortsat i enkeltsagsbehandlingen. Således er der med udpegningen af lokaliseringsområder til store husdyrbrug ikke på forhånd taget stilling til den nødvendige enkeltsagsbehandling efter bl.a. miljø-, natur- og bygge Lovgivningen. Inden for det udpegede område vil der således kunne meddeles afslag til et projekt eller f.eks. stilles krav om tilpasning af byggeri til omgivelserne.

Kort over bindinger for udpegning af områder til store husdyrbrug.

Bufferafstande der gælder ved lugtgener for produktioner med mere end 500 DE er:

Kvæg:

Byzone: 370 m.

Samlet bebyggelse: 245 m.

Enkelte boliger, der ikke er landbrug: 100 m.

Svin:

Byzone: 912 m.

Samlet bebyggelse: 706 m.

Enkelte boliger, der ikke er landbrug: 360 m.

INGEN UDPEGNING AF AREALER TIL LOKALISERING AF DRIFTSBYGNINGER PÅ STORE HUSDYRBRUG

I Ærø Kommune er det ikke muligt at udpege områder til større husdyrbrug. Der findes ikke arealer uden for de beskyttede naturområder, bevaringsværdige landskaber, kulturmiljøer, samt OSD-områder, hvor der kan opnås en tilstrækkelig afstand til naboer. Dette er baseret på den lugtgeneafstand, som afkastes af et kvægbrug og slagtesvinebrug på minimum 500 DE, i forhold til byzone, samlet beboelser og enkeltboliger. Se kortet på s. 59.

HUSDYRBRUGET PÅ ÆRØ

Ifølge Landbrugsstyrelsens jordbrugsanalyser er antallet af husdyr på Ærø faldende i perioden 2007-2016. Faldet er størst på den centrale del af øen. Husdyrene fordelte sig i 2019 som vist på kortet (data fra Det Centrale Husdyrbrugsregister se kortet til venstre).

BAGGRUND FOR UDPEGNINGEN

En positiv udpegning af store husdyrbrug i kommuneplane, forudsætter at der kan peges på et sted hvor landskabet er robust nok til at kunne rumme det. Det kræver f.eks. at naturen og landskabet kan bære den drift og det byggeri, det kræver, at have store husdyrbrug. Derfor ses følgende som begrænsninger for udpegning af områder til Store Husdyrbrug:

- Naturinteresser i form af Grønt Danmarkskort.
- Geologiske interesser i form af udpegningerne af de geologiske bevaringsværdier.
- Kulturarv både i form af fredede områder, kulturarvsarealer mv.
- Landskabelige interesser i form af udpegningen af større sammenhængende landskabsområder og bevaringsværdige landskaber.
- Beskyttelse af grundvandet.
- Lugtgener for naboer, derfor afstand til både byområder, samlede bebyggelser og enkeltboliger.
- Af hensyn til driften af ejendommene er det vigtigt, at der er god infrastruktur til det udpegede område.

Vedrørende grundvandsbeskyttelse

Ærø's geologi betyder, at det er svært at forudsige, hvor grundvandet til borerne dannes. Det sandsynligt, at der sker dannelse af grundvand uden for de områder der er udpeget som Særligt Følsomme Indvindingsområder. I udpegningen af Områder med Særlige Drikkevandsinteresser, er der are-

aler, hvor det ikke forventes, at der skal indvindes vand i fremtiden. I gennemgangen har det vist sig, at de områder, hvor der ikke forventes, at skulle indvindes vand i fremtiden, allerede er omfattet af andre begrænsninger. Som f.eks. afstand til samlet bebyggelse, enkeltboliger mv. Derfor er OSD-områderne er brugt som grundlag for udpegningen.

6.3 Planlægning, byggeri og anlæg i det åbne land

I Planlovens forstand er det åbne land, alt det, der ikke er byzone eller sommerhusområde. Ud fra den definition ligger alle landsbyer på Ærø i det åbne land. Kommunalbestyrelsen har besluttet at kommuneplanarbejdet skal deles op i tre temaer. Dette tema handler om det åbne land uden for byerne, landsbyerne og sommerhusområdet. Retningslinjer for byggeri i og omkring landsbyerne fastsættes derfor i det senere kommuneplantillæg om byer og landsbyer. I dette kommuneplantillæg ses alene på retningslinjer for byggeri i det åbne land uden for byerne og landsbyer.

Det åbne land - er en væsentlig udviklingsmæssig ressource, hvortil der knytter sig mange væsentlige samfundsmæssige interesser, som for eksempel jordbrug, infrastruktur, tekniske anlæg, rekreative formål, bosætning og byudvikling.

Det åbne land skal således samlet set give plads til mange forskellige formål, som i vidt omfang kun kan tilgodeses, hvis der sikres en fornuftig balance mellem benyttelsen og beskyttelsen af det åbne land.

Landzonebestemmelserne fastholder fortsat, at egentlig byudvikling skal ske i tilknytning til byerne, og at landzonen i videst muligt omfang skal friholdes for bebyggelse, der ikke er nødvendigt for jordbrugs- og fiskerierhvervet. Det gælder både for at undgå, spredning af byer i landskabet, men også for at mindske lugt- og støjgener til nye ejendomme. Med andre ord er det åbne land som udgangspunkt forbeholdt jordbrugerhvervene.

BYGGERI I DET ÅBNE LAND

For at minimere påvirkningen af landskabet, ønsker Kommunalbestyrelsen at byggeri i det åbne land så vidt muligt koncentrerer om eksisterende byggeri. Som udgangspunkt gælder derfor, at bygninger der genopføres skal genopføres samme sted som den oprindelige bygning. Nybyggeri skal så vidt muligt ske i forbindelse med eksisterende byggeri. Hvis man ønsker at placere nyt byggeri, uden tilknytning til ejendommens øvrige bygninger, skal argumenterne for det fremgå af ansøgningen. I sagsbehandlingen foretager Ærø Kommune en konkret vurdering af, om det kan lade sig gøre uden at landskabelige, arkæologiske, naturmæssige, miljømæssige og kulturhistoriske værdier tilsidesættes.

OVERFLØDIGGJORTE BYGNINGER I DET ÅBNE LAND

Planloven giver mulighed for, at der kan etableres nye erhverv mv. i overflødiggjorte landbrugsbygninger. Det kan f.eks. være håndværksvirksomhed, industrivirksomhed, mindre butikker, bolig, lagerformål, kontorformål. De seneste år er reglerne på det område blevet ændret flere gange. Der henvises derfor til den på ansøgningstidspunktet gældende lovgivning.

Det er som udgangspunkt ikke tilladt at ændre anvendelse af driftsbygninger, der er opført inden for de seneste 5 år.

BYGGERI I BEVARINGSVÆRDIGE LANDSKABER

Kommuneplanens kapitel 4.0 udpeger de bevaringsværdige landskaber på Ærø. Inden for de bevaringsværdige landskaber, er der øget fokus på hvordan byggeri påvirker landskabet - og mulighederne for at minimere den påvirkning.

6.4 Skovrejsning

KOMMUNALBESTYRELSEN VIL:

- Skabe rammerne for mere skov på Ærø.
- Friholde områder for skovrejsning, hvis de indeholder væsentlige landskabelige, geologiske, kulturhistoriske og biologiske interesser, eller hvor det går i mod anden planlægning.
- Bruge skov til at beskytte grundvandsressourcen i de områder, hvor det vil være hensigtsmæssigt.
- Arbejde for at skovrejsning udbygger mulighederne for friluftsliv og fremme den biologiske mangfoldighed.

LOVGIVNING

Planlovens (LBK nr 1157 af 01/07/2020) § 11a stk. 1 : Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for ...

12) beliggenheden af skovrejsningsområder og områder, hvor skovtilplantning er uønsket.

NATIONALE INTERESSER I PLANLÆGNINGEN

De nationale interesser i kommuneplanlægningen er samlet i: Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen - 2017. Her fremgår det, at det er en nationalt interesse, at kommuneplanen understøtter skovlovens formål om at forøge skovarealet og målet i Danmarks Nationale Skovprogram fra 2002 om, at "skovlandskaber skal dække 20-25 procent af Danmarks areal i løbet af en trægeneration (80-100 år)

HISTORIK

Før vedtagelsen af Kommuneplan 2009 blev områder til positiv og negativ Skovrejsning udpeget i Regionplanen. I Regionplanen blev lidt under 4 % af Ærø Kommunes areal udpeget som positiv skovrejsningsområde. 30 % blev udpeget som negativ skovrejsningsområde. Med vedtagelsen af Kommuneplan 2009 blev arealet til positive skovrejsning fastholdt på lidt under 4 % af kommunens areal. Områdernes placering blev ændret i forhold til udpegningen i Regionplanen. Arealet for negativ skovrejsning blev med vedtagelsen af Kommuneplan 2009 øget til 40 % af kommunens areal.

INDLEDNING

Afhængig af hvordan tallene gøres op, er det i dag mellem 1,5 til 3 % af Ærø Kommunes areal, der er dækket af skov. Til sammenligning er landsgennemsnittet på 14 % skov. Det er et nationalt mål, at skovarealet i Danmark skal øges og skovlandskaber skal udgøre 20-25 % af landets areal som helhed inden år 2100 (se [Danmarks nationale skovprogram, 2002](#)). Man regner en trægeneration for 80-100 år, og tidsrammen er sat efter det.

Planloven fastsætter, at der i kommuneplanen skal udpeges de områder hvor skovrejsning er ønsket og hvor skovtilplantning er uønsket. Områder hvor skovtilplantning er uønsket drejer sig typisk om områder, der har landskabelige eller kulturhistoriske værdier, eller som af andre grunde ønskes friholdt for tilplantning. En af de største begrænsninger på muligheden for skovrejsningen er ønsket om at bevare udsigten over de åbne vidder og øhavet.

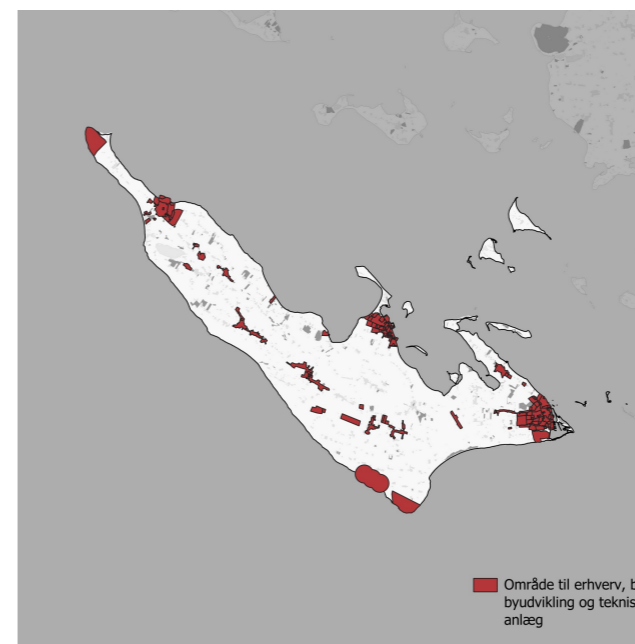
Ud over at skovene påvirker landskabets udseende, så er de også med til at sikre levesteder for bestande af dyr og planter, samt give bestandene spredningsmuligheder, og de er dermed vigtige for natur og biodiversitet. Skovene er desuden vigtige for den grønne omstilling og optager store

mængder CO₂, der oplagres som kulstof i træerne og siden i træprodukter. Og med 65-70 millioner besøg om året på landsplan er skovene den mest benyttede ramme om danskernes friluftsliv.

Kommunalbestyrelsen ønsker at øge arealerne hvor der ønskes skovrejsning for at fremme en aktiv beskyttelse af grundvandsressourcerne, for at fremme friluftsmæssige kvaliteter, og ikke mindst for at forbedre spredningsmulighederne for det vilde dyre- og planteliv.

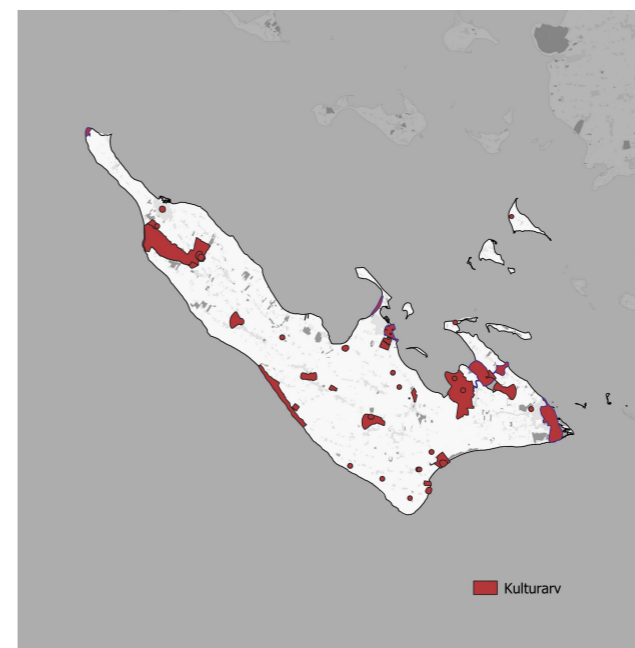
I udpegningen har Kommunalbestyrelsen valgt følgende områder fra:

- Områder til erhverv og byudvikling.
- Områder med natur-, geologiske-, landskabs-, kulturhistoriske værdier, der ikke er forenelige med skovrejsning.

OMRÅDER TIL ERHVERV OG BYUDVKLING

Er der først fredskov på et område, kan skoven som udgangspunkt ikke fjernes. Kommunalbestyrelsen vil ikke udpege arealer, der allerede er bebygget eller som er udlagt til byudvikling til positive områder for skovrejsning, da det er i strid med det, der allerede er på stedet, eller i strid med den planlægning man har på stedet. Af samme årsag tages flyvepladsen og råstofgraven heller ikke med i overvejelserne om skovrejsning. På kortet ses råstofgraven, flyvepladsen samt de områder, der allerede er en del af byerne eller udpeget til byudvikling i gennem kommuneplanrammer.

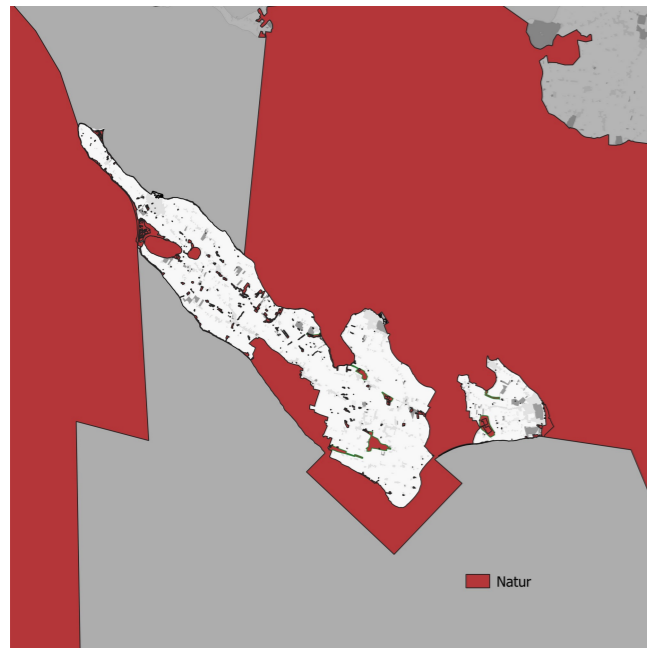
KULTURHISTORISKE VÆRDIER

Det er kommunernes opgave at sikre kulturhistoriske bevaringsværdier, der afspejler forskellige dele af den samfundsmæssige udvikling. Kommuneplanens retningslinjer for **kystkulturmiljøer og kulturarvsareal** fastsætter, at der kun må planlægges for aktiviteter af ubetydeligt omfang, og som ikke tilsidesætter beskyttelsesinteresserne.

For kirkebeskyttelsesområder gælder at der som udgangspunkt ikke må rejses skov.

De fredede områder er taget ud fordi de ofte indeholder bestemmelser om at der ikke må plantes yderligere i området.

Omkring beskyttede fortidsminder er der en beskyttelseslinje på 100 m. Inden for den må der ikke ske ændringer i tilstanden af arealet. Herunder rejses skov.

NATURVÆRDIER

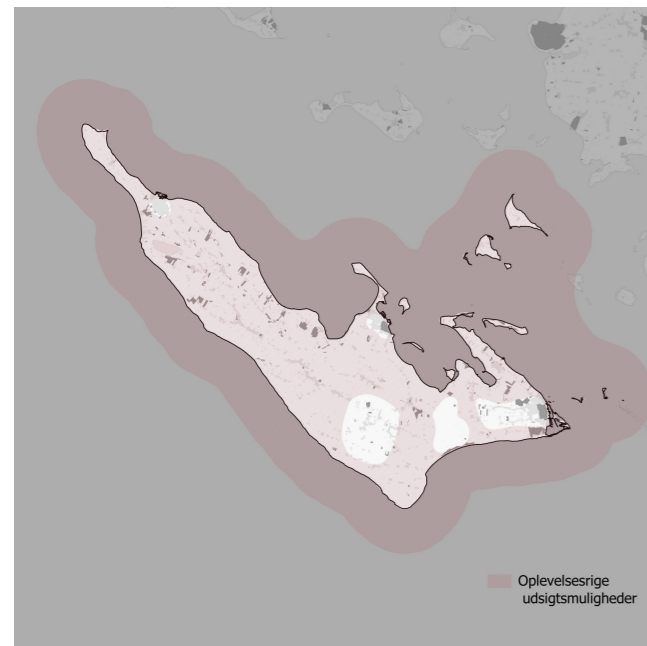
Følgende naturområder ses som udgangspunkt ikke som hensigtsmæssige for skovrejsning.

Potentielle vådområder udpeget i kommuneplanen.

Arealer i fuglebeskyttelsesområder.

Arealer, der er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3.

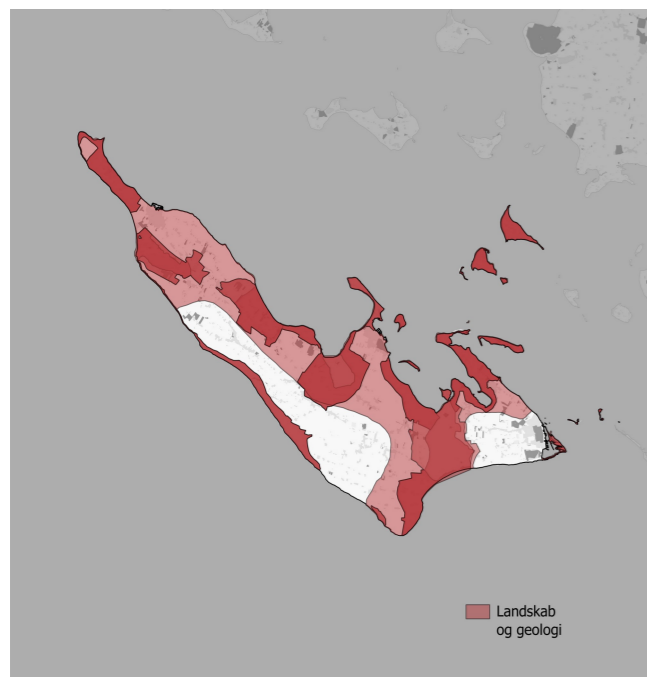
Det vil sige søer, vandløb, heder, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev m.v.

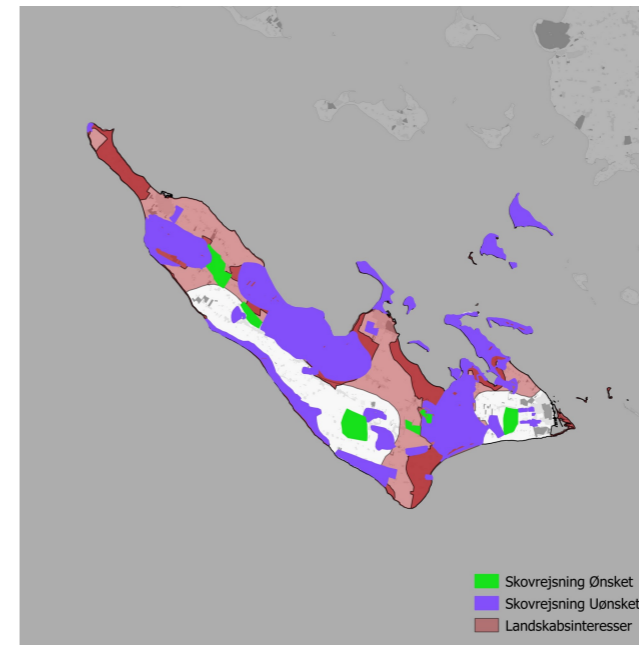
GEOLOGISKE OG LANDSKABELIGE VÆRDIER

På Ærø og øerne er der en meget stærk sammenhæng mellem landskabet og geologien.

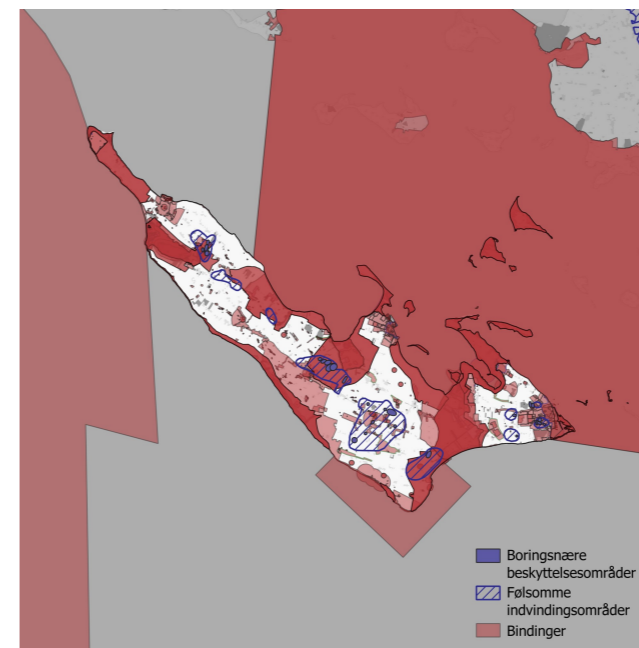
I vinteren 2019/2020 fik Ærø Kommune udarbejdet en landskabskarakterkortlægning. Kortlægningen viste blandt andet, at du kan finde en **oplevelsesrig udsigt** på det meste af Ærø. Netop hensynet til det Ærøske landskab, gjorde at man ved vedtagelsen af Kommuneplanen i 2009 valgte at øge det areal, der ikke må plantes skov på Ærø. Det steg fra cirka 30 % til cirka 40 % af Ærø's areal.

På kortet ses områderne der i landskabskarakterkortlægningen er udpeget som **oplevelsesrige landskaber, større sammenhængende landskaber, særligt karakteristiske landskaber og sårbare landskaber**. Jo mørkere farven er på kortet, desto flere udpegninger ligger der på området.

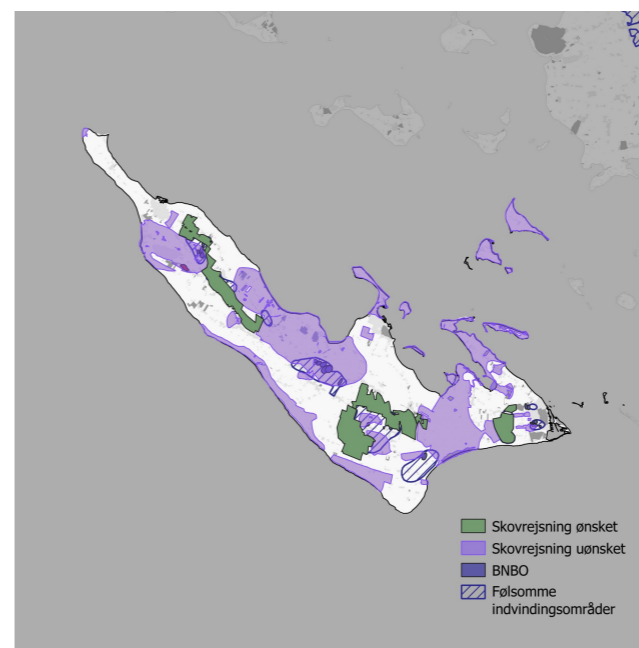
Kortet viser landskabsinteresserne sammen med de områder der hhv. var udpeget som positiv og negativ skovrejsning i Kommuneplan 2009.

GRUNDTVAND

Kommunalbestyrelsen ønsker, at der skal planlægges for skovrejsning hvor det kan være med til at beskytte grundvandet.

På kortet ses boringsnære beskyttelsesområder, følsomme indvindingsområder ses sammen med de øvrige bindinger.

SKOVREJSNING - KOMMUNEPLAN 2020

Kommuneplantillægget udvider arealet for positiv skovrejsning:

De nye arealer ligger hovedsagligt i Områder med Særlige drikkevandsinteresser (OSD).

Med Kommuneplantillægget øges arealet for positiv skovrejsning til lidt under 10 % af Ærø Kommunes areal. I udpegningen af områder til positiv skovrejsning, er grundvandsbeskyttelse vægtet. At det fremgår, at skovrejsning er ønsket i et bestemt område, hindrer ikke, at der kan laves andre tiltag til beskyttelse af grundvandet.

Områderne udpeget med negativ skovrejsning videreføres uændret fra Kommuneplan 2009.

Redegørelse for
**Turisme og friluftsliv
i det åbne land**

KOMMUNALBESTYRELSEN VIL:

- Arbejde for at sikre gode adgangsmulighed i landskabet og skabe forbindelser mellem de rekreative områder, byerne og landsbyerne til gavn for både heltidsborgere og fritidsborgere.
- Understøtte udviklingen af Geopark Det Sydfynske Øhav, og dermed fremme Geoturismen på Ærø og øerne.
- Fastholde Ærø's position som cykel- og vandre-ø.
- Sikre at den rekreative benyttelse af landskabet og vandet ikke tilsidesætter beskyttelsen af natur- og landskabsinteresser.
- Indtænke flere brugergrupper når der laves nye stier, ruteforløb eller på anden måde, skabes adgang til naturen.

LOVGIVNING

Planloven § 5b stk. 1 For planlægningen i kystnærhedszonen gælder ...

4) at ferie- og fritidsanlæg skal lokaliseres efter sammenhængende turistpolitiske overvejelser og kun i forbindelse med eksisterende bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelser, og

5) at offentlighedens adgang til kysten skal sikres og udbygges.

og

§ 11a stk. 1 : Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for ...

9) beliggenheden af arealer til fritidsformål, herunder kolonihaveområder og andre rekreative områder,

20) anvendelsen af vandløb, søer og kystvande,

21) arealanvendelsen i kystnærhedszonen i overensstemmelse med bestemmelserne i § 5 a, stk. 1, og § 5 b.

HISTORIK

Den 10. februar 2016 vedtog Kommunalbestyrelsen Kommuneplantillæg nr. 10 - Turistpolitiske overvejelser for Ærø Kommune.

INDLEDNING

Kommuneplantillægget reviderer kommuneplanens temaer vedrørende det åbne land.

Planlovens § 5b fastsætter, at ferie- og fritidsanlæg i kystnærhedszonen, skal lokaliseres efter sammenhængende turistpolitiske overvejelser. I de turistpolitiske overvejelser, der blev vedtaget i 2010, blev større ferie- og fritidsanlæg lokaliseret i nærheden af byerne. Revision af de sammenhængende turistpolitiske overvejelser laves derfor sammen med revisionen af kommuneplanens temaer om byer og landsbyer. På den måde kan de afvejes mod øvrige interesser som byudvikling, erhverv mv.

Kommuneplantillægget reviderer derfor:

- Ruter og stier i det åbne land
- Adgang til og rekreativ anvendelse af kyst, søer og åer.
- Primitive overnatningsmuligheder som f.eks. shelters.

Ruter og stier på Ærø

Vandreruter:

- Øhavsstien - Vandrerute.
- Kyststien - Vandrerute.
- Vitsø - Vandrerute. dele også bruges af cykler og ryttere.
- Sporet ved Graven-dal.
- Sporet ved Gråsten Nor.

Cykelrute:

- Cykelrute N8 - Søby / Ærøskøbing. Del af den Nationale cykelrute N8 på i alt 820 km.
- Cykelrute 91 - Søby / Marstal.
- Cykelrute 92 - Marstal / Ærøskøbing.
- Cykelruterne Ærø Rundt. 20 - 50 - 100 km cykelruter på asfalt. Primært rettet mod motionscykel-

ister.

Motionsruter:

- Skjoldnæs
- Vitsø
- Stærmose
- Snorløkke

Vandre- og cykelsti:

- Nevrestien vandre- og cykelsti.

Vandre-, cykel- og ridesti:

- Ejnars sti.

7.1 Ruter og stier

Rute- og stiprojekter har været i fokus i den sidste planperiode i Ærø Kommune. I arbejdet skelnes der mellem ruter og stier:

Ruter: Etableres hovedsagligt på eksisterende veje og stier. Cykelruterne 91 og 92 er f.eks. etableret på eksisterende veje.

Stier: Stier er nyetableringer. De indrettes med fokus på en eller flere målgrupper. Ejnars sti, Nevrestiens forløb der forbinder de eksisterende veje ved Bøsehage sammen med vejen ved Dæmningen og projektet med etablering af cykelstier langs landvejen er alle tre eksempler på stiprojekter.

BRUGERE

Forskellige brugere stiller forskellig krav til ruten og belægningen. En vandrør, en cyklist, en rulleskøjtekører og en rytter ønsker forskellige ting af en rute. Selv hvis man ser inden for en brugergruppe, er der forskellige ønsker. Hvis man for eksempel sammenligner ønskerne fra en turcyklist, en motionscyklist og en mountainbiker, er det også vidt forskellige ønsker til den gode rute.

I Ærø Kommune er der et begrænset areal til rådighed. Derfor er det vigtigt, at der gives plads til flere brugergrupper, når der planlægges for nye stier. Det er også vigtigt, at opgradering af eksisterende stier og ruteforløb ikke sker til fordel for en gruppe på bekostning af de andre brugere.

RUTER

Som det ses i boksen, er der i dag flere vandre- og cykelruter på Ærø. Kommunalbestyrelsen ønsker, at ruterne vedligeholdes, så Ærø fortsat er en yndet destination for vandre- og cykelturister.

Udlæg af nye ruteforløb eller udvidelse af de eksisterende ruter, skal ske på eksisterende veje og stier. Der kan nyetableres mindre stykker, hvis det kan ske gennem frivillige aftaler med lodsejerne.

Hvor der er interesse for det blandt brugere og lodsejere kan der også ses på udvikling af ruteforløb til nye målgrupper.

STIER

Stier er større nyanlæg. Stiprojekterne har ofte flere formål og tilgodeser flere brugere. Ejnars sti kan f.eks. bruges af både gående, cykler og ryttere. Nevrestiens forløb, der forbinder de eksisterende veje ved Bøsehage sammen med vejen ved Dæmningen har givet cyklende og gående en bedre forbindelse mellem Ærøskøbing og Marstal.

Det er et ønske, at gøre det lettere for borgerne, at vælge cyklen som transportmiddel. For at gøre det, skal det både være sikkert at cykle, men det skal også være muligt, at bevæge sig over den kortest muligt afstand. Cykelruterne på Ærø er i høj grad lagt efter de små veje, og de smukke landskaber, de er velegnede til en turisterne og en fornøjelsestur i fritiden. Men i langt de fleste tilfælde er det ikke den korteste afstand mellem to punkter. Det frister både fastboere og turister, til at tage en del eller hele ruten langs landevejen.

Ærø Kommune har udarbejdet en cykelstiplan, for etablering af cykelstier langs landevejene. Det er det største stiprojekt i Ærø Kommune. Målet er at projektet på sigt, vil give bedre forhold for de lokale cykelister og supplere de eksisterende cykelruter ved at gøre det muligt at lave overskuelige sløjfer på dem. I forbindelse med arbejdet med den første etape mellem Marstal og Dunkær har projektet også givet mulighed for at skabe bedre forhold og trafikikkerhed i forbindelse med den offentlige transport, da der er blevet indtænkt nye busholdepladser mv. i projektet.

7.2 Friluftsliv og naturoplevelser

I Ærø Kommune bør der være mulighed for et aktivt fritidsliv - både for den aktive udøver af en friluftaktivitet og for den almindelige naturgæst, der vil nyde de friluftsmuligheder, som Ærø kan tilbyde de talrige besøgende, der kommer til øen.

For at sikre en god balance mellem benyttelse og beskyttelse af naturen skal planlægning af stier og grønne og blå støttepunkter i form af 'kaffepletter', slæbesteder og primitive overnatningsmuligheder guide de besøgende udenom særligt følsomme naturområder, og områder, som i yngleperioder ønskes friholdt for besøgende.

ADGANG TIL OG REKREATIV UDNYTTELSE AF KYSTEN

En af Ærø's store attraktioner er kysten, hvor der er rig mulighed for at udfolde sig med fiskeri og sejlads mv. Der er på Ærø etableret 5 officielle badestrande: Eriks Hale ved Marstal, Vestre Strand ved Ærøskøbing, Søby Strand, badebroen ved Vitsø og FKK stranden ved Risemark. De tre første strande er Blå Flag strande. Kommunalbestyrelsen ønsker, at de fortsat skal fungere som Blå Flag strande eller strande med tilsvarende faciliteter. Ærø Kommune kontrollerer badevandskvaliteten på alle 5 strande. Hvis udpegningen af badestrande ændres i planperioden, vil steder hvor badevandskvaliteten kontrolleres også blive ændret. Kontrol af badevandskvalitet kan findes på Ærø Kommunes hjemmeside. Der kan kun etableres badebroer ved strande, der er udpeget som badestrande.

Flere steder langs kysten er der mindre slæbesteder, hvor det er muligt, at isætte en mindre båd fra trailer. På den vestlige side af øen, hvor stranden er stenet, giver slæbestederne mulighed for at kajakker mv. kan komme ind til kysten. I sidste planperiode blev der derfor etableret et shelter ved Sjoen, der kan understøtte stedet som blåt støttepunkt. Badebroen, der er placeret ved Søby Camping, kan på samme måde bruges af kajakker, der vil ind til kysten. Det vurderes at de fleste turister, der kommer til vestsiden af Ærø

Kort over restriktioner for sejlads med vandscootere mv.

med båd, kajak mv. bruger havnene eller slæbestederne som udgangspunkt for deres aktiviteter. På den anden side af øen, er der færre sten på stranden, og den er derfor lettere tilgængelig for kajakker, joller mv. Beskrivelse af havnene tages i forbindelse med udarbejdelse af kommuneplantillægget om Byer og landsbyer.

Brug af motorbåde, vandscootere og jetski

Brug af motorbåde, vandscootere og jetski reguleres i Bekendtgørelse om regulering af ikke-erhvervsmæssig sejlads på søterritoriet med vandscootere m.v. (BEK nr 809 af 09/08/2019) og i Fyns Politis reglement for sejlads med motorbåde.

I Bekendtgørelse om regulering af ikke-erhvervsmæssig sejlads på søterritoriet med vandscootere m.v. fremgår det at sejlads med vandscootere mv. ikke må ske i:

- 1) Områder, der efter lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven) er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder.
- 2) Vildtreservater, der er oprettet i henhold til lov om jagt og vildtforvaltning.
- 3) Fredede arealer på søterritoriet og fiskeriterritoriet oprettet i henhold til naturbeskyttelsesloven herunder ved bekendtgørelser.

Derudover gælder, at det ikke er tilladt at sejle med fartøjerne inden for 300 m af kysten. Der må dog sejles vinkelret på kysten for at komme ud til områder, hvor der må sejles.

Det fremgår af Fyns Sejladsreglement, at det ikke er tilladt at isætte vandscootere, jetski mv. fra badestrande.

Kortet er udarbejdet af de fynske kommuner. Det viser hvor det er tilladt at sejle med vandscootere mv. ud for den ærøske kyst. På trods af, at der er flere mindre slæbesteder på Ærø, betyder deres placering, at det reelt kun er slæbestedet i Søby, der ligger ud til et område, hvor sejlads med vandscootere mv. er tilladt.

ADGANG TIL OG REKREATIV UDNYTTELSE AF VANDLØB OG SØER

I mange år har Ærø ikke haft store søer. Her defineres det som søer, der er over 3 ha og derfor omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 16 om søbeskyttelseslinje. Med reetableringen af Vitsø og søen omkring Søbygaard, har Ærø fået to nye store søer. Søernes udformning, og de tilbud, kysten har i forhold til badning, fiskeri mm. betyder, at der ikke er oplevet et stort pres for at kunne bruge søerne til rekreative formål som badning og fiskeri. De anvendes i højere grad til naturformidling.

For både anvendelse af vandløb og søer gælder, at det skal være i overensstemmelse med gældende lovgivning og de fremtidige vandplaner. Det må ikke være i strid med de rekreative og naturmæssige interesser for området eller til væsentlig gene for lodsejere, naboer og for anden rekreativ udfoldelse.

Retningslinjer

Landskab, natur og jordbrug

KOMMUNEPLANTILLÆG

Indholdsfortegnelse	
1.0 Læsevejledning	5
2.0 Kystnærhedszonen og strandbeskyttelseslinjen	7
2.1 Kystnærhedszonen	8
2.2 Strandbeskyttelseslinjen	9
3.0 Geologi, landskab og Geopark	11
3.2 Geopark Det Sydfynske Øhav	12
3.3 Geologiske bevaringsværdier	13
3.4.a Særligt landskabelige beskyttelsesområder	14
3.4.b Større sammenhængende landskaber	15
3.5 Grundvand	16
3.6 Råstofindvinding	19
4.0 Kulturarv	21
4.1 Kulturbeskyttelsesområder	22
4.2 Fredede fortidsminder	23
4.3 Sten- og jorddiger	24
4.4 Kirkebeskyttelsesområder	25
4.5 Kystkulturmiljøer i det åbne land	26
5.0 Natur	27
5.1 Grønt Danmarkskort	28
5.1.2 Særligt værdifulde naturområder	29
5.1.3 og 5.1.4 Potentielle naturområder og naturområder som samtidig bidrager til andre formål	32
5.1.5 og 5.1.6 Økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser	34
5.2 Naturkvalitetsplan	35
5.3 Lavbundsarealer og potentielle vådområder	36
6.0 Jordbrug og byggeri i det åbne land	39
6.0 Jordbrugsarealer	40
6.3 Byggeri i det åbne land	41
6.4 Skovrejsning	43

Indholdsfortegnelse	
7.0 Turisme og friluftsliv	45
7.1 Ruter og stier	46
7.2 Anvendelse af kyst, søer og vandløb	47
7.3 Turisme i det åbne land	48

1.0 Læsevejledning

Ved vedtagelsen af Planstrategi 2020 for Ærø Kommune, besluttede Kommunalbestyrelsen at kommuneplanen skal revideres i 3 temaer.

Dette kommuneplantillæg er revisionen af det første tema Landskab, Natur og Jordbrug. Kommuneplantillægget er delt i to dele. Den første del er Redegørelsen, den anden del er Retningslinjerne.

Dette dokument er anden del: Retningslinjerne.

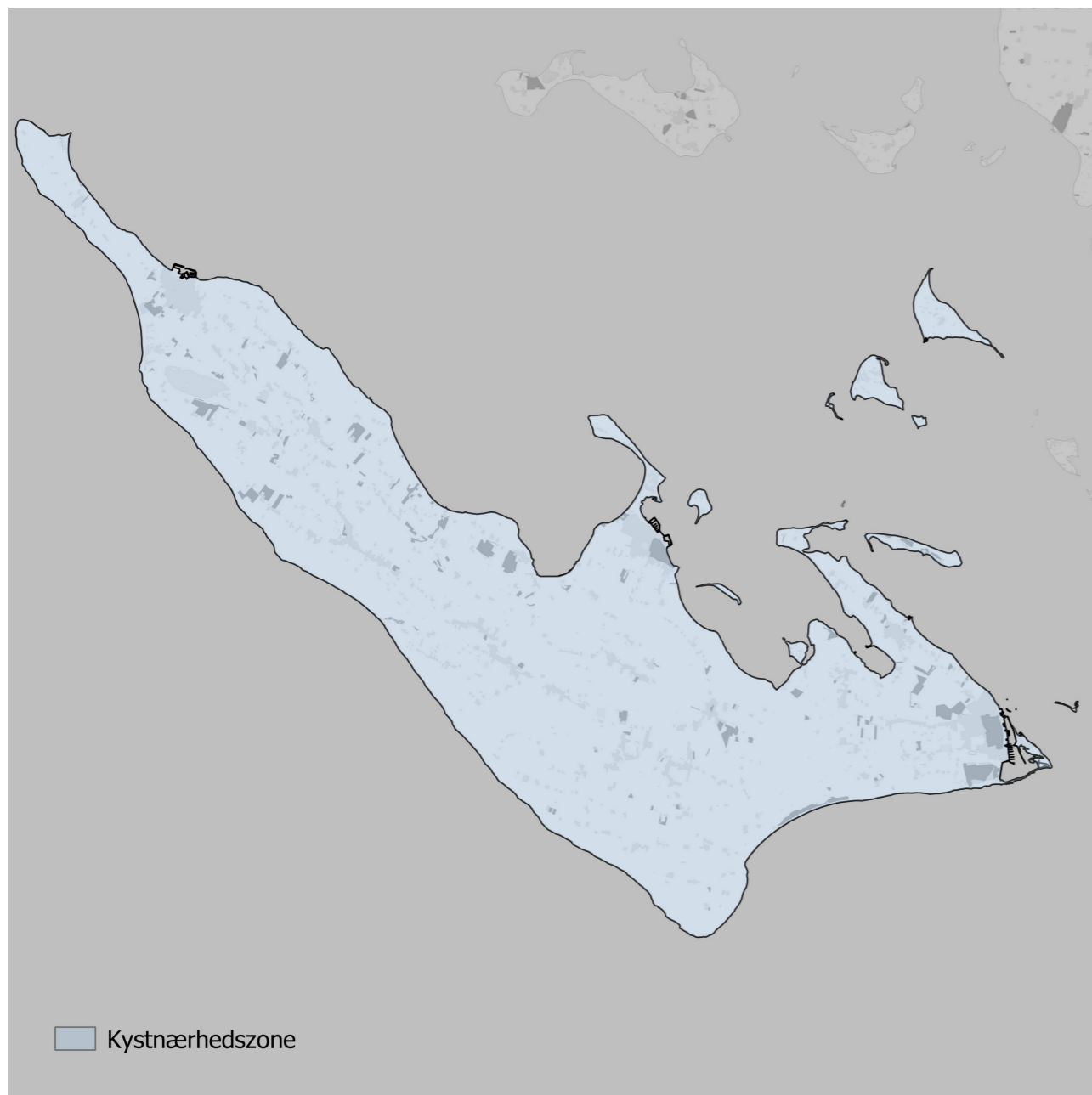
Opdelingen blev valgt, for at have et samlet dokument, hvor man kan få oversigt over kommuneplanens retningslinjer. Hvis man ønsker, at kende baggrunden for retningslinjerne, kan man slå op i Redegørelsen.

For at gøre det lettere, at finde det relevante afsnit i Redegørelsen, er retningslinjerne nummereret efter det afsnit i Redegørelsen, hvor baggrunden for udpegningen og retningslinjerne er beskrevet. Hvis flere retningslinjer hører til under det samme kapitel, angives de med kapitelnummer og fortløbende bogstav.

Da retningslinjernes nummerering refererer til afsnittene i Redegørelsen, er nummereringen af retningslinjerne ikke fortløbende.

Retningslinjer for
Kystnærhedszonen
og
strandbeskyttelses-
linjen

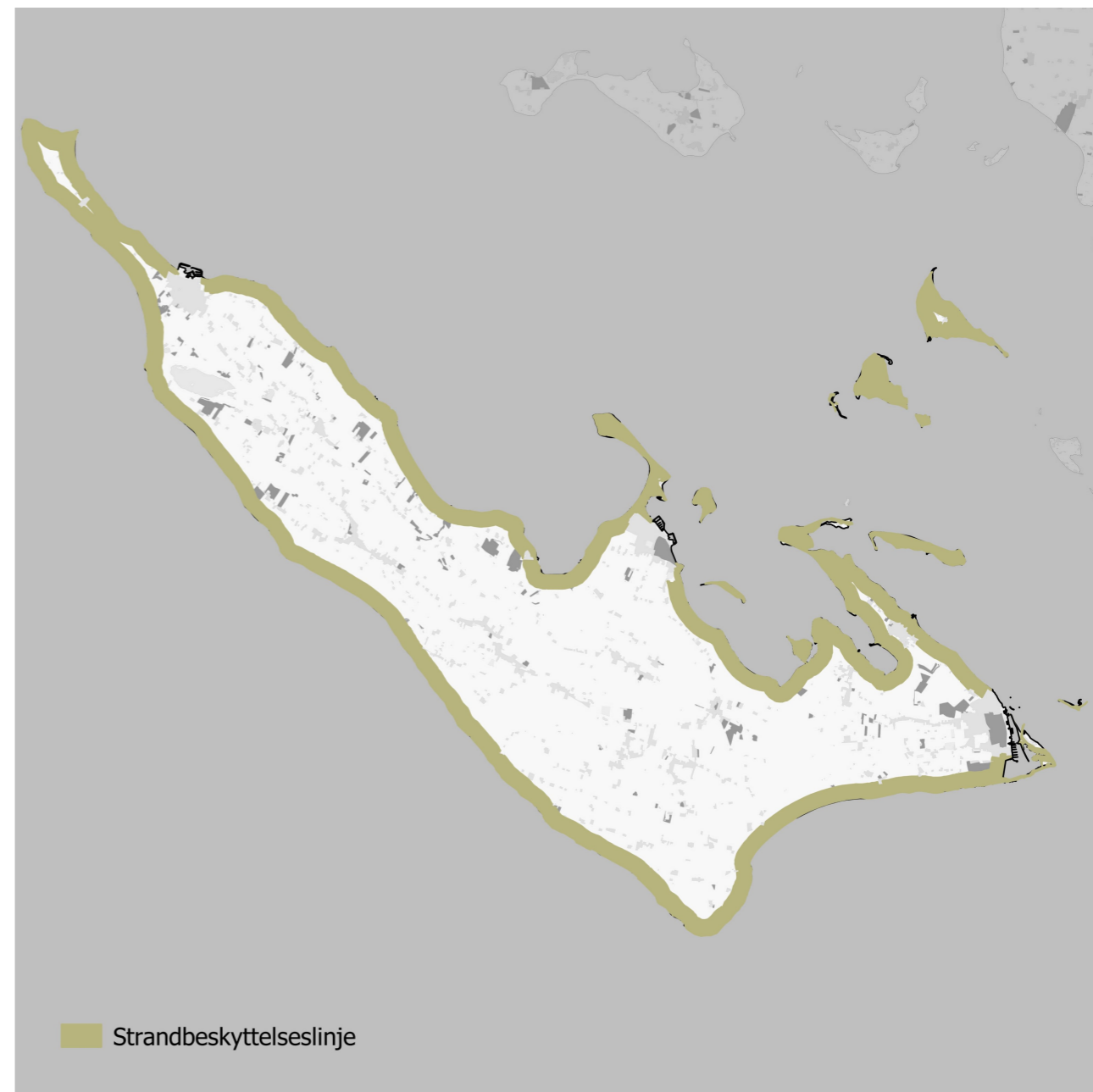
□ Kystnærhedszone

2.1 Retningslinjer - Kystnærhedszonen

- A. Offentlighedens adgang til kysterne og til oplevelsen af det ærøske landskab skal sikres og udbygges.
- B. Anlæg i kystnærhedszonen skal placeres således, at de påvirker kystprofilen mindst muligt. Ærø Kommune går i dialog med de relevante myndigheder de steder, hvor den løsning der påvirker kystprofilen mindst ikke er i overensstemmelse med de generelle retningslinjer for placering af anlæg i kystnærhedszonen.
- C. I kystnærhedszonen kan der kun planlægges for anlæg i landzone, såfremt der foreligger en særlig planlægningsmæssig og/eller funktional begrundelse for kystnær lokalisering. Tilladelse efter Planlovens §35 i den kystnære zone kan endvidere kun meddeles, såfremt det ansøgte har helt underordnet betydning i forhold til de nationale planlægningsinteresser.

At hele Ærø Kommune ligger i kystnærhedszonen anser kommunen for at være en funktional begrundelse for at tolke Planlovens bestemmelser lempeligt, for de arealer, der ikke er udpeget som Bevaringsværdigt Landskab eller Større sammenhængende landskabsområde.

*Retningslinje A og C for er overført fra Kommuneplan 2009-2021, hvor de var under forskellige overskrifter.
Retningslinje B er tilføjet.*

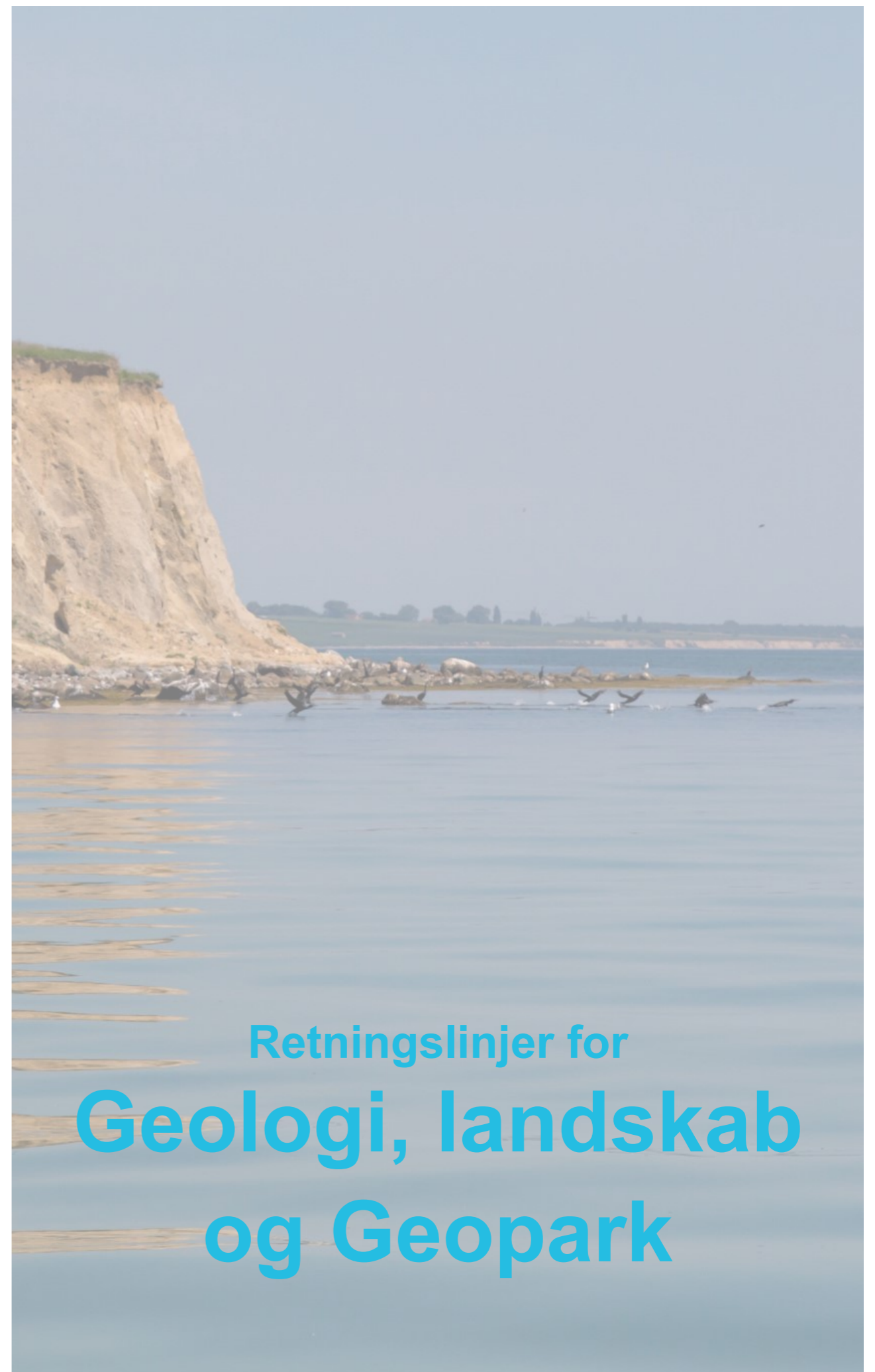
■ Strandbeskyttelseslinje

2.2 Retningslinjer - Strandbeskyttelseslinjen

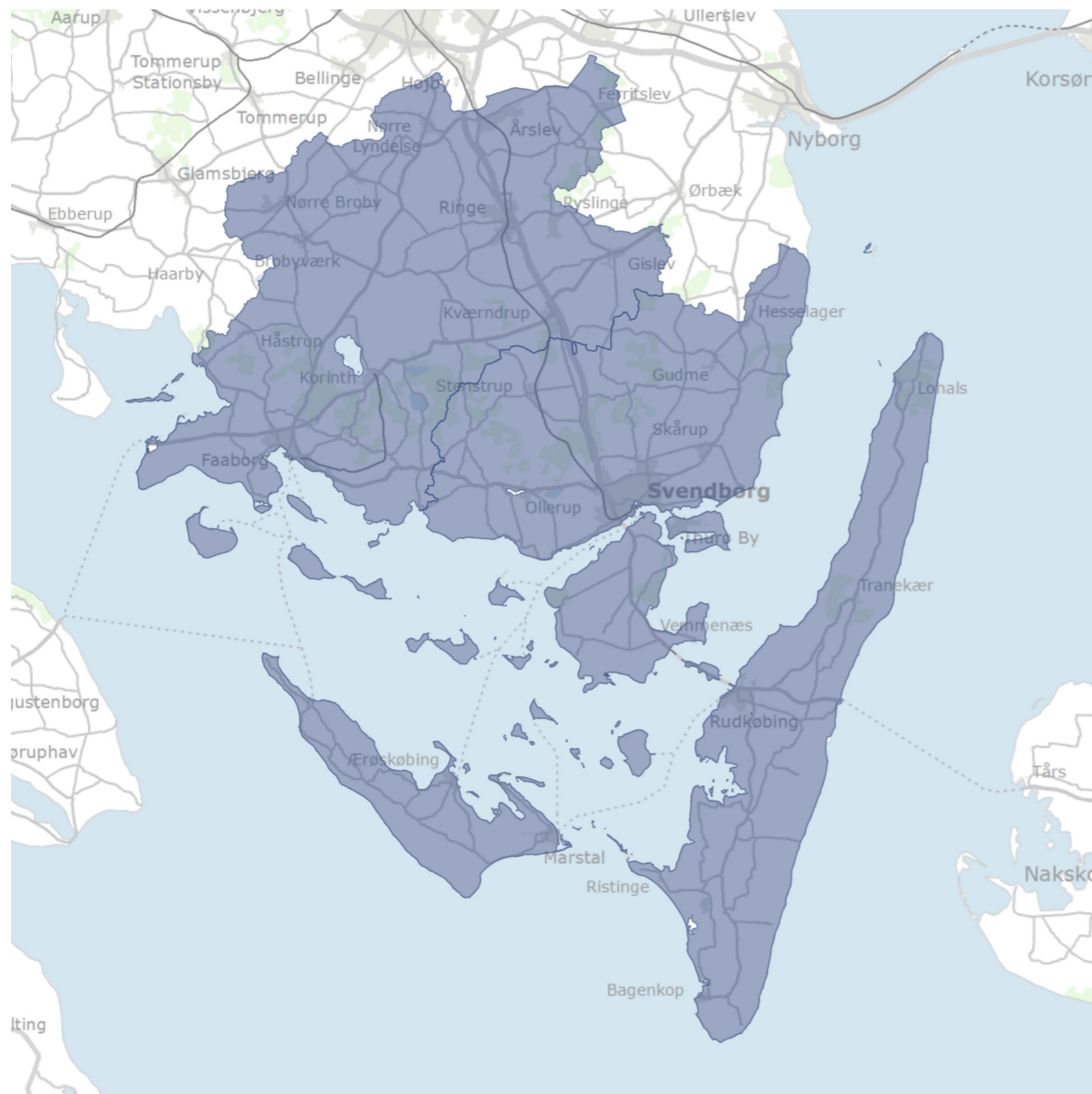
- A. Kommunalbestyrelsen ønsker at udvikling tilpasses landskabet bedst muligt. Hvis den placering, der påvirker landskabet mindst muligt, ligger i den udvidede del af strandbeskyttelseslinjen, går Kommunalbestyrelsen derfor i dialog med de relevante myndigheder. For at et anlæg har en bedre placering i den udvidede del af strandbeskyttelseslinjen, skal følgende 4 kriterier være opfyldt.

- a. Anlægget må ikke ændre i tilstanden af strandbredden.
- b. Anlægget må ikke påvirke naturarealer som naturtyper omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3.
- c. Anlægget må ikke påvirke offentlighedens adgang til stranden / naturen.
- d. Det skal ud fra en samlet vurdering af mulige placeringer vurderes at være den løsning, der påvirker det ærøske landskab mindst muligt.

Retningslinjen er tilføjet i forbindelse med revision af kommuneplanen. Da Ærø Kommune ikke er myndighed på strandbeskyttelseslinjen er retningslinjen en hensigtserklæring om dialog med de relevante myndigheder.

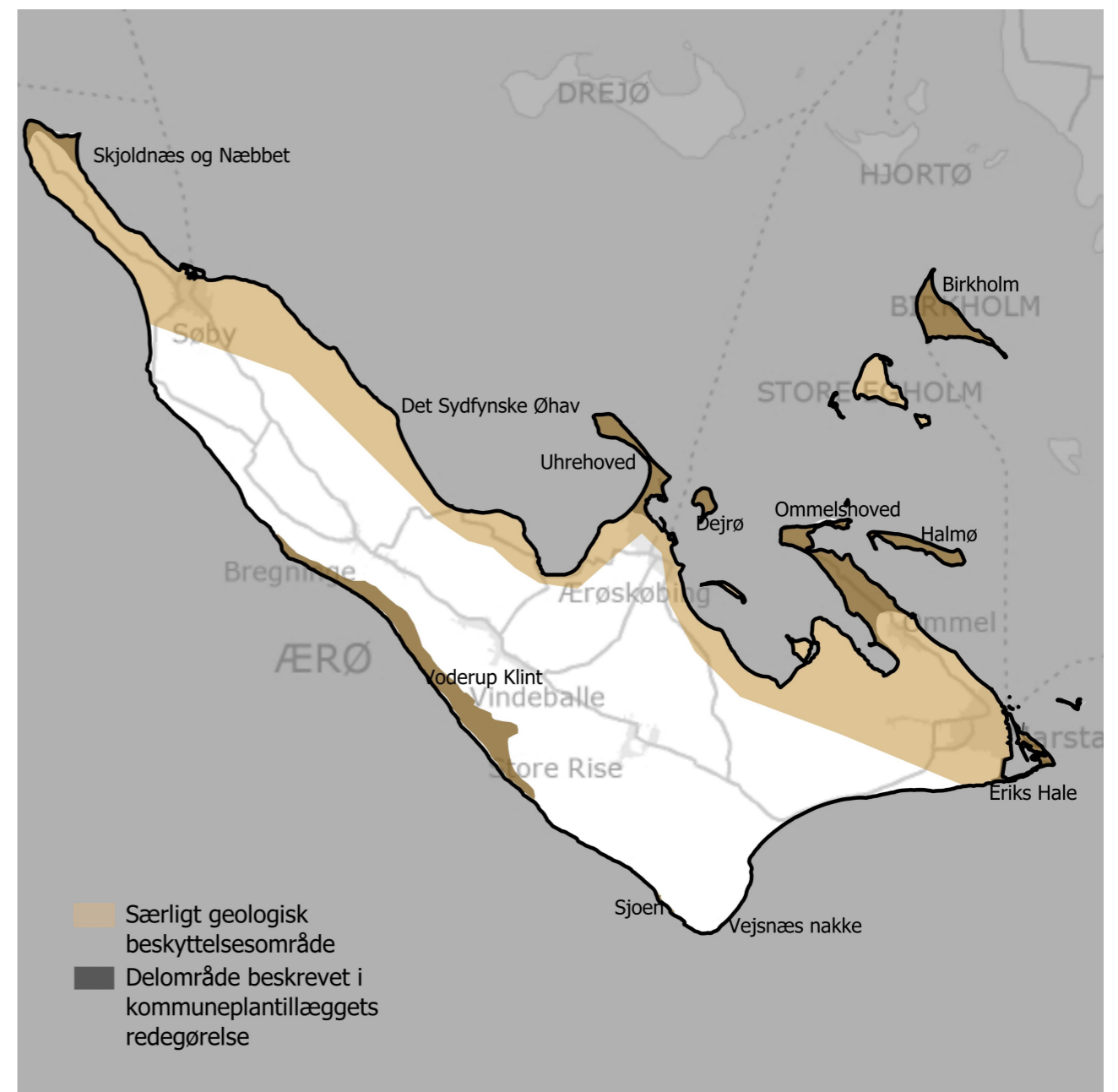
Retningslinjer for
**Geologi, landskab
og Geopark**

3.2 Retningslinjer - Geopark det Sydfynske Øhav

- Planlægningen skal understøtte at Geopark Det Sydfynske Øhav bliver UNESCO certificeret.
- Geopark det Sydfynske Øhav skal synliggøre den geologiske arv og aktivt bruge den til i samspil med områdets natur- og kulturhistoriske værdier at skabe en ramme for udviklingen af området.
- Gennem udvikling af Geopark det Sydfynske Øhav skal adgangen til de geologiske og kystnære værdier sikres, og der skal ske en øget formidling af oplevelserne i landskabet, til glæde for lokale, sommerhusejere, turister og andre interessegrupper.
- De geologiske interesseområder skal forvaltes således, at de stedlige geologiske kvaliteter fremmes. Der kan ikke tillades aktiviteter, der slører eller ødelægger de geologiske værdier, eller forhindrer formidling. Den arealmæssige udstrækning af retningslinjerne afhænger af det enkelte site. Forvaltningens afgørelse beror på konkret skøn i hvert enkelt tilfælde.

Arbejdet med Geopark Det Sydfynske Øhav er igangsat siden vedtagelsen af den seneste kommuneplan. Alle retningslinjer er derfor nye.

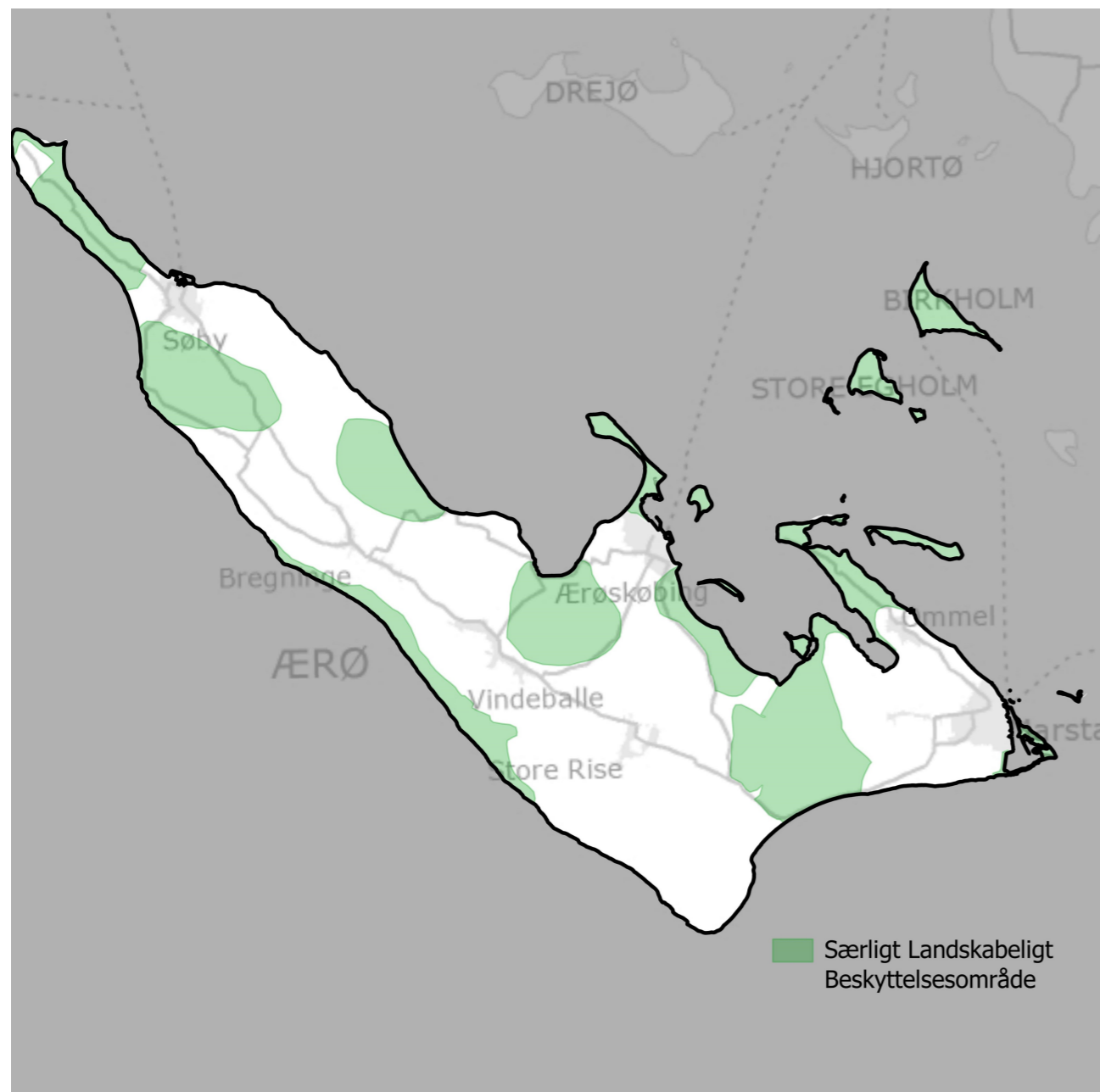
Øverste kort viser de særlige geologiske beskyttelsesområder udpeget i kommuneplanen. Kortet nedenfor zoomer ind på udpegningen af Vejsnæs Nakke og Sjoen, som er svære at se på det store kort.

3.3 Retningslinjer - Geologiske bevaringsværdier

- I de særlige geologiske beskyttelsesområder (jf. kortet ovenfor) kan der alene ske bebyggelse eller etableres anlæg i ganske ubetydeligt omfang, og kun såfremt de pågældende beskyttelsesinteresser ikke tilsidesættes. Det betyder blandt andet:
 - At landskabstrækkene, deres indbyrdes overgange og sammenhæng ikke sløres eller ødelægges af gravning, bebyggelse, tekniske anlæg, skovbeplantning eller kystsikring,
 - At terrænopfyldning som udgangspunkt ikke må finde sted,
- Ved meddelelse af råstoftilladelse, godkendelse af indvindings- og efterbehandlingsplan skal det vurderes, om der er behov og mulighed for at bevare et eller flere geologiske profiler i råstofgraven. Værdifulde profiler skal søges bevaret.
- Planlægningsmuligheder, som i øvrigt fremgår af gældende kommuneplan, kan dog realiseres.

Bestemmelsen A er overført fra Kommuneplan 2009-2021. I Kommuneplan 2009-2021 er der en fælles bestemmelse for geologiske og landskabelige værdier. I Kommuneplan 2021 er de to retningslinjer adskilt.

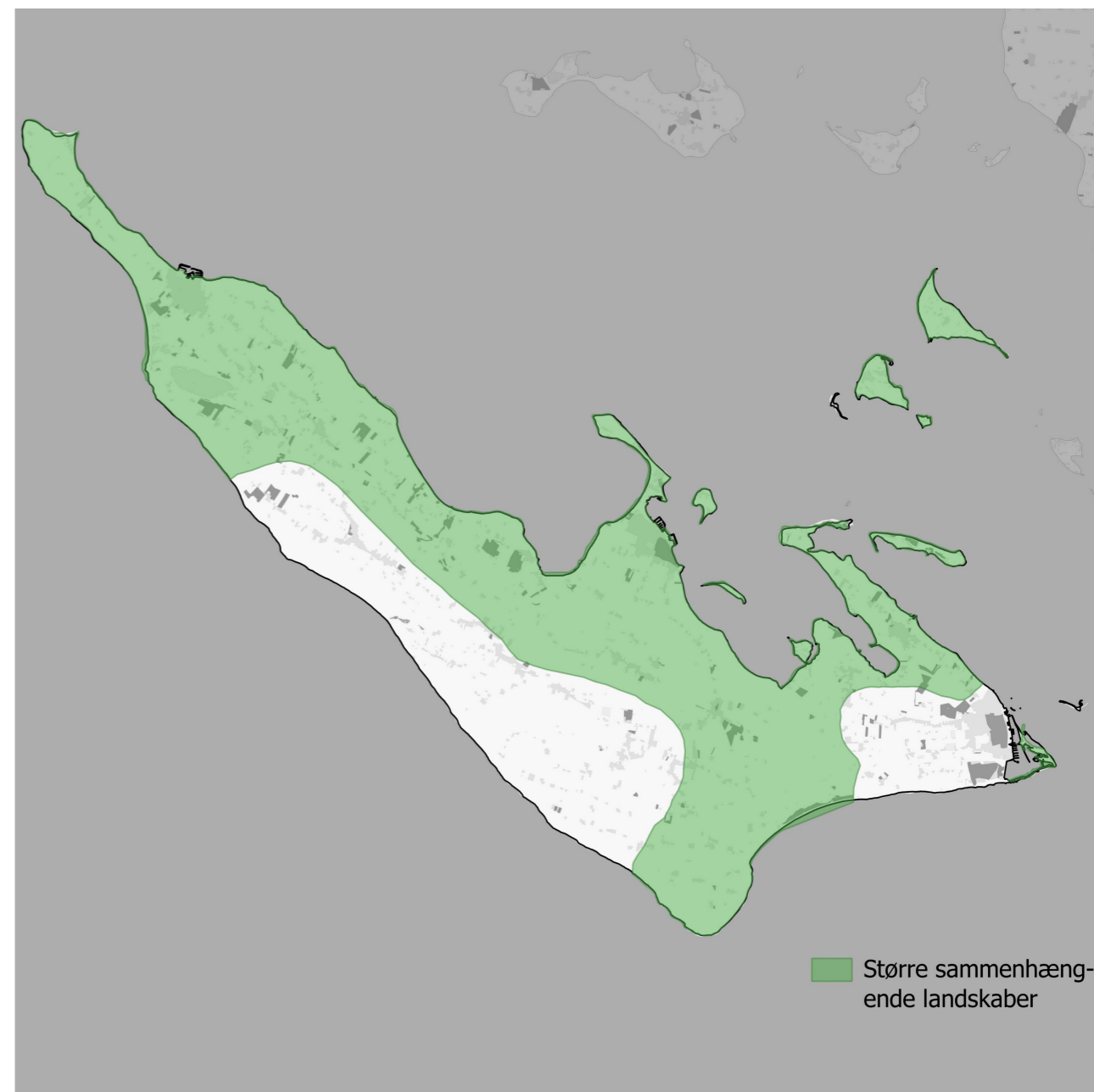
3.4.a Retningslinjer - Særlige landskabelige beskyttelsesområder

- A. I de særlige landskabelige beskyttelsesområder (jf. kortet ovenfor) kan der alene ske bebyggelse eller etableres anlæg i ganske ubetydeligt omfang, og kun såfremt de pågældende beskyttelsesinteresser ikke herved tilsidesættes. Byggeri, der er nødvendigt for den jordbrugsmæssige drift, kan ske i tilknytning til eksisterende bebyggelse under særligt hensyn til de landskabelige værdier. Udflytning af landbrugsbygninger, herunder gyllebeholdere skal undgås. Ved placering af meget store anlæg, der er synlige på lang afstand, skal der tages højde for, at anlæggene trods en placering uden for områder af særlig landskabelig interesse ikke vil påvirke landskabsoplevelsen inden for de særlige landskabelige beskyttelsesområder.
- B. Mindre bygninger og anlæg, der er en forudsætning for landskabets vedligehold kan etableres. Det gælder f.eks. læskure, fangfolde mv. Tilladelse til placering baseres på en konkret vurdering af behov og landskabets sårbarhed.

Bestemmelse A er overført fra Kommuneplan 2009-2021. I Kommuneplan 2009-2021 er der en fælles bestemmelse for geologiske og landskabelige værdier. I Kommuneplan 2021 er de to retningslinjer adskilt.

Bestemmelse B er tilføjet.

Udpegningen er udvidet med landtangen Skjoldnæs.

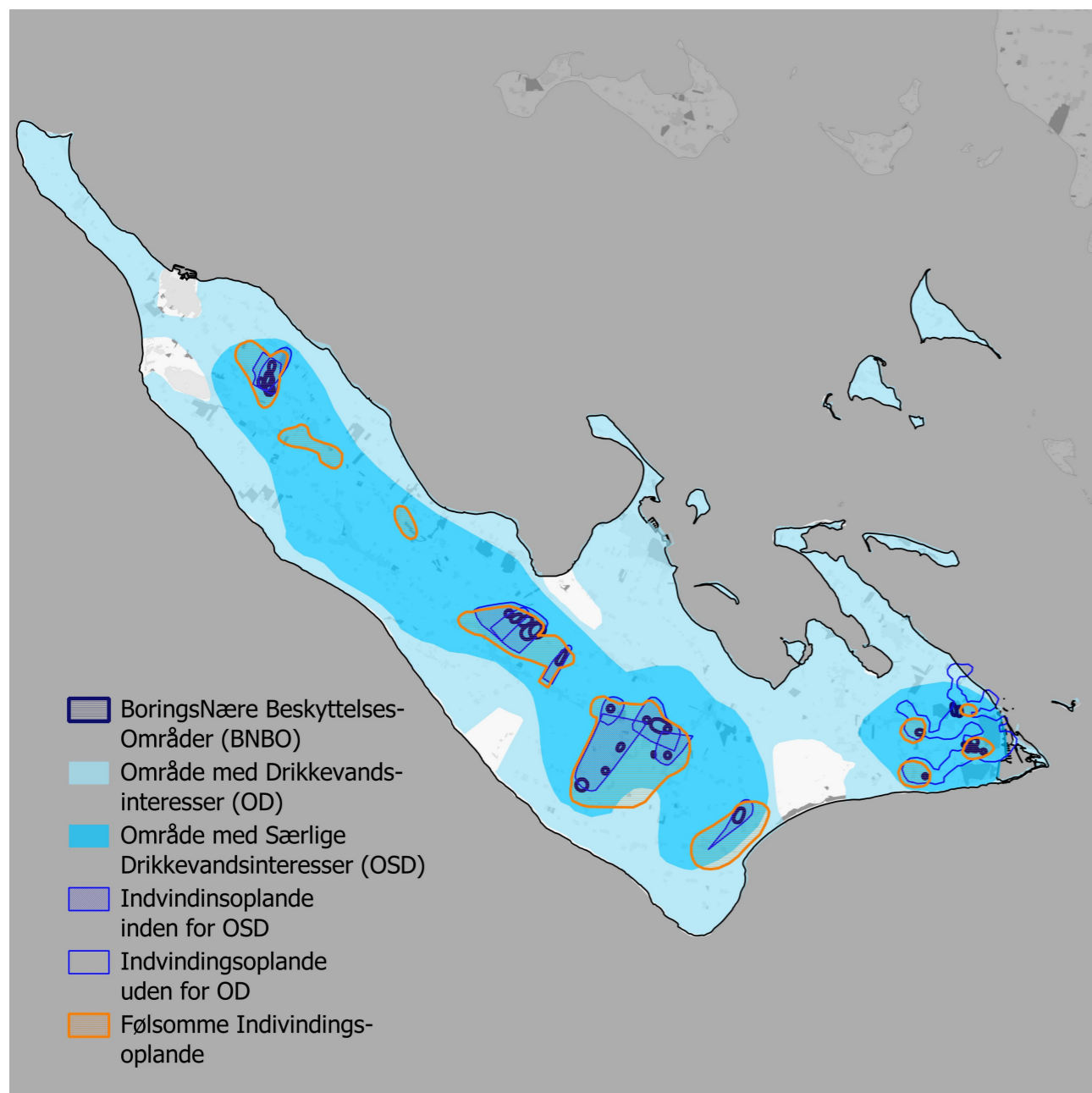

3.4.b Retningslinjer - Større sammenhængende landskaber

- A. De større sammenhængende landskabsområder (jf. kortet ovenfor) skal friholdes for etablering af større tekniske anlæg og større byggeri, med mindre det kan sikres, at relationerne til beskyttelsesinteresserne kan løses tilfredsstillende. (Større tekniske anlæg er f.eks. vindmøller større end 30 meter fra jordoverfladen til vingspids, antenner og master over 30 meter, kraftvarmeverker, biogasanlæg, indvinding af sand, grus og sten.)
- Byggeri, der er nødvendigt for den jordbrugsmæssige drift, kan ske i tilknytning til eksisterende bebyggelse under hensyn til de landskabelige værdier.

Udflytning af landbrugets driftsbygninger kan ske efter en konkret vurdering, hvis der foreligger en særlig begrundelse i forhold til afstandskrav og/eller nabogener (for gyllebeholdere også af hensyn til markdriften), og hvis der er undersøgt - men ikke fundet - andre egnede placeringsmuligheder. Bebyggelsens udformning skal tilpasses landskabet.

Bestemmelsen og udpegningen er overført fra Kommuneplan 2009-2021.

3.5 Retningslinje - Grundvand

For at sikre den overordnet beskyttelse af grundvandet har Byrådet fastlagt følgende retningslinjer:

INDVINDING AF GRUNDVAND

- A. Ved ansøgning om nye tilladelser til at indvinde grundvand vil Ærø Kommune vurdere, om vandindvindingen påvirker den aktuelle grundvandsressource eller vandløb, søer og våde naturtyper væsentlig. Da grundvandsressourcerne på Ærø flere steder er påvirket af pesticidrester og nitrat, kan kommunen dog være nødt til, at prioritere indvinding af rent grundvand meget høj.
- B. I kystnære områder og på de mindre øer, kan en tilladelse til indvinding af grundvand rumme vilkår om overvågning af saltindholdet i det indvundne vand.

INDVINDING AF OVERFLADEVAND

- C. Ærø Kommune ønsker som udgangspunkt ikke, at der sker en indvinding af overfladevandområderne. Det skyldes, at indvinding af vand i overfladen vurderes at påvirke vandmiljøet mere, end hvis der indvindes samme mængde grundvand. Desuden er der de fleste steder mulighed for at indvinde grundvand.

Bestemmelserne er udvidet i forhold til bestemmelserne i Kommuneplan 2009-2021.

- D. Hvis der gives tilladelse til indvinding af overfladevand, vil det som udgangspunkt blive fra et gravet bassin, der ikke står i direkte forbindelse med naturlige vandområder. Desuden må indvindingen ikke medføre en tilstandsændring af beskyttet natur eller hindre at et miljømål kan opnås eller mistes.

PLACERINGEN AF NYE ALMENE VANDFORSYNINGSBORINGER

- E. Nye boringer til almen vandforsyning skal så vidt muligt placeres opstrøms byområder og andre forureningskilder, så boringerne ikke udsættes for forureningsrisiko. De til enhver tid vejledende afstandskrav skal så vidt muligt overholdes.
- F. Derudover skal der tages højde for mulige fladeforureninger med nitrat og pesticider, samt placeringen af nuværende og tidligere landbrugsejendomme, da fylde/vaskepladser kan udgøre en forureningsrisiko. Tilladelsesmyndigheden kan i særlige tilfælde og efter en konkret vurdering af forureningsrisikoen tillade afvigelse fra denne bestemmelse.
- G. Boringer til indvinding af grundvand må ikke uden forudgående godkendelse fra Kommunalbestyrelsen placeres inden for en afstand af 300 m fra forurenede grunde, der er registreret efter lov om forurenede jord.

DE BORINGSNÆRE BESKYTTELSESOMRÅDER, BNBO'ER

- H. De til hver en tid gældende BNBO'er skal friholdes for planlægning for nye aktiviteter, der kan øge faren for, at grundvandet kan blive forurenet.
- I. Vurderer kommunen, at et BNBO er sårbart over for pesticider, men ikke gødning, kan kommunen stadig vurdere, at BNBO'et bør friholdes for spildevandsslam og lignende.

ETABLERING AF VERTIKALE OG HORIZONTALT JORDVARME ANLÆG

- J. Indenfor områder med særlig drikkevandsinteresse, OSD eller et vandværks indvindingsopland udenfor OSD giver der som udgangspunkt ikke tilladelse til etablering af dybe vertikale jordvarmeanlæg.
- K. Indenfor BNBO'erne er udgangspunktet, at der heller ikke gives tilladelse til etablering af horisontale jordvarmeanlæg. Det vurderes, at et jordvarmeanlæg er en teknisk installation, der medfører en øget fare for en forurening i BNBO'et.

INDVINDING AF VAND TIL VARMEUDVINDING OG KØLEFORMÅL

- L. Indvinding af vand til varmeudvinding og køleformål bør som udgangspunkt ikke være vandressourceforbrugende, og må normalt ikke påvirke vandføringen i vandløb samt vandudskiftning og vandstand i vådområder i sommerperioden. Grundvand skal derfor efter varmeafgivelsen/varmeoptagelsen normalt ledes tilbage til det jordlag, hvorfra det indvindes, og anlægget må ikke virke begrænsende for eksisterende eller fremtidige indvindinger til andre formål. Hvis der anvendes grundvand, der er forurenet med pesticid eller vand med et højt nitratindhold til varmeindvinding kan kommunen dog bestemme andet.
- M. Grundvandskøleanlæg må normalt ikke etableres inden for områder med særlige drikkevandsinteresser, OSD, og indvindingsopland til almene vandværker uden for disse. Anlæg skal endvidere placeres, så der ikke sker en temperaturpåvirkning af indvindingsanlæg.

RÅSTOFINDVINDING

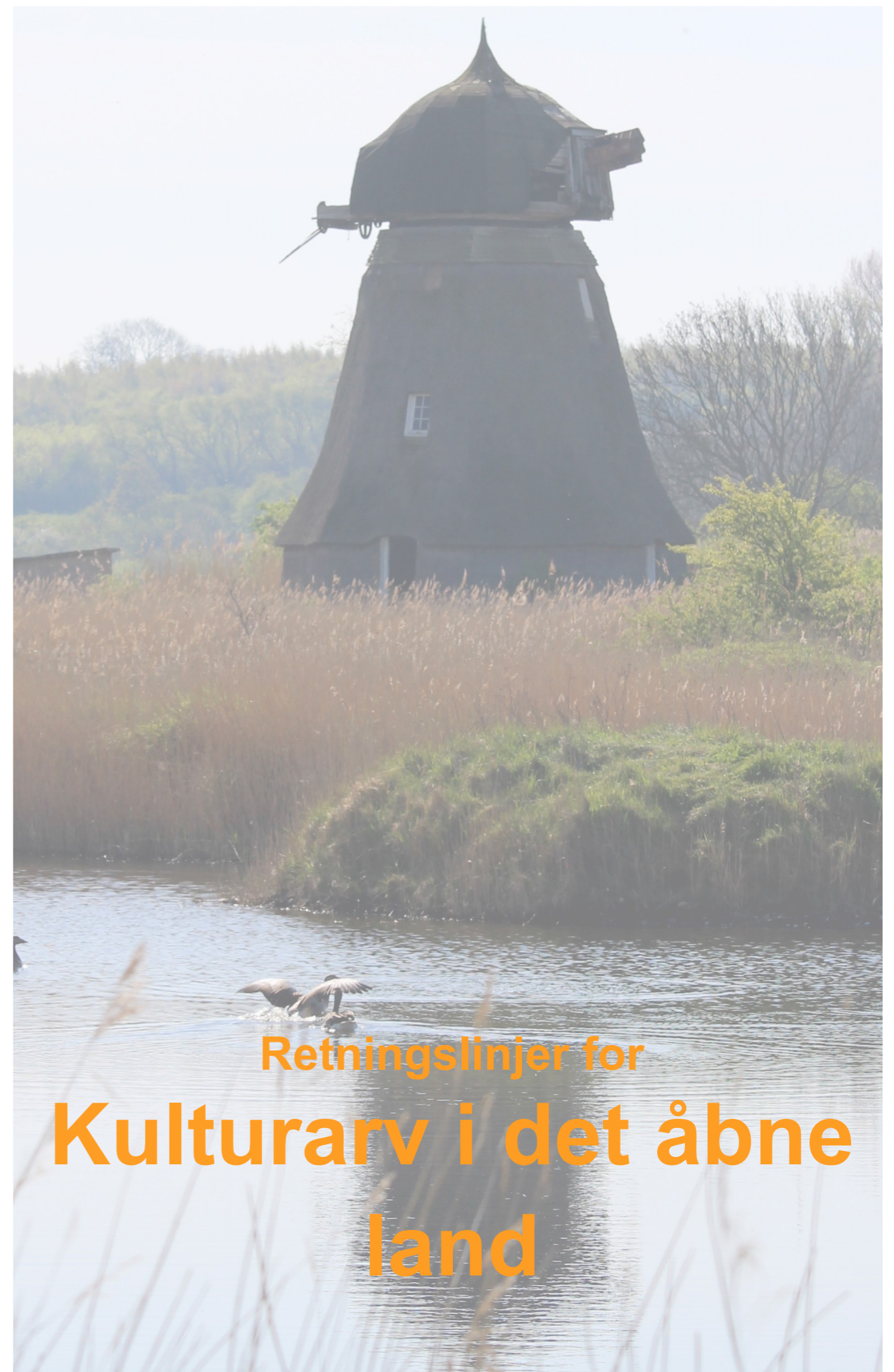
N. Råstofgravning, under grundvandsniveauet, må normalt ikke finde sted nærmere end 300 meter fra almene vandforsyningsboringer og 75 meter fra enkeltanlæg, der skal levere vand af drikkevandskvalitet.

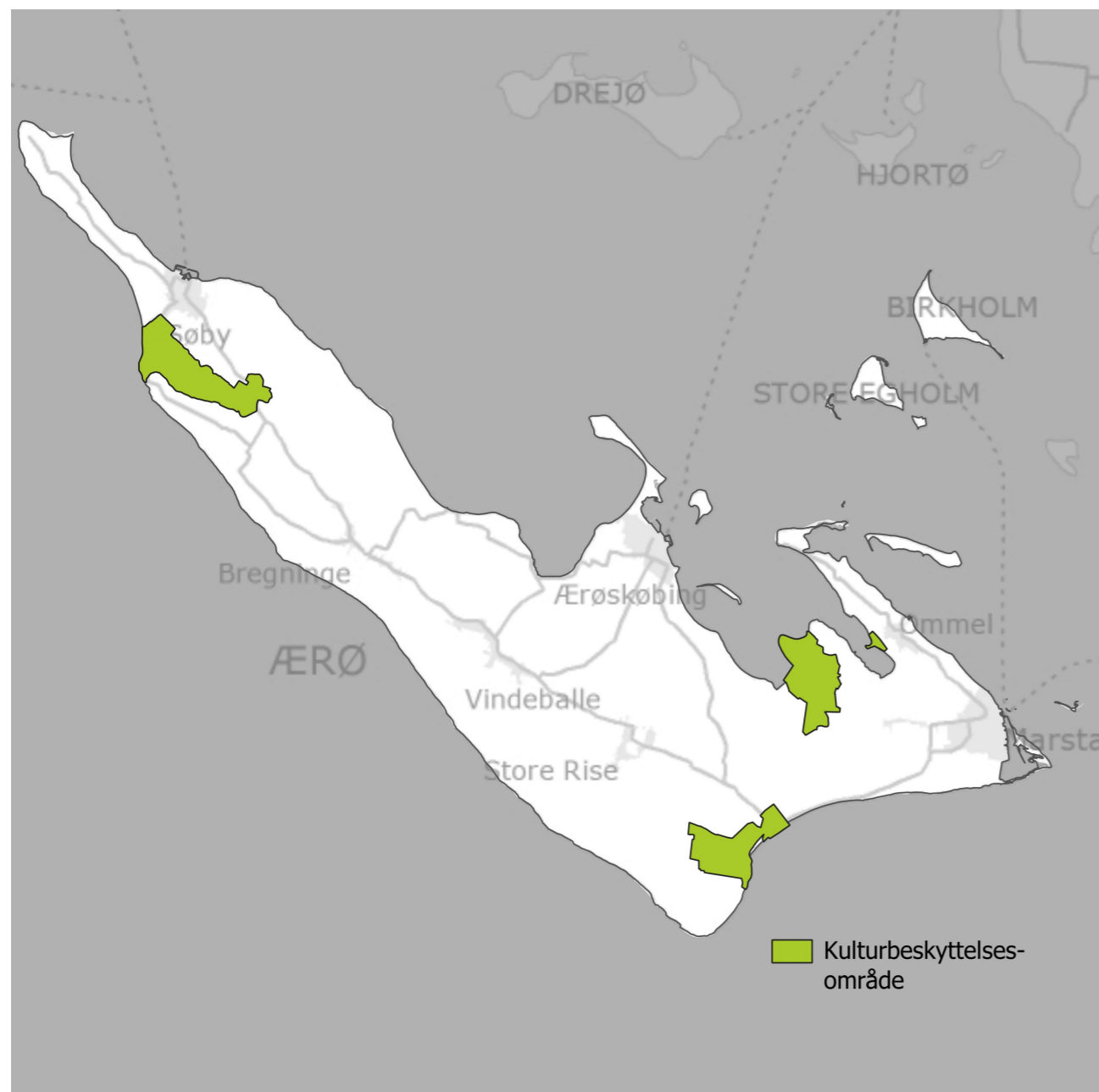
3.6 Retningslinjer - Råstofindvinding

A. Efter endt råstofindvinding ønskes råstofgrave udviklet til artsrige og næringsfattige naturtyper med rekreative muligheder eller til formidlingspunkter for Geopark det Sydfynske Øhav.

Bestemmelsen er tilføjet. Udpegningen er ikke ændret.

Retningslinjer for
**Kulturarv i det åbne
land**

4.1 Retningslinjer - Kulturbeskyttelsesområder

A. I de særlige kulturhistoriske beskyttelsesområder jf. kortet ovenfor kan alene meddeles tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg såfremt:

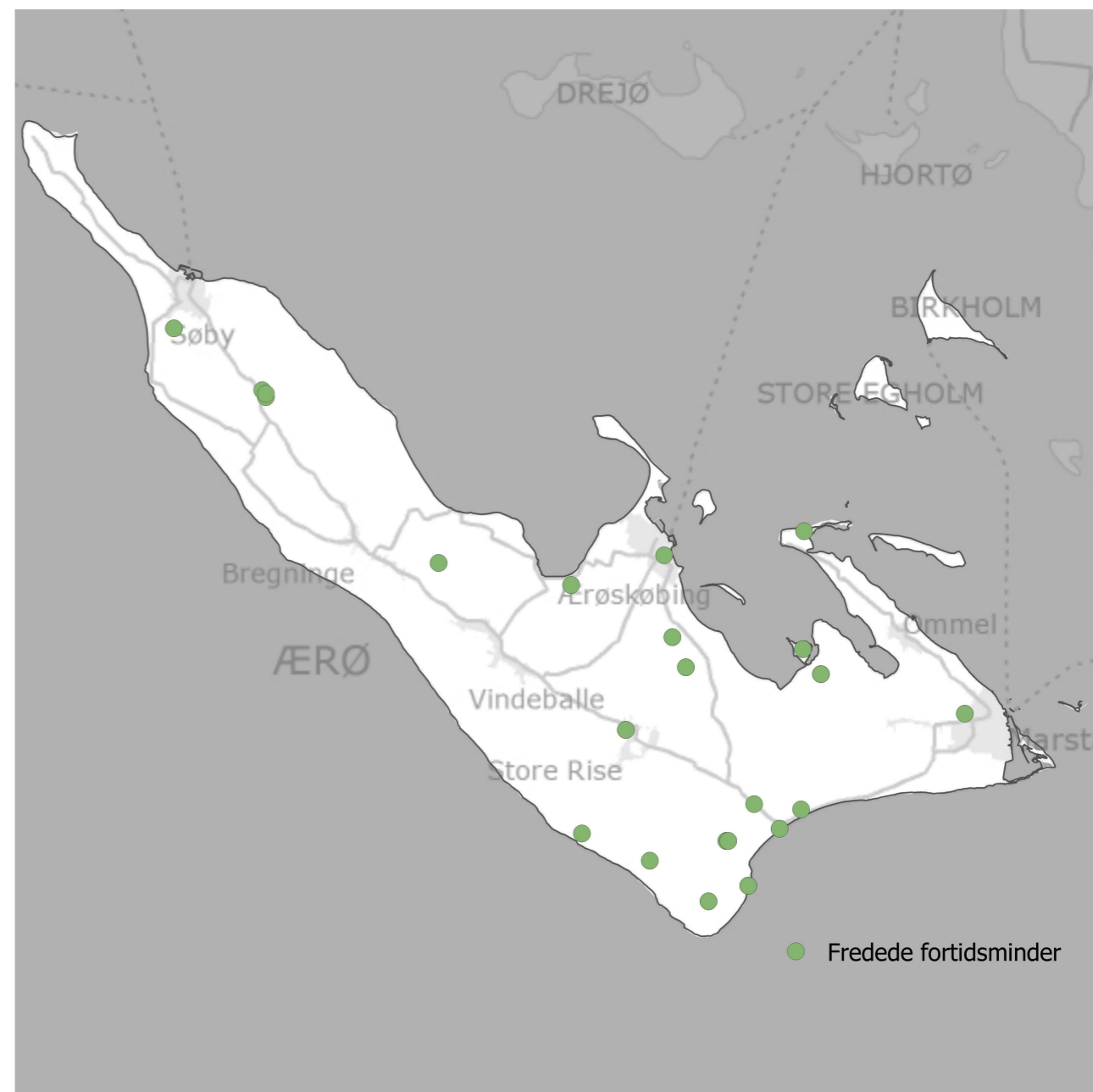
- Der er tale om aktiviteter af ganske ubetydeligt omfang og
- såfremt de pågældende beskyttelsesinteresser ikke herved tilsidesættes¹.

Placering af anlæg m.v., der i øvrigt fremgår af gældende kommuneplan, kan dog realiseres.

Inden for de på kortet udpegede kulturarvsarealer kan tilladelse til vandindvinding, der medfører sænkning af vandstanden i søer, moser og kilder med særlige kulturhistoriske/arkæologiske beskyttelsesinteresser, normalt ikke meddeles.

1) I det omfang udvidelse af eksisterende samt etablering og placering af nye driftsbygninger til jordbrugserhvervet kræver zonetilladelse eller planlægning, er dette byggeri også omfattet af retningslinjen.

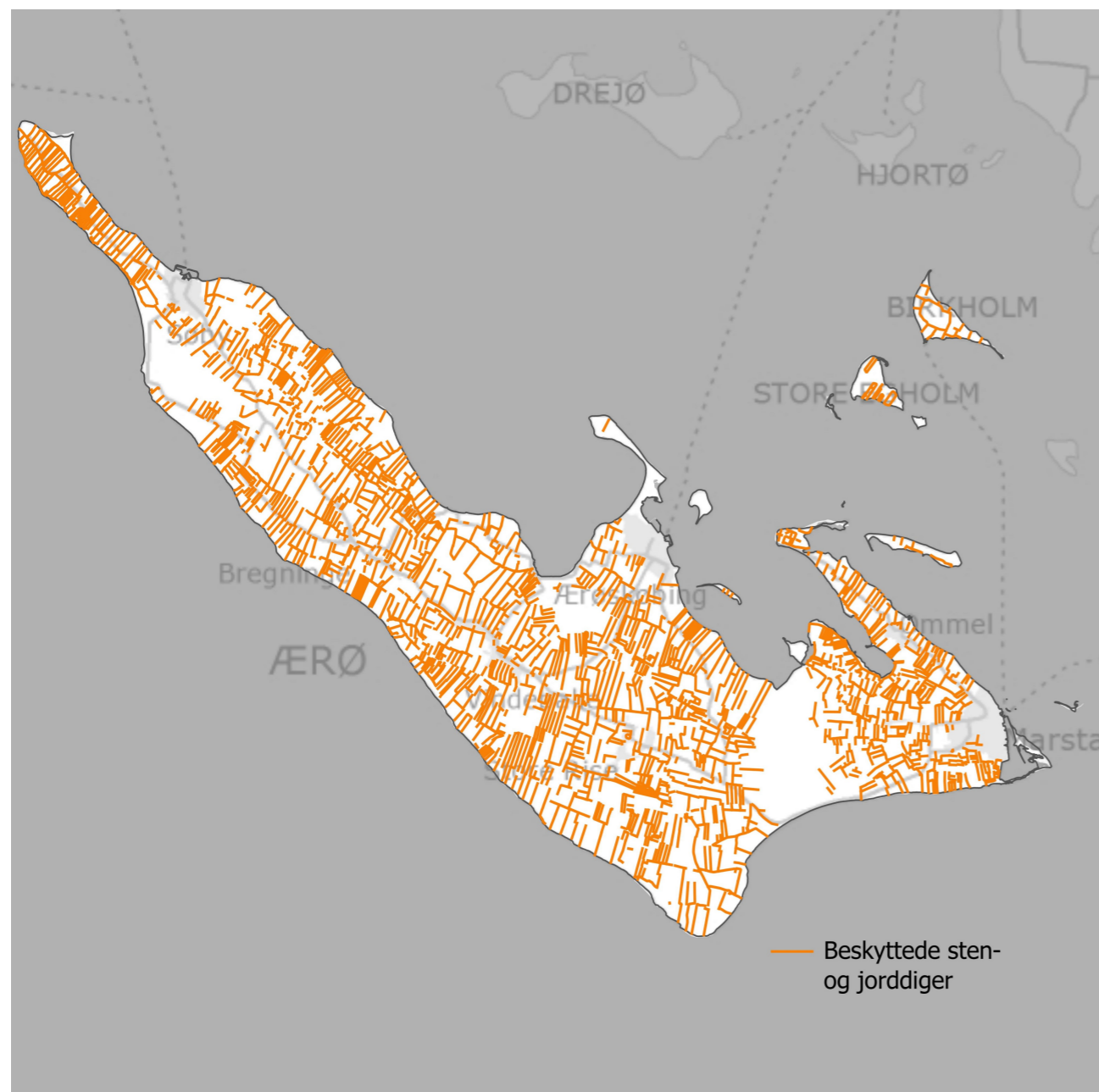
Udpegningen er udvidet med området ved Havsmarken.

4.2 Retningslinjer - Fredede fortidsminder

- A. Fredede fortidsminder skal bevares gennem statslig og kommunal administration og pleje.
- B. Pleje af fortidsminder skal så vidt muligt sikre den landskabelige oplevelse og formidling af kulturhistoriske og rekreative landskabsværdier. Plejen skal tilsihte muligheden for adgang og oplysning om kulturhistorie samt opmærksomhed på Ærø og øernes historie i tid og landskab.
- C. Formidling om fortidsminderne skal hvor det er muligt samtænkes med øvrig information om Geopark Det Sydfynske Øhav.

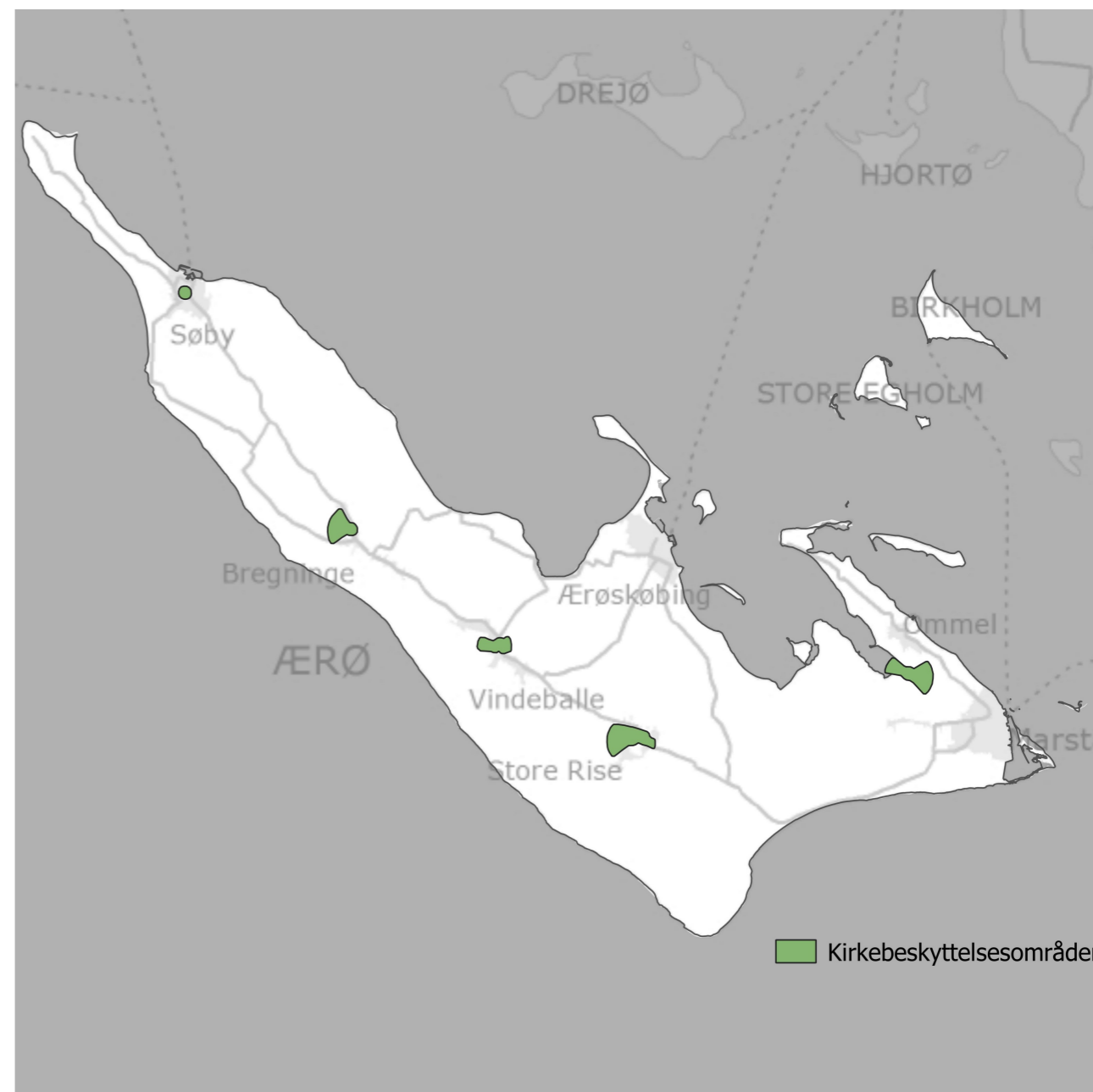
Bestemmelsen er ny. Udpegningen stammer fra Slots- og Kulturstyrelsen.

4.3 Retningslinjer - Sten- og jorddiger

- A. Ændring af tilstanden i sten- og jorddiger, som er omfattet af museumslovens § 29 a, må normalt ikke finde sted.
- B. Ændring kan dog ske, såfremt væsentlige samfundsinteresser taler herfor og forudsat, at ændringen ikke medfører nogen, eller alene en ubetydelig forringelse af de aktuelle landskabelige, naturmæssige værdier eller muligheden for at realisere de i kommuneplanen indeholdte naturkvalitetsmål.

Retningslinjen er omformuleret i forhold til Kommuneplan 2009.

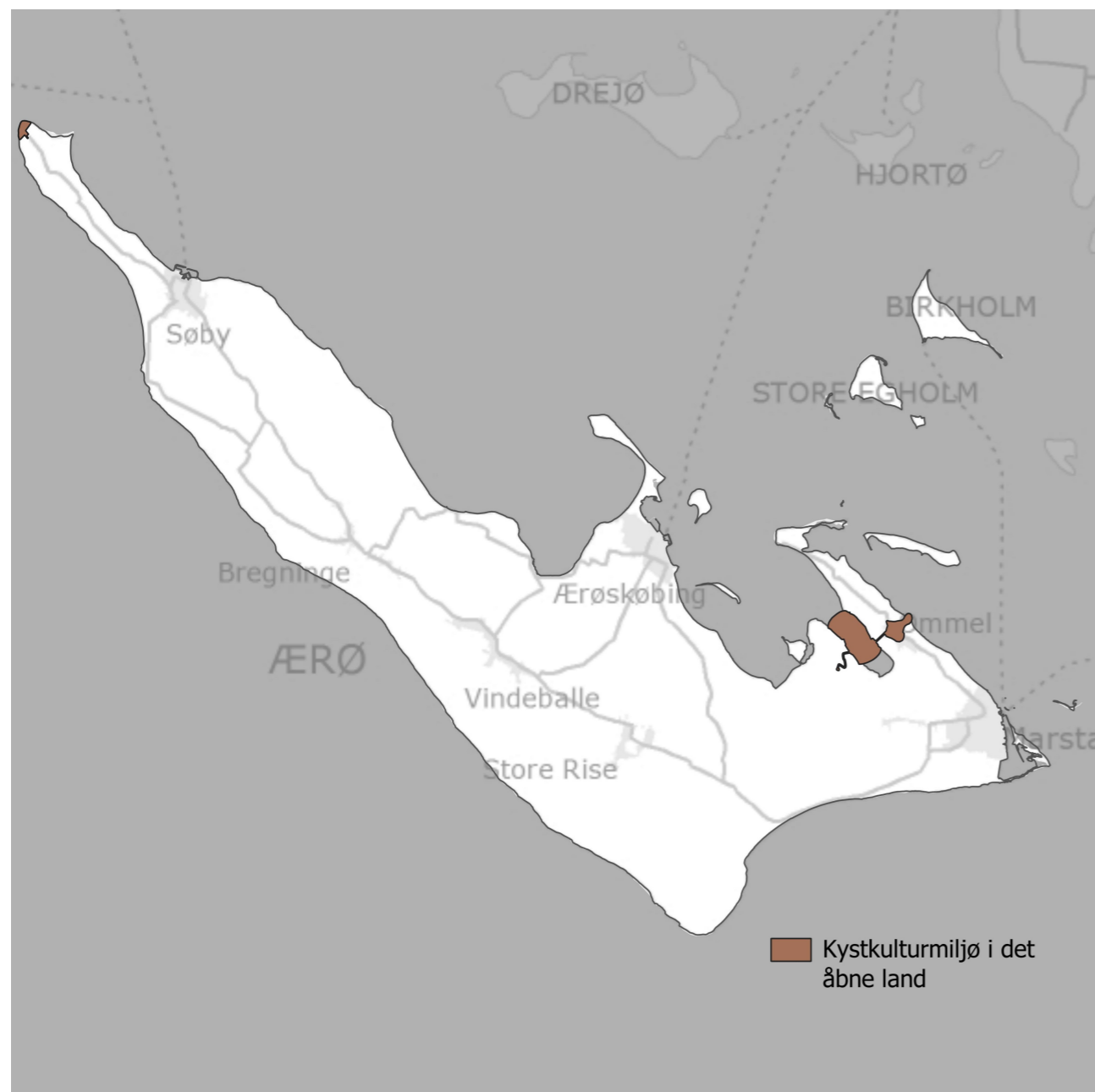

4.5 Retningslinjer - Kirkebeskyttelsesområder

- A. Inden for de på kortbilaget viste kirkebeskyttelsesområder kan der kun etableres bebyggelse og anlæg m.v. såfremt dette ikke vil forhindre det frie udsyn til og fra de pågældende kirker.
- B. Skovrejsning inden for de på kortbilaget viste kirkebeskyttelseszoner, men uden for beskyttelseslinjen fastsat i Naturbeskyttelseslovens § 19 forudsætter en konkret vurdering af skovens påvirkning af udsynet til og fra kirken og afvejning af andre interesser som f.eks. beskyttelse af grundvandet, skabe økologiske forbindelser mv.

Retningslinjen supplerer Naturbeskyttelseslovens § 19 om beskyttelseslinjer omkring kirker.

*Retningslinje A er overført fra Kommuneplan 2009.
Retningslinje B er ny.*

4.6 Retningslinjer - Kystkulturmiljøer i det åbne land

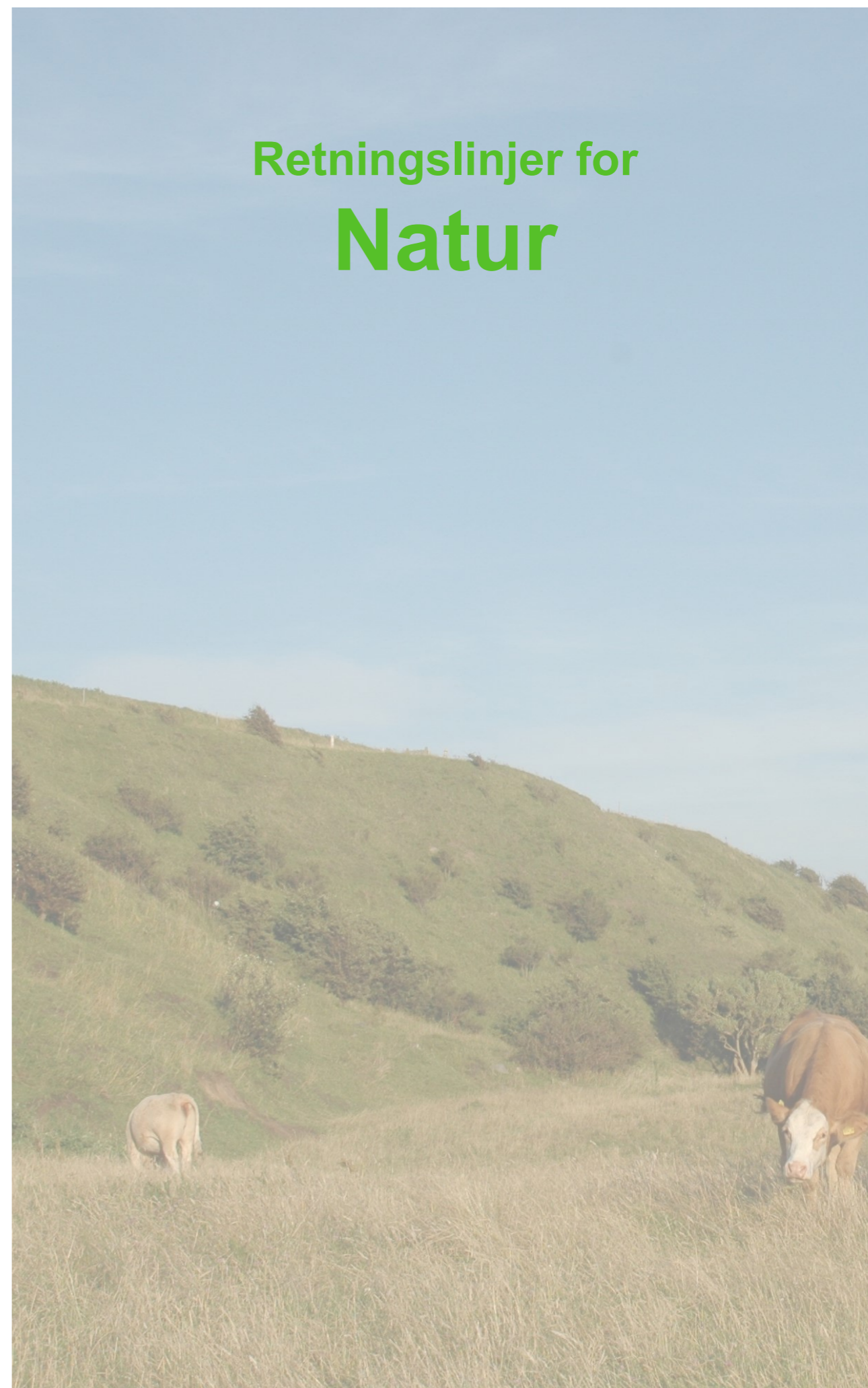
A. I de særligt bevaringsværdige kystkulturmiljøer i det åbne land, jf. kortet ovenfor, må der for områder i landzone alene meddeles tilladelse til og planlægges for aktiviteter, herunder bebyggelse og anlæg såfremt:

- Der er tale om aktiviteter af ganske ubetydeligt omfang og -
- såfremt de pågældende beskyttelsesinteresser ikke herved tilsidesættes¹.

Placering af anlæg m.v., der i øvrigt fremgår af gældende kommuneplan, kan dog realiseres.

1) I det omfang udvidelse af eksisterende samt etablering og placering af nye driftsbygninger til jordbrugserhvervene kræver zone-tilladelse eller planlægning, er dette byggeri også omfattet af retningslinjen.

Bestemmelsen og udpegningen er overført fra Kommuneplan 2009.

Grønt Danmarkskort

Kortet viser: Grønt Danmarkskort. I Grønt Danmarkskort indgår: Alle Natura 2000-områder på land, øvrige særligt værdifulde naturområder, økologiske forbindelser, potentielle økologiske forbindelser, potentielle naturområder samt naturområder, der bidrager til andre formål. Kortet viser den samlede udpegning. De enkelte kategorier vises på efterfølgende kort.

5.1 Retningslinjer - Grønt Danmarkskort

- A. Arealer beliggende i Grønt Danmarkskort kan ikke indgå i kommunens udviklingsområder.

PRIORITERING AF NATURINDSATSEN INDEN FOR GRØNT DANMARKSKORT.

- B. Indenfor Grønt Danmarkskort skal ubrudte og uforstyrrede natur-sammenhænge bevares og om muligt forbedres. Kommunens aktive naturforvaltningsindsats skal i vidt omfang rettes mod Grønt Danmarkskort.
- C. Naturindsatsen inden for Grønt Danmarkskort prioriteres højt i følgende områder:
 - Natura 2000-områder samt øvrige særligt værdifulde naturområder uden for Natura 2000.
 - Nye naturområder, som kan udvide eller kan skabe sammenhæng mellem eksisterende værdifulde naturområder,

Udpegningen er ny, derfor er retningslinjerne nye.

Særligt værdifulde naturområder

Kortet viser Særligt værdifulde naturområder. Det omfatter de internationale naturbeskyttelsesområder Natura 2000-områder og Ramsarområde på land, beskyttede naturtyper (§ 3) og fredede arealer.

herunder i tilknytning til og mellem Natura 2000-områder. Herudover vægtes også indsatser inden for naturområder, som samtidig bidrager til andre formål, herunder klimatilpasning og klimaforebyggelse, skovrejsning, et bedre vandmiljø samt friluftsliv og rekreation.

5.1.2 Retningslinje - Særligt værdifulde naturområder

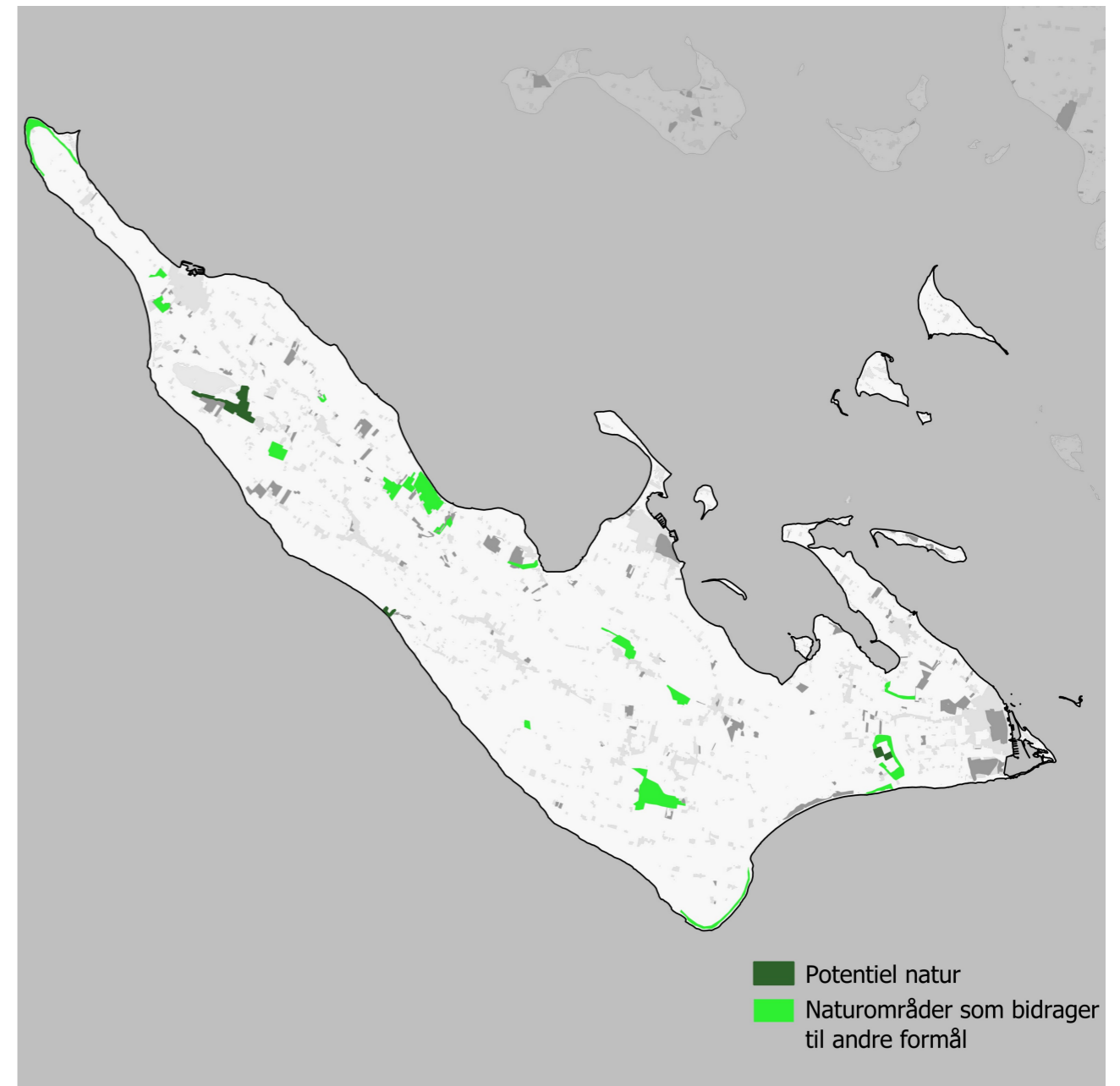
- A. De særligt værdifulde naturområder skal sikres og bevares. Gennem frivillige aftaler søges det at forbedre naturværdierne og udvide områderne. Først og fremmest prioriteres kontinuerlig pleje af de lysåbne naturtyper samt levesteder for truede arter. Derudover søges de optimale vandstandsforhold for naturtyper og arter genskabt og tilførsel af næringsstoffer begrænset.

værdierne samlet set bliver fastholdt eller forbedret. Dette gælder også for byggeri eller arealanvendelse, som finder sted uden for selve naturområdet, hvis det påvirker naturområdet negativt.

- J. Ændring kan endvidere ske i tilfælde, hvor kommunen vurderer, at den påtænkte ændring har en positiv effekt for realiseringen af kvalitetsmålene for den aktuelle lokalitet. En tilladelse skal i givet fald ledsages af vilkår, som sikrer muligheden for den biologiske forbedring, der begrundes i tilladelsen.
- K. Tilladelse til vandindvinding (fra grundvand eller overfladevand) bør undgås, hvor det kan medføre væsentlige naturforringelser for de højest målsatte naturområder (A, B eller C - se kort i afsnit om Naturkvalitetsplan) samt for søer, vandhuller, vandløb og kilder med særlige biologiske interesser, eller i øvrigt kan påvirke arealer med særlige naturbeskyttelsesinteresser.
- L. Tilladelse til nødvendige nye vandindvindinger, som vil påvirke værdifulde naturområder, og hvor alternativer ikke kan findes, bør forudsætte, at der er tale om højt prioriterede formål (drikkevandsformål), samt at der gennemføres kompenserende foranstaltninger i forhold til de naturværdier, der påvirkes heraf.

5.1.3 og 5.1.4 Retningslinjer - Potentielle naturområder og naturområder, som samtidig bidrager til andre formål

- A. Arealer udpeget som potentielle naturområder og naturområder, som samtidig bidrager til andre formål, søges udviklet til naturformål jf. retningslinje for prioritering af naturindsatsen inden for Grønt Danmarkskort.
- B. Arealer udpeget som potentielle naturområder skal så vidt muligt friholdes for byggeri, anlæg og ændret arealanvendelse, der forringer muligheden for at oprette nye naturområder eller etablere sammenhænge mellem eksisterende naturområder. Hvis der undtagelsesvis tillades byggeri, anlæg eller arealanvendelse af samfundsmæssig interesse, som forringer muligheden for at oprette nye naturområder eller etablere sammenhænge mellem eksisterende naturområder, skal der stilles krav om reservering af andre potentielle naturarealer, i et omfang og med et naturpotentiale, der som minimum svarer til det nuværende.

Kortet viser: Potentielle naturområder og naturområder, som samtidig bidrager til andre formål.

- C. Dyrkede arealer udpeget som potentielle naturområder skal gradvist udgå af landbrugsmæssig omdrift, f.eks. ved at arealerne overgår til vedvarende græs, at der skabes naturlig hydrologi, eller der skal skabes naturområder, der ligger som trædesten i landskabet, og som kan sikre den nødvendige spredning af de vilde dyr og planter.

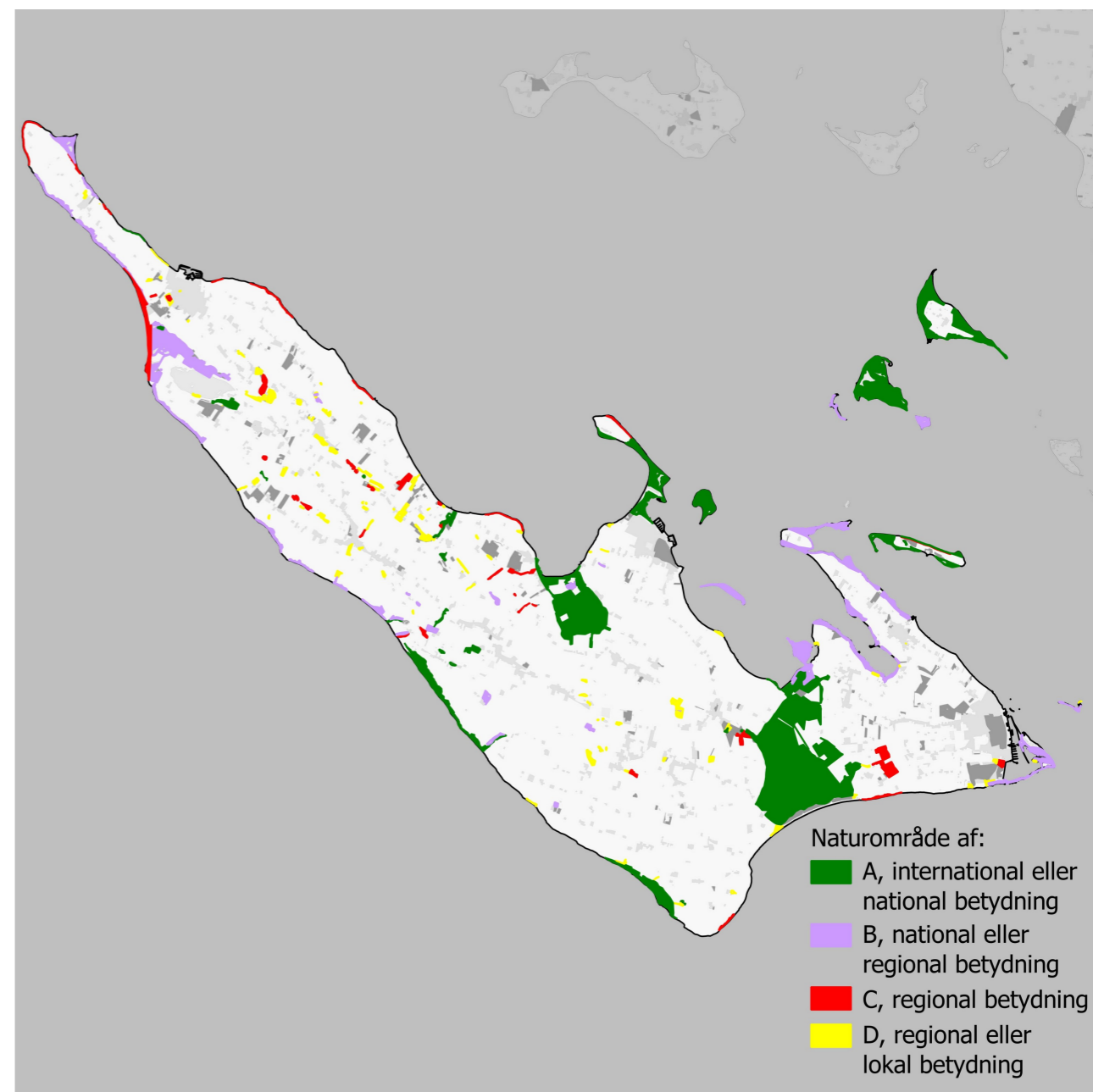
Da alle arealer inden for Natura 2000-områderne på land indgår i udpegningen af særligt værdifulde naturområder indgår omdriftsarealer inden for Natura 2000-områderne ikke i udpegningen af potentielle naturområder, selvom de kan have et stort potentiale for at udvikle værdifuld natur .

Kortet viser Økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser

5.1.5 og 5.1.6 Retningslinjer - Økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser

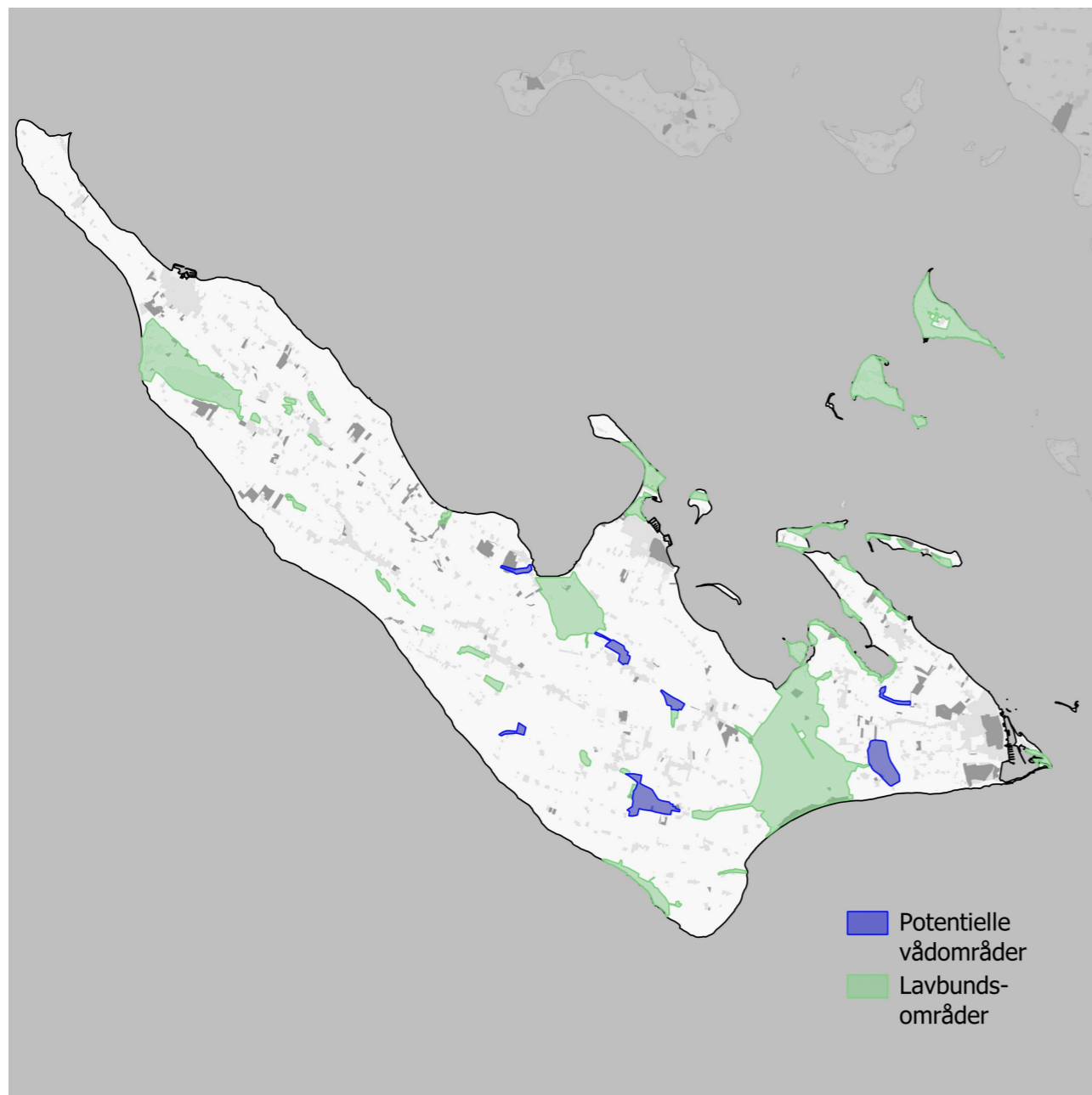
- A. Inden for områder udpeget som økologisk forbindelse skal ubrudte og uforstyrrede natursammenhænge bevares og om muligt forbedres. Her må ændringer i arealanvendelsen og etablering af nye, større anlæg, ikke i væsentlig grad forringe dyre- og plantelivets spredningsmuligheder.
- B. Ved byggeri og anlæg, der nødvendigvis skal placeres inden for økologiske forbindelser, skal der stilles krav om tiltag, der sikrer hensynet til en mere sammenhængende natur. Ved byggeri, anlæg eller ombygning af veje eller lignende, der vil afskære en økologisk forbindelse, skal der stilles krav om etablering af faunapassager og ledelinjer i landskabet, hvor der er behov for det.
- C. Inden for potentielle økologiske forbindelser skal det ved ændringer i arealanvendelsen eller ved byggeri, anlæg eller ombygning af veje eller lignende sikres, at det i fremtiden er muligt at skabe en økologisk forbindelse.

Kortet viser: Naturkvalitetsmål for de enkelte lysåbne naturområder (§ 3-arealer). Målsætningskategorierne er defineret i skemaet i Redegørelsen s. 50.

5.2 Retningslinjer til sikring af Naturkvalitetsplanens naturkvalitetsmål

- A. Der kan som udgangspunkt ikke meddeles tilladelse eller dispensation til aktiviteter, der gennem fysisk ændring eller forurening kan påvirke naturområder i et omfang, som kan hindre opfyldelsen af de fastlagte naturkvalitetsmål.
- B. For Natura 2000-områder skal statens vandområdeplaner og Natura 2000-planer samt kommunens Natura 2000-handleplaner endvidere efterleves.

5.3 Retningslinjer for lavbundsarealer og potentielle vådområder

POTENTIELLE VÅDOMRÅDER

- A. Ved konkrete vådområdeprojekter skal der foretages en samlet afvejning i forhold til andre hensyn, så som hensyn til skove, eksisterende anlæg og til arealer med væsentlige naturhistoriske og kulturhistoriske interesser i områderne.
- B. Inden for de udpegede potentielle vådområder kan der ikke meddeles tilladelse efter Planlovens § 35, stk. 1 til forhold, som kan forhindre, at det naturlige vandstands niveau kan genskabes*.

LAVBUNDSAREALER

- C. Lavbundsarealer, der ikke er udpeget som potentielle vådområder, skal som udgangspunkt friholdes for byggeri og anlæg, der kan forringe muligheden for at genskabe værdifulde naturområder med naturlige vandstandsforhold.
- D. Nye anlæg, herunder tekniske anlæg, veje m.v., der nødvendigvis skal placeres på lavbundsarealer, skal udformes, så mulig-

den for naturgenopretning med genskabelse af det naturlige vandstands niveau på lavbundsarealet så vidt muligt ikke går tabt. Anlægget skal udformes, så det kan tåle en højere vandstand.

- E. Der kan som udgangspunkt ikke foretages hævnning af terrænet inden for sø-, og strandbeskyttelseslinjerne.
- F. Planlægningsmuligheder, som i øvrigt fremgår af den gældende kommuneplan, kan dog realiseres.

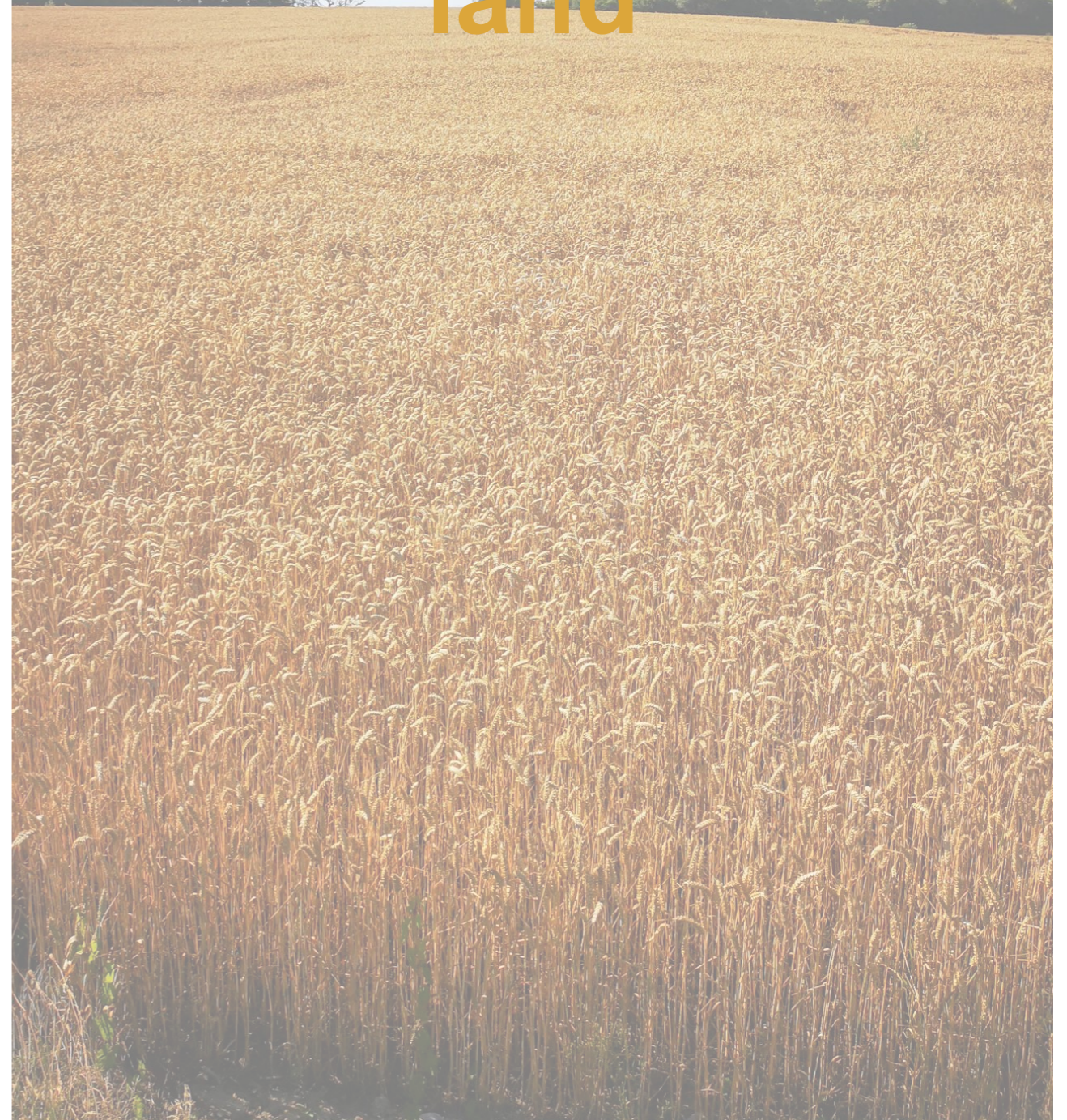
Lovgivning

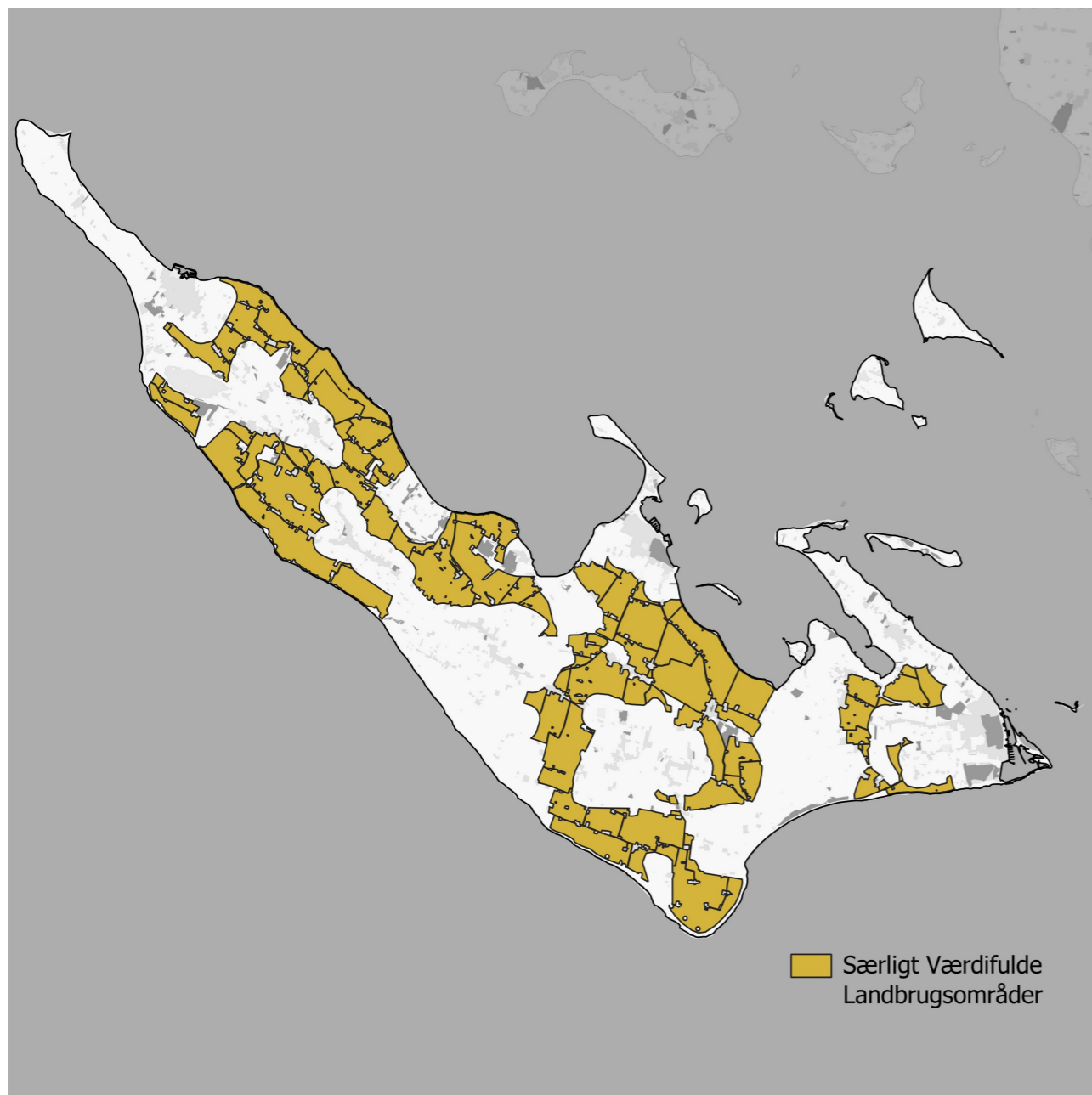
*Administration af potentielle vådområder skal ske i overensstemmelse med "Cirkulære nr. 132 af 15. juli 1998 om regionplanlægning og landzoneadministration for lavbundsarealer, der er potentielt egnede som vådområder".

Øvrige lavbundsarealer, der udpeges efter Planloven, er ikke omfattet af cirkulæret.

I følge vandløbslovens § 46a må vandløbsmyndigheden ikke uden miljø- og fødevareministerens forudgående tilladelse godkende ændring eller omlægning af udpumpningsanlæg, der har til formål yderligere at sænke grundvandsstanden i lavbundsområder i landzone og sommerhusområder.

Retningslinjer for
**Jordbrug og
byggeri i det åbne
land**

6.0 Retningslinjer - Jordbrugsarealer

- A. Ved inddragelse af landbrugsjord til byudvikling, infrastrukturanlæg mv. skal der i videst muligt omfang tages hensyn til de berørte landbrugsejendommers anlægsinvesteringer, arrondering, arealbehov og mulighederne for jordfordeling.
- B. Der skal ved inddragelse af jordbrugsarealer til andet formål økonomiseres med jordbrugsarealerne, og der skal nøje undersøges eventuelle alternative placeringsmuligheder med henblik på at opnå den for jordbruget mindst belastende løsning, hvis dette kan gøres uden at tilsidesætte andre tungtvejende hensyn. Ved inddragelse af jordbrugsarealer til andet formål skal man endvidere bestræbe sig på især at værne om velarrangerede ejendomme af en størrelse, der også fremover vil være levedygtige ejendomme med gode bygninger, ejendomme, hvor der er foretaget betydelige investeringer og ejendomme med langsomt groende vækster (frugtplantager, skove m.v.). Hensynet til vandmiljøet, styrkelse af naturgrundlaget, naturgenopretning, rekreative forhold, byvækst, turistanlæg og andre samfundsmæssigt vigtige formål kan imidlertid indebære, at ovennævnte hensyn må nedprioriteres.

OSD som udpegningsgrundlag

Ærø's geologi gør det svært at afgøre hvor grundvandet til de forskellige borer dannes. De skrånede jordlag betyder, at det antages at en del af grundvandet dannes uden for de Særligt Følsomme Indvindingsområder. Det er dog også givet af Områderne med Særlige Drikkevandsinteresser inddrager arealer hvor det ikke forventes, at der vil blive behov for at indvinde vand i fremtiden. En stor del af disse områder ligger

6.3 Retningslinjer - Byggeri i det åbne land

- A. I landzone kræver det landzonetilladelse at foretage udstykning, opføre ny bebyggelse eller foretage ændring i anvendelsen af bestående bebyggelse og ubebyggede arealer.

BYGGERI I DET ÅBNE LAND

- B. Byggeri i det åbne land er som udgangspunkt forbeholdt jordbrugserhvervet.
- C. Der skal ved nye udstykninger og fremtidige byudlæg sikres at afstandskravene til landbrugsbedrifter overholdes, jf. husdyrbekendtgørelsen.
- D. Ved udskiftning af eksisterende bolig, skal den nye bolig så vidt muligt placeres på samme sted som den gamle, med mindre, der er planmæssige hensyn, der taler i mod det. Boliger skal fortrinsvis placeres i tilknytning til eksisterende vejadgang.
- E. Der meddeles almindeligvis tilladelse til genopførelse af nedbrændt bebyggelse og bebyggelse, der er ødelagt af hærværk eller storm, under forudsætning af, at der ansøges om landzonetilladelse inden for ca. 3 år fra ødelæggelsen.
- F. Landbrugsbygninger herunder nye driftsbygninger skal så vidt muligt opføres i tilknytning til eksisterende bygninger på ejendommen. Hvilken afstand, der skal være mellem bygningerne for at de opleves som en helhed, vurderes i den enkelte sag. Langstrakte bygningsanlæg skal så vidt muligt undgås.
- G. Gyllebeholdere kan af hensyn til markdriften, opføres uden tilknytning til ejendommens øvrige bebyggelse. Der kan stilles vilkår om etablering af skærmende beplantning og fjernelse af gyllebeholderen, når den ikke længere er nødvendig for ejendommen. Vilklarene vil blive tinglyst på ejendommen.
- H. Planlægning for eller meddelelse af landzonetilladelse til nybyggeri og etablering af anlæg uden tilknytning til eksisterende bymæssig bebyggelse kan kun ske i forbindelse med virksomheder eller andre anlæg, som naturligt eller traditionelt er knyttet til det åbne land på grund af ressourceudnyttelse.
- I. Etablering af boliger samt etablering eller udvidelse af institutio-

ner og virksomheder mv. i det åbne land kan først ske, når spildevandsafledningen kan foregå til et renseanlæg med tilstrækkelig kapacitet eller i øvrigt miljømæssigt forsvarligt og overholder miljømålene for den anvendte recipient. Spildevandsforholdene skal som hovedregel løses ved afskæring af spildevandet til et kommunalt centralrenseanlæg med videregående rensning og næringssaltfjernelse, eller ved etablering af nedsivningsanlæg, minibiologisk renseanlæg eller samletank med bortkørsel til et kommunalt centralrenseanlæg.

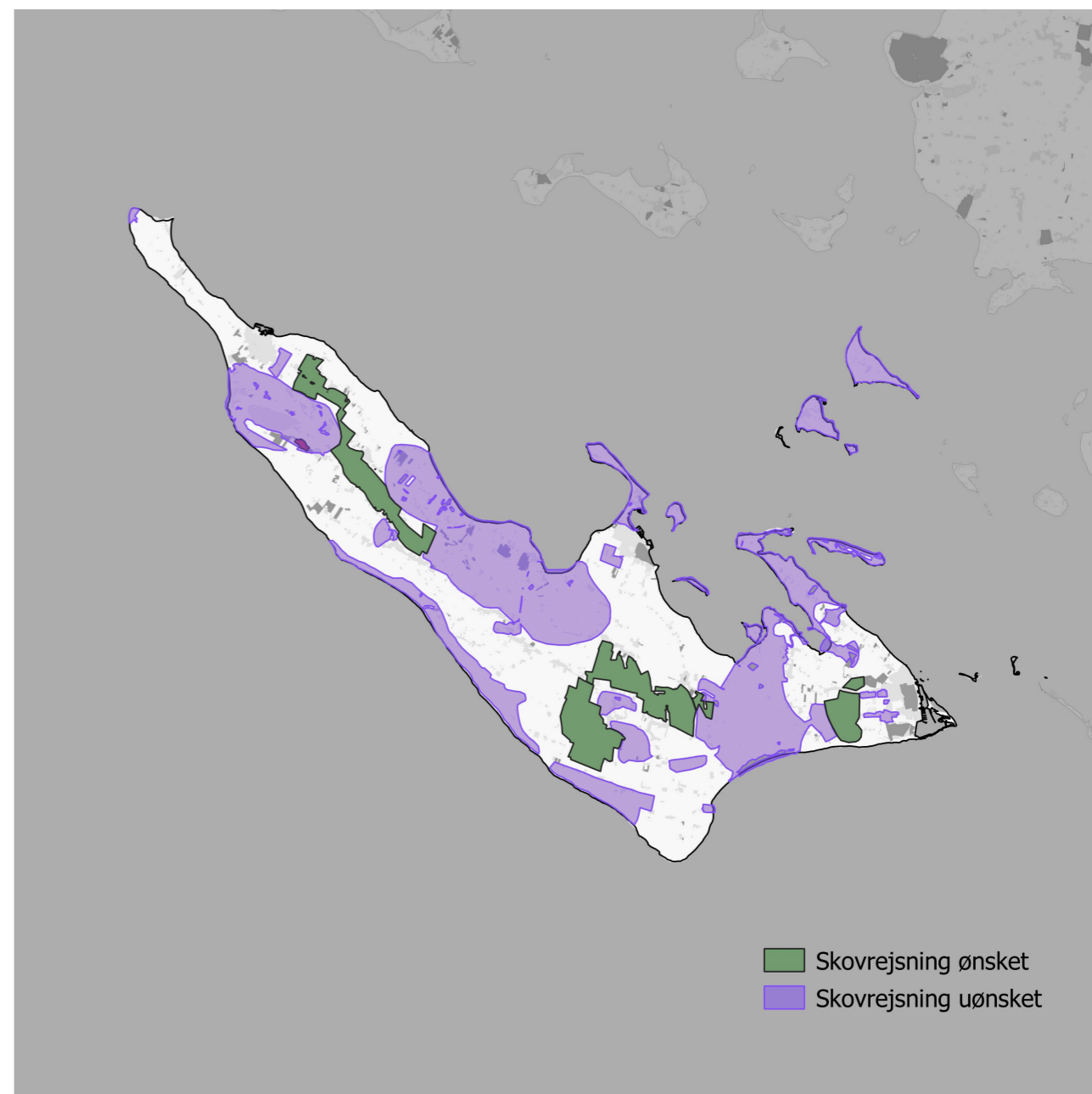
- J. Arealanvendelse til miljøfølsomme formål i det åbne land skal normalt respektere en afstand af 300 m til landbrugets driftsbygninger med henblik på at forebygge miljøkonflikter. For større husdyrbrug foretages en konkret vurdering af den nødvendige afstand. For relevante husdyrbrug skal der indregnes udviklingsmuligheder. Etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug med mere end 15 dyreenheder (DE) kræver Kommunalbestyrelsens godkendelse.
- K. Opførelse af små bygninger på maks. 10 m², kræver som udgangspunkt ikke landzonetilladelse. Hvis der er tale om mange små bygninger som f.eks. Hytter til svin på friland er de omfattet af Planlovens § 36 stk. 2 og kræver landzonetilladelse.
- L. I tilknytning til eksisterende bebyggelse, kan der opføres læskure på 10-50 m² uden landzonetilladelse. Hvis bygningen ikke ligger i forbindelse med eksisterende bebyggelse, skal der indhentes landzonetilladelse.
- M. Opførelse af læskure større end 50 m² kræver altid landzonetilladelse.
- N. Ved ansøgning om placering af gyllebeholdere eller nye drifts-/erhvervsbygninger, læskure mv, uden tilknytning til ejendommens øvrige bygninger vil kræve, at der i ansøgningen argumenteres for, hvorfor byggeriet ikke kan opføres i tilknytning til eksisterende bebyggelse. I sagsbehandlingen foretager Ærø Kommune en konkret vurdering af om det ansøgte kan lade sig gøre uden at tilsidesætte landskabelige, arkæologiske, naturmæssige, miljømæssige og kulturhistoriske værdier.

OVERFLØDIGGJORTE BYGNINGER I DET ÅBNE LAND

- O. I lovligt opførte overflødiggjorte bygninger er det muligt at etablere erhverv mv., hvis det kan lade sig gøre uden større ombygning eller udvidelse af ejendommen. Hvilke erhverv der kan etableres er præciseret i Planloven. Ændringen skal anmeldes til Ærø Kommune.
- P. Det er som udgangspunkt ikke tilladt at ændre anvendelse af driftsbygninger, som er opført inden for de seneste 5 år.

BYGGERI I DET ÅBNE LAND INDENFOR BEVARINGSVÆRDIGT LANDSKAB, STØRRE SAMMENHÆNGENDE LANDSKABSOMRÅDER OMRÅDER MED GEOLOGISK BEVARINGSVÆRDI MV.

- Q. I den kystnære zone inden for områder, der er udpeget som bevaringsværdig landskab, større sammenhængende landskabsområde, geologiske bevaringsværdier mv. skal det ved enhver form for ændring, anlæg og byggeri, der forudsætter landszone-

Områder der ikke er udpeget som skovrejsning ønsket eller skovrejsning uønsket er neutralområder.

tilladelse, sikres at anlægget eller bebyggelsen ved sin placering er indpasset i landskabet, herunder at udformning, materiale- og farvevalg afspejler landskabets særlige karakteristika, jf. konkrete beskyttelsesinteresser samt landskabskarakterkortlægningen for det pågældende område. Se i øvrigt retningslinjerne for Landskab.

- R. Landzoneplanlægning og landzoneadministration skal i øvrigt ske i respekt for Kommuneplanens øvrige retningslinjer.

6.4 Retningslinjer - Skovrejsning

- A. Kommunens skovrejsningsområder er inddelt i tre kategorier: Skovrejsning ønsket (positiv områder), skovrejsning uønsket (negativ områder) og de neutrale områder. Alle tre områder er vist på kortet ovenfor.
- B. Skovtilplantning betegnes som beplantninger, der inden for en rimeligt tidsrum vil danne en skov af højstammede træer, fj. § 4 i skovloven. Som regel betragtes beplantningerne først som skov,

når de er større end 0,5 ha, og mere end 20 m brede.

C. Følgende betragtes ikke som skov:

- Pyntegrønt og juletræer.
- Læhegn og læplantninger.
- Vildtremiser og kratbevoksninger mv.
- Flerårige energiafgrøder af vedtypen, der høstes med et kortere interval end 5 år.
- Spredte træer, selvsåede bevoksninger, planteskoler, frugtplantager mv.

POSITIV OMRÅDER

D. De udpegede positiv områder ønskes tillplantet med skov.

E. Hvis Ærø Kommune går ind i skovrejsningsprojekter skal projektet rumme et eller flere af følgende elementer:

- Forbedre offentlighedens adgang til naturen.
- Øge biodiversitet.
- Beskytte grundvandet.
- Skabe mere varieret natur.

Listen er ikke prioriteret.

NEUTRAL OMRÅDER:

F. Der kan plantes skov inden for neutralområderne.

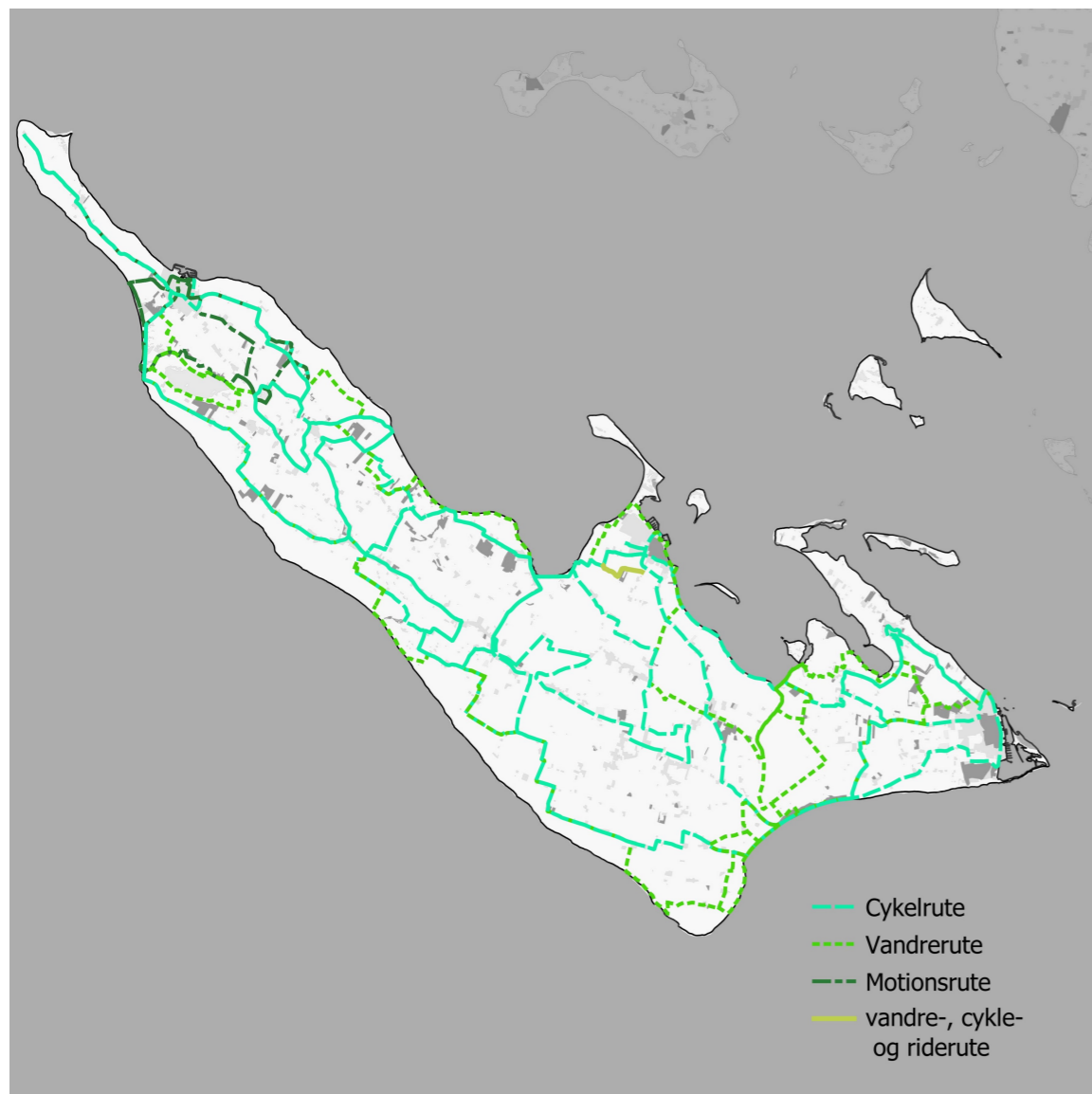
NEGATIV OMRÅDER

G. Skovtilplantning er ikke tilladt i negativ områderne eller i områder, der er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3.

H. I henhold til bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse kan Kommunalbestyrelsen hvor særlige forhold taler for det meddele tilladeles til skovtilplantning i områder hvor skovrejsning er uønsket. Grundlaget for udpegning af negativområderne er blandt andet beskyttelse af landskabet, natur og byernes udviklingsmuligheder. Derfor følger Ærø Kommune en restriktiv praksis på det område.

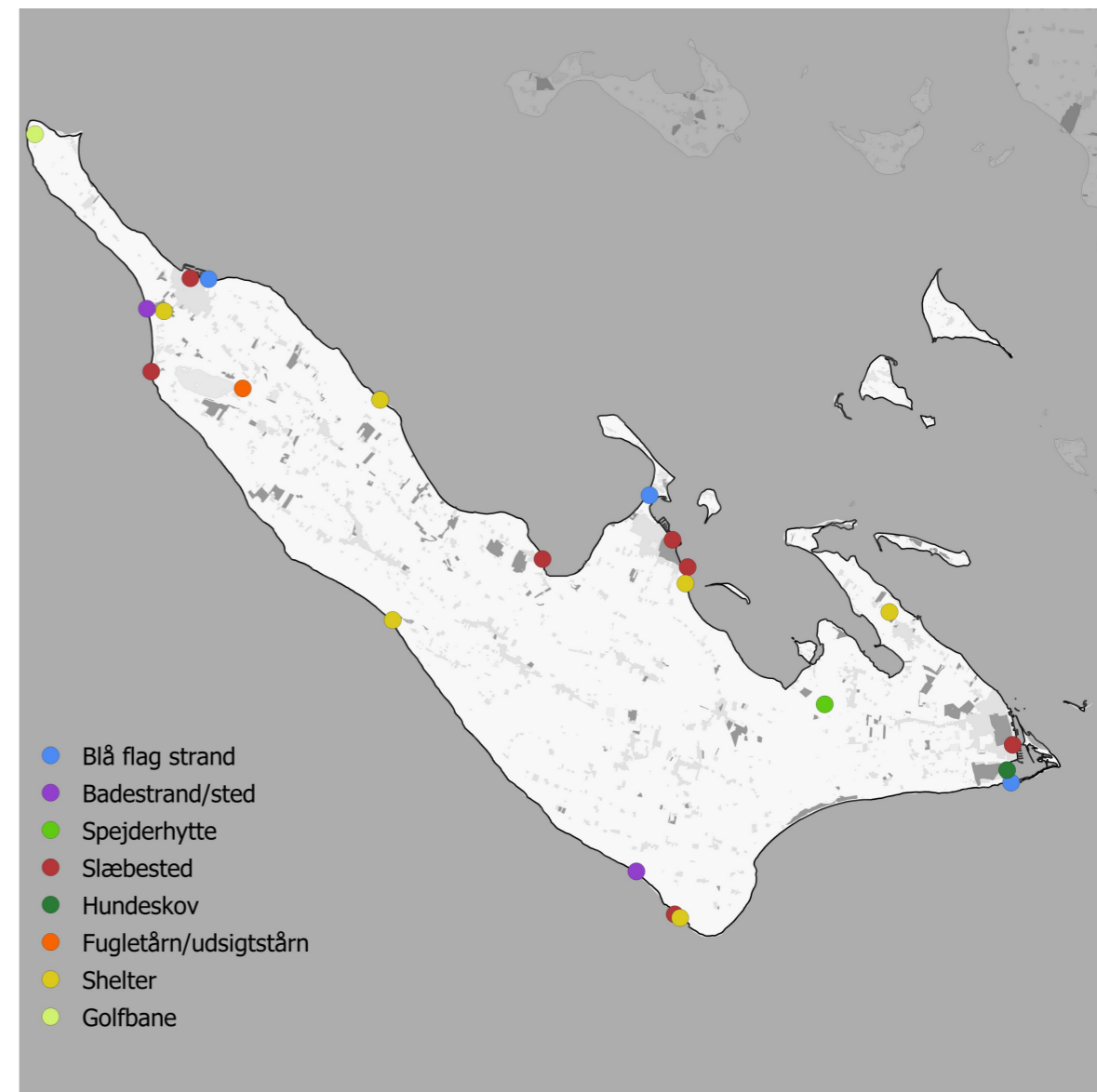
Retningslinjer for
Turisme og friluftsliv
i det åbne land

7.1 Retningslinjer - Ruter og stier

- Vandre- og cykelruterne på Ærø skal vedligeholdes, så Ærø fortsat er en yndet destination for vandre- og cykelturister.
- Cykelruterne skal suppleres med cykelstier langs landevejen. Cykelstierne er med til at motivere brug af cyklen som transportmiddel i hverdagen, og giver mulighed for at lave "sløjfer" på de eksisterende cykelruter.
- Ved etablering af nye stier, og forbedring af eksisterende stier og veje, skal der være fokus på at forbedringen tilgodeser flere målgrupper.
- Udbygning af ruter og etablering af nye stier i det åbne land skal ske gennem frivillige aftaler med lodsejerne. Der ses også gerne på planlægning og forløb for nye målgrupper som f.eks. ryttere, mountainbiker mv. Dette gælder ikke for etablering af stier langs eksisterende veje, hvor der er udlagt byggelinjer.
- Når cykelstiprojektet langs landevejen gennemføres, ses der også på, om der med projektet f.eks. kan skabes bedre forhold for busserne med holdepladser mv.

Alle retningslinjerne er tilpasset fra Kommuneplan 2009.

7.2 Retningslinjer - Anvendelse af kyst, søer og vandløb

- De eksisterende Blå Flag strande på Ærø skal fortsat være Blå Flag strande eller have faciliteter af tilsvarende kvalitet.
- Udnyttelse af vandløb, søer og kystvande må ikke forringe muligheden for en varieret rekreativ anvendelse af vandområderne - eller forringe muligheden for at opnå en god økologisk og fysisk tilstand for vandområderne.
- Der kan kun etableres badebroer ved udpegede badestrande.
- Rekreativ udnyttelse af vandløb, søer og kystvande må ikke være i væsentlig strid med de rekreative og naturmæssige interesser for området, og må ikke være til væsentlig gene for lodsejere, naboer og for anden rekreativ udfoldelse.
- En udbygning af det maritime friluftsliv i Det Sydfynske Øhav kan samtidig fordrø yderligere regulering af adgangen i visse sårbare fugleområder.

Retningslinjerne vedr. Blå Flag strande er overført Kommuneplan 2009.
Retningslinjer om adgang og anvendelse af søer og vandløb er tilføjet.

Retningslinjer - Turisme i det åbne land

- A. Ved etablering af primitive overnatningsmuligheder prioriteres områder i nærheden af eksisterende stier og anlæg, eller som på anden måde kan understøtte eksisterende naturligt afgrænsede opholdssteder i det åbne land.
- B. Der må ikke etableres yderligere golfbaner på Ærø.
- C. Hvis der i forbindelse med arbejdet med Geopark opstår et behov for et oplevelsescenter, formidlingspunkter mv. der ikke kan rummes inden for den nuværende planlægning, agter Kommunalbestyrelsen at igangsætte det nødvendige planarbejde.
- D. Planlægningsmuligheder, som fremgår af vedtagne kommuneplanrammer eller lokalplaner, kan fortsat realiseres.